

SLOVENSKI JADRAN

KOPER — 29. NOVEMBRA 1957

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETNO VI. — ŠTEV. 48

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170 Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 8,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

NE KOŠČEK - KOS KRUHA!

V najkrajšem času lahko dvakrat povečamo kmetijsko proizvodnjo, kar nam nalaga velike dolžnosti

Prejšnjo soboto je vodstvo Zadružne poslovne zveze v Kopru sklicalno na konferenco predstavnike kmetijskih zadrug, poslovnih zvez, občin, kmetijske strokovnjake, zastopnike Glavne zadružne zveze iz Ljubljane, agronomsko-fakultete in zastopnike družbenih organizacij, da bi se pomenujili o petletnem načrtu za obnovno kmetijstvo predvsem v obalnem pasu slovenske Istre kakor tudi v višinskih predelih koprskega okraja.

Ze uvodoma lahko zatrdimo, da je bilo to posvetovanje ne samo zelo plodno, temveč tudi najbolj konkretno od vseh doseganjih posvetovanj, ki so obravnavala dvig našega kmetijstva. Čeprav je konferenco sklicalno vodstvo Zadružne poslovne zveze Koper, se je ta sestanek že v samem začetku pretvoril v obširno diskusijo splošne obnove kmetijstva ne samo v obalnem pasu, temveč v vsem okraju. To nam dokazujejo tudi sprejeti sklepi kot rezultat tega posvetovanja in ki jih objavljamo v tej številki. Še več: sprejeti sklepi ne zadevajo samo koprski okraj, temveč so vsklajeni z republiškim in zveznim načrtom za obnovo našega kmetijstva v nadaljnjih petih letih.

Vodstvo ZPZ Koper je navzocim predstavnikom predložilo precej podrobno načrt kmetijske obnove v obalnem pasu. Ze v uvodu je poudarilo, da zadružna poslovna zveza v Kopru pristopa k široki obnovi vinogradov in sadovnjakov kakor tudi k ureditvi velikih vrtnarskih površin. Petletni načrt obnove predvideva nič manj kot ureditev 4300 ha

sedaj slabo izkorisčenih površin, ki so skoraj 90% last optantov in splošne ljudske imovine. Ta načrt pa ne smemo gledati samo z vidika površin, ki se jih misli obnoviti, temveč predvsem z vidika kultur, ki so pogojene v zvezi z podnebnimi in talnimi razmerami, v zvezi z domaćim in inozemskim tržiščem, mehanizacijo,

delovno silo, kadri in drugimi agrotehničnimi možnostmi. Predvsem je težišče tega načrta, da bi obnovili čimveč površin za gojitev namiznih in vinskih sort grozdja. Zelo veliko površin bo urejenih za nasade breskev in hrušk, oljka in marelic ter vrtnarjev. Pri tem načrtu moramo poučnjevanje na 11. strani

S prvega zasedanja našega Okrajnega ljudskega odbora Koper minuli teden: odborniki in gosti med zaprisego

NAJLEPŠA PROSLAVITEV DNEVA REPUBLIKE

Izpolnitev plana

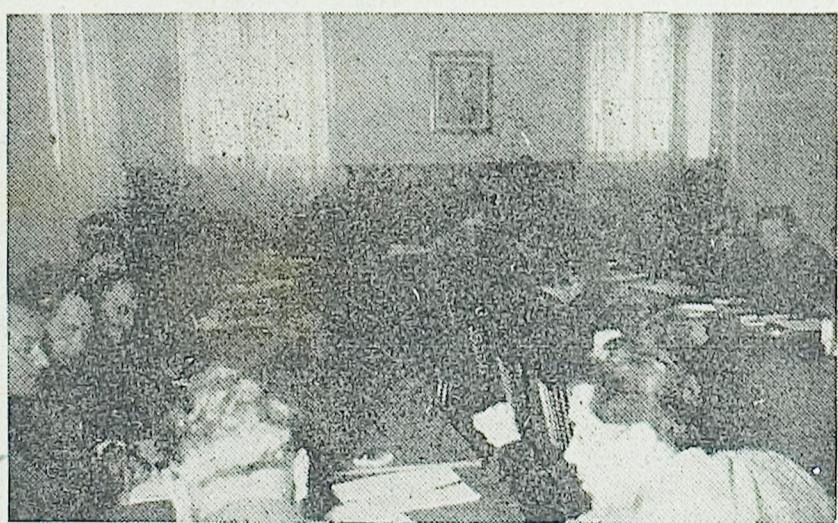
Številna podjetja v piranski občini bodo letos praznovala Dan republike v znaku izpolnitve letnega plana. To velja tudi za vso občino kot celoto. Po te dni dopolnjenih podatkih je piranska občina že več kot dva meseca pred rokom izpolnila svoj letosni plan gospodarske realizacije. Po izračunih za stanje na dan 31. oktobra je bil tega dne plan celotne občine presežen že za 8 %.

Najboljši uspeh je bil v prvih desetih mesecih dosežen v prometu (131 % izpolnitve letnega plana) in gostinstvu (120 %), najslabši pa v obrti (81 %). V novembru se te številke seveda še močno porasle. Ko spomladsi ne bi bilo nesreče v šečoveljskem rudniku in bi ta lahko obratoval z do tedaj pokazano storilnostjo, bi bil letni plan občine prekoračen gotovo že za 20 %.

Nekatere zanimive številke, ki lahko marsikom služijo za vzgled: podjetje »Ribič« je do konca oktobra izpolnilo svoj letni plan s 112 %. Vrsta činiteljev predvsem internega značaja je pripomogla, da se je to podjetje v letu dni tako povzpelo. O »Splošni plovbi« niti ni treba izgubljati besed. Doseglja je visok presežek (131 %) in tudi najvišjo realizacijo (nad 2 milijardi din). Tudi avtobusno podjetje »Primorje« je kljub pasivnosti svoje tovorne službe izpolnilo plan že za 120 % (vsi podatki računani za stanje na dan 31. oktobra).

Visoki presežki v prometu, posebno pa v trgovini in gostinstvu kažejo (posebno če jih primerjamo z nedoseženimi plani lanske sezone, ko je zaradi epidemije izpadel turizem) velik prispevek, ki ga občutijo vse go-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Med sejo o perspektivnem planu razvoja kmetijstva v koprskem okraju. Seji je predsedoval podpredsednik OLO Franc Klobučar

VSEM PREBIVALCEM OKRAJA KOPER OB VELIKEM PRAZNIKU NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE JUGOSLAVIJE

29. NOVEMBER

ISKRENE ČESTITKE IN NAJBOLJŠE ŽELJE ZA URESNIČITEV VSEH NAŠIH PRIZADEVANJ ZA IZGRADNJO BOLJŠEGA ŽIVLJENJA!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
OKRAJNI KOMITE ZKS
OKRAJNI ODBOR SZDL

Vsem naročnikom,
bralcem, sodelavcem
in prijateljem

»SLOVENSKEGA JADRANA«
iskreno čestita
k našemu velikemu
prazniku

29. novembra

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Ob Dnevu republike

Pred 14 leti, v noči od 29. na 30. november 1943, se je sredi srditih vojnih dogodkov rodila nova Jugoslavija, nova ljudska država. Tisto noč so bili položeni osnovni državopopravni temelji naše socialistične družbene ureditve, ki so omogočili ne samo popolno vojaško in politično zmago nad vsemi zunanjimi in notranjimi sovražniki, temveč tudi ves naš nadaljnji družbeni razvoj, vse do danes. V tej noči je nova Jugoslavija dobila tudi svojo sedanje federativno ureditev.

Naša narodnoosvobodilna borba in ljudska revolucija sta bili možni in uspešni le, ker sta sloneli na najširši revolucionarni pobudi in sodelovanju naših delovnih ljudi in zato so bili tudi sklepni drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu popolno zrcalo tistega, kar je hotelo in za kar se je borilo in dalo ogromne žrtve vse naše ljudstvo.

Tako je od vsega začetka bilo vodilo naše revolucije, našega boja za socializem spoznanje, da so za socializem potrebiti razen visoko razvitega in naprednega gospodarstva — torej industrije, kmetijstva, prometa itd. — razen visoke proizvodnosti dela, tudi takšni proizvodni in drugi odnosi med ljudmi, ki dajejo najširši okvir razmahu njihove ustvarjalne pobude in sodelovanja. In če je danes splošno priznano načelo, da so poti v socializem lahko različne, pač v skladu s posebnostmi te ali one dežele, potem je gotovo, da je vendar nekaj, kar daje socializmu njegovo kvaliteto in prednost pred kapitalizmom, da je nekaj bistvenega, brez česar socializma ni mogoče izgraditi in to je, kot so že večkrat poudarili naši vodilni tovariši, svoboden človek, svobodno osebno delo, svobodna osebna iniciativa na podlagi družbene lastnine proizvajalnih sredstev, kar edino omogoča socializmu tisti skok v razvoju proizvajalnih sil, ki mu daje prednost pred kapitalizmom in ga napravlja za zgodovinsko družbeno nujnost. Skrb za socializem, za socialistični razvoj, je torej treba prepustiti tistim, ki so na tem najbolj neposredno in najbolj živiljenjsko zainteresirani — delavskemu razredu in vsem delovnim ljudem.

In prav zato, ker je bila naša revolucija od vsega začetka stvar naših delovnih ljudi, prav zato, ker smo se vedno v celoti zavedali pomembnosti in nujnosti najširšega sodelovanja delovnih ljudi pri graditvi socializma, smo, čim so za to bili dani potrebni gmotni in subjektivni pogoji, z zakonom o delavskem samoupravljanju iz junija 1950. leta smelo krenili po poti socialistične demokracije, delavskega in družbenega samoupravljanja.

Na tej osnovi je v kratki dobi sedmih let prišlo pri nas do velikih in globokih sprememb v našem družbenem živiljenju: sprostili smo gospodarske zakonitosti, spremenili celotni gospodarski, finančni, planski in plačilni sistem; decentralizirali smo na demokratičen način našo oblast in upravo in spremenili naš ustavni sistem; razširili družbeno samoupravo na vsa nova in nova področja družbenega živiljenja — v šolstvo, просветo in kulturo, v socialno skrbstvo in zdravstvo, v trgovino in stanovanjsko upravo; formirali smo samoupravne občine — komune, pravkar pa se pripravljamo, da zlasti z novim zakonom o delitvi dohodka gospodarskih organizacij in z drugimi predpisi vsem tem samoupravnim organom damo še večjo ekonomsko osnovno in tako družbeno samoupravo, zlasti pa delavsko samoupravljanje, razširimo tudi na področje delitve viška dela.

Mi, državljeni socialistične Jugoslavije, dobivamo tako vsak dan vse večje pravice in imamo sedaj takšne možnosti neposrednega vplivanja na upravljanje splošno-družbenih in državnih zadev, kakršnih nimajo državljeni nobene druge države na svetu. Naše pravice in možnosti so tako obsežne in velike, da se jih masikdaj še niti ne zaredamo in se jih v celoti še ne znamo poslužiti. Seveda pa nimamo samo pravic, imamo tudi velikim pravicam ustrezne obveznosti in dolžnosti, ki so v tem, da je le na nas samih odvisno, ali bomo prej ali kasneje izgradili socializem, ali bo naš živiljenjski standard rastel hitreje ali počasneje, ali bo vloga Jugoslavije v njeni borbi za svetovni mir in aktivno koekstistenco z vsemi narodi in državami bolj ali manj pomembna.

Delovni ljudje Jugoslavije, pa tudi našega okraja, smo v preteklosti že nečetorkrat pokazali svojo privrženost stvari socializma, nazadnje s svojo polnoštivalno in aktivno udeležbo na poslednjih volitvah odbornikov v občinske ljudske odbore. Zato je gotovo, da bomo še povečali svoje napore za odpravo vseh tistih napak, ki še ovirajo naš hitrejši razvoj.

Ves naš notranji razvoj in naša dosledna socialistična zunanja politika pa sta pripomogli, da se je naša domovina, čeprav razmeroma majhna, uveljavila tudi kot važna progresivna socialistična sila izven blokov in kot eden najpomembnejših činiteljev mednarodnega sodelovanja, miru in napredka, kar nam Jugoslovjanom daje še dodatno odgovornost pri izvrševanju naših nalog.

Ko torej praznujemo 29. november — praznik socialistične demokratične republike — se spominjamo hkrati vseh naporov in velikega trpljenja naših narodov od časov, ko so počile prve uporniške puške, praznujemo pa tudi vse uspehe in zmage, ki smo jih dosegli na temelju sklepov, sprejetih 29. novembra 1943. leta in potrjenih pred 12 leti.

Zaradi tega združimo s proslavljanjem tega praznika tudi našo oblubo in obvezo, da se bomo potrudili, da bodo ti uspehi v bodoče še večji, naše značje še veličastnejše, v našo lastno korist in v dobro vsega naprednega človeštva.

Dr. Svetozar Polič

Svetovno posvetu

Manifest miru

Delegacije komunističnih in delavskih partij iz 65 držav so objavile ob zaključku proslav na čast 40-letnice Oktobrske revolucije Manifest miru. Med podpisnicami manifesta je tudi jugoslovenska partijska in vladna delegacija. V manifestu pozivajo zastopniki partij 65 držav delavce, kmete, znanstvene in kulturne delavce vseh dežel, naj zahtevajo prenehanje oboroževalne tekme, prepoved proizvodnje in uporabe jadrškega orožja ter prenehanje politike vojaških blokov in ustvarjanja vojaških oporišč v drugih državah.

Hammarskjöeld odpotoval na Bližnji vzhod

Glavni tajnik Združenih narodov Hammarskjöeld je sredi tedna odpotoval na Bližnji vzhod, da bi posredoval v sporih, ki so nastali med Sirijo, Jordanom in Izraelom. Kakor je znano, je prišlo na sirijsko-izraelski in jordansko-izraelski moji do raznih incidentov, ki jih prizadete vlade po svoje tolmačijo in krvido napravljeno druga drugi.

Reorganizacija gospodarstva na Poljskem

Poljska vlada je sprejela načrt sprememb poljskega gospodarskega sistema. V prihodnje bodo tri vrste višjih gospodarskih organizacij, in sicer gospodarska podjetja proizvodnih področij, gospodarska združenja na teritorialni razporeditvi ter koncerni,

TUDI V KOPRU

CINEMASCOPE

V ponedeljek, 2. decembra 1957, prve predstave

Pred nekaj meseci smo objavili članek o stanju in razmerah v koprskem kinu ter o pripravah za uvedbo predvajanja po novejših sistemih, kot so CINEMASCOPE, SUPERSCOPE, VISTA VISION in podobno. Takrat smo napisali, da bodo v Kopru prve predstave po teh sistemih šele prihodnje poletje in to v prostorih letnega kina. Tokrat smo se pa zmotili in to v prid našim bralcem in kinoobiskovalcem.

Pred dobrim mesecem je namreč uprava koprskega kina povabila na ogled dvoranek nekaj strokovnjakov iz Ljubljane, ki so ugotovili, da je mogoče filme predvajati po novih sistemih tudi v koprski dvorani. O tem so se lahko prepričali tudi sami kinoobiskovalci, saj se je pred dobrim tednom, kar čez noč, pojavi v dvorani široko platno. Ker so projektor predelali za nov sistem že pred časom, smo izvedeli, da bo v Kopru prva predstava v CINEMASCOPE že v ponedeljek 2. decembra s filmom »Indijanski borec«. S to novo pridobitvijo se bo torej tudi Koper priključil ostalim okrajnim središčem, kjer so povečini že uvedli v dvorane predvajanja po novih sistemih.

Zato se moramo v prvi vrsti zahvaliti koprskemu občinskemu ljudskemu odboru in svetu za gospodarstvo, ki je pokazal veliko razumevanje in dal na razpolago upravi kina potrebna, in to ne

Damask: Iz Damaska poročajo, da pripravljajo osnutek statuta za federalno zvezo Sirije in Egipta, načrt o združitvi sirske in egipetske vojske ter načrt o finančni in gospodarski povezavi obeh dežel.

ATENE: Ameriški načrt o zgraditvi atomskih oporišč na Kreti, ki naj bi služila potrebam Grčije, Turčije in Italije, je vzbudil nezadovoljstvo in zaskrbljenost v vrstah grške opozicije, ki vidi v uresničitvi tega načrta veliko nevarnost za deželo.

PARIZ: Zaradi velikih poplav v Alžiriji so francoske čete prenehale z vojaškimi operacijami na vzhodnih bojiščih okrog mest Constantine in Bon. Uporniške sile pa so iz svojih oporišč v gorah Kola napadale med seboj nepovezane francoske garnizije.

SIDNEY: V južnem Walesu v Avstraliji so imeli v nedeljo najtopljejši dan zadnjih 77 letih, ko se je živo srebro dvignilo na 40 stopinj Celzija. Zaradi izredne vročine je bilo več požarov.

v katerih bi bila združena podjetja, ki imajo v proizvajalnem procesu skupne koristi. Novi načrt določa ustanovitev koncernov, kartelov in trustov. Vsako podjetje bo podružnica nekega trusta, vendar bo vodstvo teh trustov in drugih združenj postavljala država. Ta sistem namenjava izvesti že v začetku prihodnjega leta.

Trgovska pogajanja z Madžarsko

V Budimpešti so se začela v začetku tedna jugoslovansko-madžarska pogajanja o trgovinski menjavi blaga v prihodnjem letu. Na njih bodo proučili tudi možnosti, da bi sklenili dolgoročni sporazum. Vodja jugoslovenske delegacije na pogajanjih Vujica Gajiković je izjavil novinarjem, da je bila letošnja menjava blaga uspešna in da pričakuje, da se bo gospodarsko sodelovanje z Madžarsko še razširilo.

Prihodnje leto volitve v Veliki Britaniji

Iz Velike Britanije prihajajo vesti, da bi utegnilo priti do razpisa parlamentarnih volitev že prihodnjo spomlad, to je pred potekom štiriletne mandatne dobe. Čeprav vladni krogi take možnosti zanikajo, je vendar zmeraj več znakov, ki kažejo, da konservativna stranka ni več v stanju držati položaja v rokah, ker so tudi znotraj nje nastopila resna trenja.

Vik in krik, ki so ga zagnali Francozi po sklepu Angležev in Amerikancev, da bodo pošiljali orožje Tuniziji, se je zdaj precej poleg. Res so v Parizu uprizorili desničarski elementi demonstracije proti Angležem in Amerikancem in številne vodilne osebnosti so še enkrat zatrstile, kako nevarno dejanje je to za enotnost Atlantske zveze, toda teh glasov je bilo v začetku tedna zmeraj manj. Zunanjemu ministru Pineauju je namreč ameriški zunanjemu minister Dulles v Washingtonu jasno povedal, da

ZDA ne bodo spremenile svojega sklepa, podobno usodo pa je doživel tudi predsednik vlade Gaillard na sestanku z britanskim predsednikom Macmillanom. Francija se je pač moralna sprijaznit z dejstvji, vrla pa je javnost potolažila z obljubo, da bo o tem vprašanju govorila še na decembrskem zasedanju Atlantske zveze.

Politični opozovalci so tak izid krize pričakovali. Praksa zadnjih let namreč jasno kaže, da so ZDA genilna sila vseh zahodnih dogajanjan. Najlepši primer smo imeli

ob napadu na Suez. Čeprav je šlo za izredno važno interese Velike Britanije in Francije, sta ti dve državi morali popustiti na vsej črti, ker so se ZDA nihovemu avanturizmu uprle. Res je imela takrat odločilno vlogo OZN, toda če bi se Amerika postavila na stran napadalcev, bi se stvar dosti bolj zapletila in kdo ve, kako bi se končala. Suez, Tunizija in še vrsta drugih dogodkov jasno kaže, da v Atlantski zvezi ni države, ki bi lahko vodila samostojno politiko, oziroma tako politiko, ki ni v skladu z ameriškimi interesimi.

Francoska vlada je zdaj v velikih škripicah. Na eni strani so desničarji nezadovoljni, ker sta zahodna zaveznička postavila Francijo v vlogo »malega zaveznika«, na drugi strani pa

zmeraj bolj nasprotujejo trmolagvi politiki vlade v Alžiru. Na čelo tistih, ki se zavzemajo za politiko pomirjenja v Alžiru, je stopil radikalni prvak Mendès-France. Le-ta je na kongresu radikalov predložil resolucijo za sprejem tunizijsko-maroške ponudbe za posredovanje med Francijo in Alžirsko osvobodilno fronto in večina je to resolucijo odobrila. Kakor je znano, je francoska vlada tunizijsko-maroško posredovanje »ljubezni« zavrnila, češ da o kakšni podliti neodvisnosti Alžiru ne more biti govora.

Prihodnjih deset dni bo odločilnih. Dne 29. novembra se bo začela razprava o Alžiru, dober teden pozneje pa bo v Parizu zasedala Atlantska zveza. Oba dogodka bosta odločala o usodi francoske Severne Afrike, zelo verjetno pa tudi o usodi sedanje francoske vlade.

REZULTATI

V četrtek in v nedeljo so bile v koprskem okraju volitve v vodstva osnovnih mladinskih organizacij na vseh, v podjetjih in ustanovah. Od skupnega števila članov 4884 se je volitev udeležilo 4189 mladincov in mladink ali 85,7 %. Opravičeno je bilo odstotnih 11,7 %, neopravičeno pa 2,6 %.

V občini Divača je volilo 81,1 odstotkov, Hrpelje 81,1 %, Ilirska Bistrica 88,2 %, Izola 93,2 %, Kopar 84,3 %, Piran 81,1 %, Pivka 85,9 %, Postojna 82,3 % in Sežana 88,8 % vseh volilnih upravičencev. Odstotek neupravičeno odstotnih je bil največji v Ilirske Bistrici, kjer je dosegel 3,5 %.

Volitve so bile v 76 vaških mladinskih organizacijah in v 38 mladinskih organizacijah v podjetjih ter ustanovah.

Izpolnit v platu

(Nadaljevanje s 1. strani) spodarske veje zaradi uspešnega turizma v občini. »Delikatesa« je s svojima poslovalnicama v Portorožu in Piranu dosegla najvišji presežek plana — 136 %. Trgovina je na splošno izpolnila plan s 115 %. Gostinstvo je še boljše: povprečni dosežek gostinskih obratov je 120 %. Med hoteli je pokazal najvišji dosežek (131 %) in najvišjo realizacijo (nad 70 milijonov din) hotel Palace, na drugem mestu hotel Metropol (127 %, 47 milj.); med gostišči pa je najvišji dosežek dosegel obrat »Pri treh vodovah« (129 %). Tudi podjetja »Meso« (120 %), »Pekarna in slaščarna« (102 %) in »Brivnica in česalnica« (134 %) kažejo v primerjavi s prejšnjim letom velik porast svojega prometa prav na račun turizma.

Se vrsta podjetij je v piranski občini, ki so že dosegla in presegla svoj letosnjki plan. Te dni, ko bodo na internih proslavah Dneva republike proslavljali tudi uspehe svojega letosnjega dela, pa bodo nihovih delovnih kolektivov prevzel obveznost, da bo na določenih dnevnih delih na določenih dnevnih delih se več v korist skupnosti.

Jule

Uredniški odbor — Glavni urednik Stane Skrabar — Odgovorni urednik Rastko Pradaški — Za tisk odgovarja Franc Zdešar

Francija v škripcih

Take razgibanosti, kot je bila med mladino v četrtek in v nedeljo, v koprskem okraju še ni bilo videti. Izredno plodne predvolilne konference mladinske organizacije so pripomogle, da so v četrtek zelo dobro uspele mladinske volitve v podjetjih, v nedeljo pa na vseh.

Voliča so bila vzorno urejena. Med najlepšimi so bila v tovarni TOMOS v Kopru, MEHANO-TEHNI v Izoli, ter v podjetjih LESONIT IN TOPOL v Ilirske Bistrici, dalje v Hrpeljah, Sečovljah, Divači, Lokvi, Jelšanah, Zagorju in Trnovem. Ponekod so mladi volivi prišli na volišče s pesmijo in godbo. Ob tej svečani priložnosti ni manjkal razgovorov, kako bodo čimprej izvedli vse sklepe, ki so jih sprejeli na predvolilnih konferencah in kako bodo organizirali razna predavanja, poživljali kulturno-prosvojno delo in se čim bolj zbligli z družimi organizacijami pri njihovih naporih za uveljavljanje in utrjevanje družbenega upravljanja.

Medtem ko so takoj po zaključenih volitvah v Dolu pri Kopru svečano odprli novo igrišče za odbojko, ki so si ga zgradili sami mladinci, so njihovi vrstniki, 50 po številu, v Kuteževem začeli

skupno s pripadniki JLA graditi cesto. Svečano razpoloženje je vladalo tudi v Planini, kjer so v počastitev volitev otvorili novo mladinsko dvorano, ki so si jo sami uredili.

Nedeljske volitve v mladinske organizacije na vasi so privabile mnoge doseglo še neorganizirane mladince in mladinke, da so začrneli za sprejem v članstvo, saj so bili presenečeni, kako močna je ta organizacija.

Posebno zanimive so bile razprave na predvolilnih sestankih v industrijskih podjetjih. Iz teh razprav se da izluščiti težnja, da bi čimveč mladini moči temeljito spoznalo družbeno upravljanje, da bi se sami vključili vanj, in težnja po organiziranju strokovnih tečajev, na katerih bi si predobabil potrebljno znanje. Med sklepi tudi ni manjkal tisti, katerega uresničitev je velikega pomena za povečanje storilnosti dela: posvetiti vso skrb za izboljšanje ekonomskega stanja vsakega posameznika, se pravi skušati vsakomur omogočiti, da bi imel urejene stanovanjske prostore in da bi dobil ceneno in dobro hrano. Ta problem je najbolj pereč v Izoli, kjer je hrana v Ljudski menzi kljub visoki ceni slaba, in kjer je velika stanovanjska stiska.

Konference in volitve so pokazale zrelost članov mladinskih organizacij. Način, kako so obravnavali razne probleme in iskali novih oblik za poživitev dela, vzbujajo prepirjanje, da je mladina koprskega okraja stopila krepko v družbeno življenje. Volja do dela in zanimanje za dogajanja okoli nje pa narekujeta, da ji člani drugih organizacij pomagajo na njeni razvojni poti z nasveti in vzgledi. Po teh volitvah ko se je močno manifestirala želja po življenju in resnem delu, ko so mladinci sami predlagali nekatere najboljše člane za sprejem v Zvezo komunistov (v tovarni Arigoni 8), lahko pričakujemo, da bomo kaj kmalu slišali, koliko sklepov so že izvedli in kako so se pripravili na bližnja kongresa LMJ in ZKJ.

ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Sodelovanje med demokrati in republikanci v ZDA

Vodja Demokratske stranke Adlai Stevenson ni ostal samo pri obljubi ameriškemu zunanjemu ministru Dullesu, da bo sodeloval z vladom v pripravah za izdelavo ameriškega stališča na prihodnjem, decembrskem zasedanju Sveti Atlantskega pakta, ki bo v Parizu in na katerem bodo prisotni tudi šefi atlantskih držav. Vodja demokratske opozicije je že zavzel svoje mesto v enem izmed prostorov vladne palače in se je tudi že sestal z Dullessom. Kaže, da se bo zopet uveljavila dvotirna zunanja politika Washingtona in če morda res ne na področju vseh zunanjepolitičnih vprašanj, pa vsaj tam, kjer gre za vsklajevanje stališč ZDA in Zahodne Evrope glede na ero nuklearnih raket.

Stevensonov pristanek, da sodeluje z republikansko vlado, predstavlja možnost odstranjevanja bistvenih razlik med stališčema obeh ameriških strank do zunanja politike. Pa čeprav so bili cilji obeh najmočnejših ameriških političnih strank vedno slični, je bil način obravnavanja vodenju zunanje politike često zelo različen. Republikanci so vedno težili po močnem ameriškem vodenju svetovne politike, medtem ko so demokrati dosledno zagovarjali kot prvenstveno čim bolj široko in čim bolj elastično podporo njihovim zaveznikom. Stevenson, lahko danes ugotoviti, da so demokrati v tem pogledu naredili marsikaj narobe. Vendar se je Stevenson takemu ugotovil, da nudi republikancem pomoč z nasveti pri izdelavi novih ame-

riških konceptov o medsebojni odvisnosti atlantskih zaveznikov, kot pa da bi javno kritizirali.

ZDA stojijo sedaj pred enim izmed najvažnejših vojnih preobratov v svoji zunanjji politiki in prav zato morajo republikanci, da v takšnem položaju ne morejo nastopati sami. Demokrati pa so odločno proti temu, da bi republikanci s silo uveljavili svoja načela in bili v primeru, da zopet prevzamejo vlast v svoje roke, prisiljeni voditi takšno zunano politiko, ki ne odgovarja njihovim načelom. Morda lahko iščemo tolmačenje za praviljenost republikancev, da so sprejeli Stevensona za posebega vladnega političnega zaveznika, prav v takšnih sedanjih okoliščinah.

Ko razmišljamo o tem, kakšne perspektive ima dvo

tirna politika v ZDA, ne smemo prezreti, da se ta poli

tička zaenkrat vrati, le okoli dejavnosti: kako ohraniti

članice Atlantskega pakta, da bi se postavili po robu Sovjetski zvezbi, in kako izdelati novi atomski status atlantskih vojnih oporišč.

Eisenhowerjeva vlada bo brez dvoma v prihodnje načinila za večja avtoriteto, saj se lahko naslanja na podporo Demokratske stranke. Očividno je, da je to zelo važen činitelj za bodočo ameriško zunano politiko. Pri tem pa je treba poudariti, da gledano s širšega, mednarodnega stališča, ni potrebo izključiti možnost, da Stevensonova oziroma demokratska pomoč v bistvu pomeni krepitev medblokovske stisnjenosti brez zadostnih opravičljivih in objektivnih razlogov.

★ O PREDLOGU VOZNEGA REDA LADIJSKE PLOVBE ZA LETO 1958 ★

Ali res ni mogoče bolje?

Namesto članka o nujnosti decentralizacije Jadranske linijske plovbe na Reki

Dne, 12. in 13. novembra je bila v Zadru konferenca o letnem voznem redu ladijske plovbe za leto 1958. Na konferenci je bilo nad 60 predstavnikov zveznih, republiških, okrajskih in občinskih ustanov ter Jadranske linijske plovbe z Reke. Iz Slovenije so se konference udeležili predstavniki OLO Koper, sekretariata Izvršnega sveta LRS za promet in Prometne zbornice LRS. Dosej je te konference sklicevala in vodila Jadrolinija, letos pa je to storil sekretariat za promet LRH ob navzočnosti predstavnika zveznega sekretariata za promet in zveze. Ze udeležba je dala sklepati na pomembnost se-stanka.

Za Istrsko okrožje je Jadrolinija predlagala tri proge: Trst—Koper—Pulj—Mali Lošinj—Zadar (dvakrat tedensko v obe smeri), Reka—Pulj—Koper—Trst (trikrat tedensko v obe smeri), in Pulj—Koper—Trst (dvakrat na teden v obe smeri). Skupaj torej sedem prog tedensko v obe smeri. Proga Pulj—Koper—Trst je nova, vendar pa je ukinjena proga Reka—Pulj—Koper—Trst, tako da s tem predlogom položaj ni izboljšan. Prav tako ni bila predvidena letos 26. aprila ukinjena mednarodna proga Umag—Piran—Izola—Koper—Trst.

Naši predstavniki so si prizadevali za vzpostavitev vsaj ene brze oziroma eksprese proge na teden v obe smeri—Kotor—Reka—Pulj—Zadar—Split—Portorož—Pulj—Zadar—Split—Portorož—Portorož—Portorož—Zadar—Split—Dubrovnik—Kotor—Brindisi (pri odhodu) in Bari (pri povratku). Na tej progi bo enkrat tedensko vozila luk-suzna turistična ladja »Jadrana« (2564 BRT).

Eksprese proga Benetke—Reka—Zadar—Dubrovnik (trikrat tedensko) ostane nespremenjena. Zanje je predvidena luksuzna M/L »Jugoslavija«. Brze proge pa bodo po dvakrat na teden v obe smeri. Na teh progah bo tudi prihodno leto kritično stanje, ker bo na njih plula samo ena primerna ladja (M/L »Proleterka«, 1322 BRT), medtem ko druge ladje — M/L »Dalmacija«, M/L »Mostar«, M/L »Osijek«, M/L »Maribor«, M/L »Novi Sad«, M/L »Ivan Cankar« in M/L »Njegoš« za takšno progo ne ustrezajo. Ena proga na teden več (eksprese) pa ne bo zmanjšala velike stiske.

Nova luksuzna turistična M/L »Jedinstvo«, ki bo verjetno že prihodnjem mesecu izročena Jadroliniji, je predvidena za turistična križarjenja po Jadranu in Sredozemlju in v redni promet ne bo posegla.

Veliko vprašanje je, če je taka razvrstitev ladij najboljša. Resno lahko dvomimo v zadovoljivo rešitev potniškega prometa na Jadranu v prihodnjem letu. Jadrolinija bo imela tedaj tri ladje—posestremiti po 2654 BRT (M/Ladje »Jugoslavija«, »Jadrana« in »Jedinstvo«) z okrog 600 posteljami za potnike. Bile so grajene prav za brze proge vzdolž naše obale in bi z M/L »Partizanko« in M/L »Proleterko« komaj zadostovale za naše longitudinalne proge. Te ladje lahko pristajajo v pristaniščih Izola, Piran, Po-

prvi nas. Prav zaradi novinarjev, ki bodo na izletih v času turnirja lahko spoznali ali vsaj videli ves naš okraj in dobršen del republike, bo medconski turnir lahko za nas (in okraj, republiko ter celo državo) dobra reklama ali pa slaba propaganda.

Vse zavisi od tega, kako bomo znali izkoristiti dane možnosti in kako sposobni bomo organizirati in izvesti turnir in vse, kar spada k turnirju in bivanju gostov

Kaj smo s to progo pridobili? Res je sicer, da bomo imeli dvakrat na teden direktno pomorsko potniško

Nakratko

PROIZVODNJA VALJANEGA ZELEZA SE JE POVEČALA približno za eno tretjino v primerjavi z lanskoletno proizvodnjo. Z dograditvijo in opremljencem valjanerje v zeniški zelzarini, se je zmogljivost te zelzarne povečala na 530.000 ton valjanih izdelkov letno.

PRVO ZVEPO JUGOSLOVANSKE PROIZVODNJE bodo pridobivali v novozgrajenem obratu za pridobivanje žvepla iz premoga v koksnarni Lukavac. Kot pričakujejo, bomo prihodnje leto že dobili iz te koksnarne 10 ton žvepla dnevno. Dosej smo moralni to surovinu uvažati.

DELA NA TRETJEM DALJNOVODU JABLJANICA—SARAJEVO SO ZAKLJUCENA. Ta daljnovid meri približno 60 kilometrov in bo omogočil prenos električne energije iz hidrocentrale v Jablanici do Sarajeva pa tudi dalje, ko bo Jablanica začela delovati s šestimi agregati.

ZA VEC KOT 2500 TON RIB VEC SO LETOS ULOVILI ribiči ob obali Jadranskega morja kot lani. To je bil najboljši ribi lov v morju po osvoboditvi in je za 20% večji, kot je bil lani v istem časovnem razdobju devetih mesecev. Pričakujejo, da bo celoten letosnji ribi lov znašal nad 20.000 ton rib.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA V SLOVENIJI SE JE POVEČALA v prvih desetih mesecih letosnjega leta za 14% do lanskoletne proizvodnje v mesecih januar—november. Vse industrijske panoge so presegli lanskoletno raven proizvodnje. Največji skok smo zabeležili v industriji gume, ki je povečala proizvodnjo za 29%, sledijo ji pa kemična industrija s povečanjem za 28%, elektro in živilska industrija pa sta povečali proizvodnjo vsaka za 27%. Proizvodnja reprodukcijskega materiala se je povečala za 9%, medtem ko se je proizvodnja blaga za široko potrošnjo povečala za 21%.

DOSEGЛИ SMO REKORDNI POVPREČNI DONOS PSENICE, saj znaša 17 metrskih stotov na hektar. Povprečni donos koruze je znašal 22, krompirja pa 61 metrskih stotov na ha.

DOSEGЛИ SMO REKORDNI

POVPREČNI DONOS PSENICE,

saj znaša 17 metrskih stotov na hektar. Povprečni donos koruze je znašal 22, krompirja pa 61 me-

triskih stotov na ha.

zvezo Koper—Split, toda na relaciji Koper—Pulj bo samo 6 prog tedensko namesto dosedanjih sedem. Razen tega je treba vedeti, da bo na prog Koper—Split plula M/L »Vuk Karadič«, ki nima niti ene postelje za potnike in je za takšno progo premajhna in neprimerena. Proga Reka—Pulj—Koper ostane neizpraznjena. Za to progo je predviden parnik »Bukar«.

Na tovorno-potniški progi Trst—Pi-rej ni sprememb. Koper je še dalje uvrščen kot pristanišče s pogojnim pristajanjem, v primeru, da bodo potniki in tovor. Na turistični progi Benetke—Kotor je uvedena koristna izboljšava. Ladja »Partizanka« bo namreč prihodnje leto pristajala v Portorožu in Pulju tudi na vožnji iz Benetke, tako da bo v našem turističnem središču pri prihodu in ob odhodu iz naših voda.

Glede drugih prog je treba omeniti še brze in eksprese longitudinalne proge. Uvedena bo nova eksprese proga Benetke—Reka—Zadar—Split—Dubrovnik—Kotor—Brindisi (pri odhodu) in Bari (pri povratku). Na tej progi bo enkrat tedensko vozila luk-suzna turistična ladja »Jadrana« (2564 BRT).

Eksprese proga Benetke—Reka—Zadar—Dubrovnik (trikrat tedensko) ostane nespremenjena. Zanje je predvidena luksuzna M/L »Jugoslavija«. Brze proge pa bodo po dvakrat na teden v obe smeri. Na teh progah bo tudi prihodno leto kritično stanje, ker bo na njih plula samo ena primerna ladja (M/L »Proleterka«, 1322 BRT), medtem ko druge ladje — M/L »Dalmacija«, M/L »Mostar«, M/L »Osijek«, M/L »Maribor«, M/L »Novi Sad«, M/L »Ivan Cankar« in M/L »Njegoš« za takšno progo ne ustrezajo. Ena proga na teden več (eksprese) pa ne bo zmanjšala velike stiske.

Nova luksuzna turistična M/L »Jedinstvo«, ki bo verjetno že prihodnjem mesecu izročena Jadroliniji, je predvidena za turistična križarjenja po Jadranu in Sredozemlju in v redni promet ne bo posegla.

Veliko vprašanje je, če je taka razvrstitev ladij najboljša. Resno lahko dvomimo v zadovoljivo rešitev potniškega prometa na Jadranu v prihodnjem letu. Jadrolinija bo imela tedaj tri ladje—posestremiti po 2654 BRT (M/Ladje »Jugoslavija«, »Jadrana« in »Jedinstvo«) z okrog 600 posteljami za potnike. Bile so grajene prav za brze proge vzdolž naše obale in bi z M/L »Partizanko« in M/L »Proleterko« komaj zadostovale za naše longitudinalne proge. Te ladje lahko pristajajo v pristaniščih Izola, Piran, Po-

prvi nas. Prav zaradi novinarjev, ki bodo na izletih v času turnirja lahko spoznali ali vsaj videli ves naš okraj in dobršen del republike, bo medconski turnir lahko za nas (in okraj, republiko ter celo državo) dobra reklama ali pa slaba propaganda.

Vse zavisi od tega, kako bomo znali izkoristiti dane možnosti in kako sposobni bomo organizirati in izvesti turnir in vse, kar spada k turnirju in bivanju gostov

Kaj smo s to progo pridobili? Res je sicer, da bomo imeli dvakrat na teden direktno pomorsko potniško

zvezo. Koper—Split, toda na relaciji Koper—Pulj bo samo 6 prog tedensko namesto dosedanjih sedem. Razen tega je treba vedeti, da bo na prog Koper—Split plula M/L »Vuk Karadič«, ki nima niti ene postelje za potnike in je za takšno progo premajhna in neprimerena. Proga Reka—Pulj—Koper ostane neizpraznjena. Za to progo je predviden parnik »Bukar«.

Zato se je na omenjeni konferenci v Zadru še močnejše pokazala potreba po decentralizaciji, kar je bilo načelno že sprejeto dan poprej na posebni konferenci. Prav tako se zdaj kaže nujna potreba po ustanovitvi lastnega podjetja za obalno plovbo v Kopru, ki naj bi postopoma zavzel na tem področju vlogo in funkcijo, ki jo je nekdaj imel Trst.

Glede proge Umag—Koper—Trst in eksprese proge (enkrat na teden) Benetke—Koper—Portorož—Pulj—Zadar—Split—Dubrovnik—Kotor še ni bila izrečena zadnja beseda. Okrajni ljudski odbor Koper je namreč posredoval na pristojnem mestu, da se ti dve progi vzpostavita, saj nista samo lokalnega, marveč vseživnega pomena.

V. M.

S svečane premiere barvnega turistično-propagandnega filma ZAKLADI NAŠE DEŽELE, ki so ga predvajali 20. t. m. v Kopru. Film je bil na sporednu tudi v Piranu in Izoli in še pred tem v Ljubljani. Film je izdelalo podjetje Viba-film iz Ljubljane. Po predstavi so se izvajalci predstavili občinstvu, ki jih je toplo pozdravilo. Na sliki vidimo (z leve proti desni): Francita Prajsa (scenarist), Jožeta Bevca (scenarist in režiser), Mario Gerbec in malega Mirka Udoviča z neizgibnim kužkom (igralc) ter Boruta Lesjaka (komponist). Več o tem filmu boste zvedeli v našem razgovoru z direktorjem Vibafilma tov. Gučkom (na 5. strani).

MEDCONSKE ŠAHOVSKI TURNIR 1958 V PORTOROŽU

Odločilni izpit naših turističnih sposobnosti

Portorož in Piran, z njima pa ves obalni predel Slovenskega Primorja, bodo v sezoni 1958 doživeli edinstveno preizkušnjo, ko bo od 5. avgusta do 15. septembra v Portorožu elitna svetovna šahovska prireditev — redni medconski šahovski turnir. Tistih 6 tednov bo odločilni izpit za naše turistične sposobnosti, gostinske kot turistične v ožjem smislu besede.

Ne samo zaradi navala gostov, ki že letos niso vsi našli prostora na tem področju, temveč jih je bilo treba odslavljati naprej, temveč predvsem zaradi izbora gostov: že samo 21 direktnih udeležencev turnirja, šahovskih velemojstrov s svojimi sekundanti in spremstvom bo iz vseh petih kontinentov (9 šahovskih con) oz. 17 držav. Njim se bo pridružila pisana druština ljubiteljev šaha iz vseh teh in še mnogih drugih držav.

Najpomembnejši gostje pa bodo za nas novinarji, katerih bo po izkušnjah medconskih turnirjev nad sto in ki se ne bodo zanimali samo za šah v velemojstrest, temveč bodo poročali domov o vsem, o dobrem in slabem, kar bodo videli ali doživeli

pri nas. Prav zaradi novinarjev, ki bodo na izletih v času turnirja lahko spoznali ali vsaj videli ves naš okraj in dobršen del republike ter celo državo postaneta znana svetu kot taka dežela, kamor je turistu priporočljivo iti na počitnice, ali pa taka, v kateri ne bo imel tistega, kar pričakuje od svojega dopusta.

ObLO Piran, pod čigar upravo (Nadaljevanje na 12. strani)

Če oviraš skupnost - škoduješ sebi

Občinski in okrajni proračuni kažejo, da ne pritekajo vanje dohodki tako, kot je predvideno po družbenem planu za letošnje leto. Do 31. oktobra so namreč predvideni sredstev namesto 83%, medtem ko je okrajni proračun zabeležil samo 68% dotoka dohodkov, predvsem zaradi tega, ker so gospodarske organizacije vplacaše svoje obveznosti komaj 55%. Vzroki, da gospodarske organizacije ne odvajajo redno svojih družbenih obveznosti je iskatih v slabo sestavljenih

obračunih, ki ne prikazujejo dejanskega finančnega stanja. Zato bi bilo nujno potrebno, da bi imela vodstva gospodarskih organizacij nekoliko več čuta odgovornosti do potreb ljudskih odborov in da bi se zavedala, da imajo gospodarske organizacije znatne koristi prav od bodisi občinskih ali od okrajnega ljudskega odbora. Te koristi pa se kažejo zlasti v dajanju investicijskih kreditov, garancij in soudeležbe pri črpjanju investicijskih skladov, ki jih tudi gospodarske organizacije vsaj deloma ustvarjajo pri ljudskih odborih. Znano pa je tudi, da pri slabem dotoku proračunskega dohodka gospodarskih organizacij ne morejo le-te računati z izdatnimi investicijskimi krediti, ki jih več ali manj nujno potrebujejo za lastne potrebe.

Da bi se dotok proračunskega sredstev v decembri izboljšal, je vsekakor potrebno, da bi gospodarske organizacije na osnovi točne kalkulacije za december odvedle svoje obveznosti že v tem mesecu, ne pa šele v januarju prihodnjega leta.

Znatne zaostanke družbenih obveznosti imajo kmetijske zadruge, predvsem na prometnem davku, ki ga sicer zaračunavajo, ga pa ne odvajajo v dolgoletnih rokih. Tako dosegajo ponekod ti zaostanki več milijonske vsote, kar narekuje energične izterjave. Zato bi bilo prav, da upravni odbori zadrug prej ko mogoče odstranijo te pomanjkljivosti, saj je pravilno finančno vodenje kmetijske zadruge njihova družbena dolžnost. Če bodo upravni odbori tudi v prihodnje zanemarjali odvajanje prometnega davka, ki se iz leta v leto nabira, lahko zadruga zaradi njihove malomarnosti zaide v težak finančni položaj.

Glede na kratek čas do zaključka letošnjega leta, bi bilo potrebno, da bi delavski svet gospodarskih organizacij in upravnih odborov kmetijskih zadrug temeljito razpravljali in proučili, če je podjetje izpolnilo vse obveznosti do skupnosti, in če jih ni, naj to opravijo do konca tega leta.

NAMESTO KOMENTARJA — SPLOŠEN PREGLED

Ob našem velikem prazniku

Letosnji naš največji državni praznik praznujemo sredi priprav novih gospodarskih načrtov, obenem pa ob nekakem mejniku, ki pomeni tudi največji uspeh v gospodarskem razvoju po osvoboditvi. Leto 1957, ki naj bi obenem prvo leto našega novega perspektivnega načrta za razvoj gospodarstva, je namreč istočasno tudi leto, v katerem smo doslej dosegli, dejali bi največje gospodarske uspehe, ki jih lahko dosežemo v enem letu. Če smo dejali mejnik, smo mislili pri tem na mejnik med tistem, kar je bilo doslej in med novim, kar ima priti in kar naj pomeni nadaljnji in nagni porast gospodarstva, obenem pa tudi blaginjo v naši družbeni skupnosti.

Brez dvoma bo večina uvodnih gospodarskih komentarjev v naših listih posvečenih naštevanju in ugotavljanju naših gospodarskih uspehov dosle

PRVA SEJA NOVEGA OKRAJNEGA SVETA ZA BLAGOVNI PROMET IN TURIZEM

RESNE PRIPRAVE

V osnutku je investicijski plan za turizem

V petek se je v Kopru prvič sestal novoizvoljeni okrajni svet za blagovni promet in turizem. Na svoji razširjeni seji, ki so ji prisostvovali tudi šefi gospodarskih oddelkov občin, je razpravljal o predlogu plana najnajvečjih investicij v turistični dejavnosti, da bi se turizem v našem okraju prihodnje leto še bolj okreplil.

Število turistov raste

Dejstvo, da iz leta v leto vedno bolj raste v našem okraju obisk domačih in tujih gostov ter da kaže, da bo njihovo število prihodnje leto še znatno večje kot je bilo letos, narekuje, da v zimskih mesecih povečamo turistično-gostinsko zmogljivost in naravne lepotične okraje čim bolj izkoristimo za večanje okrajnega narodnega dohodka. Omembe vredne, so naslednje številke: v letošnjih prvih desetih mesecih je imelo 18.993 tujcev 95.164 nočnin in 53.784 domačih gostov celo 234.555 nočnin; samo skozi obmejni blok v Fernetičih pri Sežani je prišlo v našo državo več kot četr milijona oseb s pro-pustnicami za maloobmerni promet in več kot 200.000 inozemskih turistov, ki so potovali skozi Sežano; Postojnsko jamo si je ogledalo približno 198.000 oseb. Tako število ljudi pa tudi maršikaj zahteva v blagovni promet z njimi bi lahko bil mnogo večji, če bi gostinska, trgovska in obrtno-uslužnostna dejavnost razširila svoje zmogljivosti.

Koper

V Kopru je vrsta gostinskih obratov, ki bodo morali preurediti svoje prostore tako, da bodo bolj privlačni za turiste; število ležišč v hotelih se mora do začetka prihodnje sezone znatno povečati; urediti bo treba Ankaran, nove počitniške domove, prostore za parkiranje avtomobilov, električno napeljavno in kanalizacijo; prodajalne in še vrsto drugih objektov, ki naj vplivajo na večji dotok turistov. Seveda bi bilo za vse to potrebno približno 689 milijonov dinarjev. Medtem ko podjetja sami lahko prispevajo 210 milijonov din, bi morali razliko kriti s kre-diti, z investicijskim skladom in z dotacijami.

Postojna

Postojna slovi po svoji jami. In to je vse, kajti turisti se v tem mestu ne zadržujejo pač zato, ker pravzaprav nima Postojna nobenih primernih gostinskih obratov, namreč takšnih, da bi se število nočnin dvignilo vsaj na 15.000 letno in da bi se gosti dalj časa zadržali v mestu. Prvo, kar je treba najprej urediti, je povečanje števila ležišč v hotelu Javornik ob dosedanjih 88 vsaj na 110 in števila ležišč v privatnih stavbah vsaj na 50. Dalje: urediti je treba kopališče, camping, prostor za postajanje avtomobilov in še vrsto drugih izboljšav predvsem v trgovini, da bo izbira blaga večja in privlačnejša. Vse to pa bi zaenkrat veljalo okrog 48 milijonov dinarjev. Predvidevajo, da bi del teh sredstev lahko zbrali in takoj izpolnili plahnajnajvečjih investicij, ki jih zahteva Postojna kot svetovno znani turistični kraj. Brez dvoma bi promet v Postojni znatno narastel, če bi se lotili ureditve tudi manjših gostošč in trgovinskih lokalov ne samo izdatnimi denarnimi sredstvi, pač pa tudi z malo več dobre volje in smisla za tujski promet.

Sežana

Kako zelo lahko škoduje gospodarstvu nekega kraja pomanjanje objektov, namenjenih po-večanemu prometu domačih in tujih gostov, je najboljši dokaz v

našem okraju Sežana. Uvodoma smo že omenili, da je letos šlo skozi Sežano več kot pol milijona inozemcev in približno 150 tisoč domačih turistov, ki bi lahko povečali promet v gostinstvu za 20%, v prodaji mesa in mesnih izdelkov za 30% in v trgovinah z živili za 10%, če bi imeli več gostinskih in trgovskih obratov ter mesnic. Najbolj žalostno je, da imajo v edinem hotelu le 42 ležišč (po pet do šest v eni sobi), da v njem ni urejena vodovodna napeljava in da ima še vrsto pomajkljivosti, ki povzročajo, da hotel ni nikoli kljub velikemu prometu polno zaseden. Zato so se odločili za temeljito preureditev hotela in restavracije Mahorič ter drugih gostošč, predvsem tistega pri kolodvoru, da gosti ne bodo negodovale zapuščali mesto. Razen tega name-rava podjetje Tabor v kratkem odpreti novo, sodobno urejeno trgovino z živili, ki bo lahko preskrbovalo do 1000 oseb ter delikatesno trgovino, podjetje Preskrba bo podobno, vendar manjšo trgovino, odprlo prihodnjo pomlad, podjetje Gruda pa bo odprlo novo mesnico. Trenutno potrebujojo v Sežani približno 114 milijonov dinarjev, da bi rešili vrsto najnajvečjih problemov v zvezi z izboljšanjem turizma, zaenkrat pa lahko računajo le z nekaj več kot pet in pol milijoni dinarjev lastnih sredstev podjetij ter s približno 26 milijoni dinarjev, ki jih bo dala na razpolago občina, ker mora le-ta prvenstveno poskrbeti za gradnjo nujno potrebe mesnice, ki bo, po-stopoma dograjena, zahtevala 51 milijonov dinarjev investicij. Treba pa bo v bližnji bodočnosti misliti tudi na gradnjo nove pekarne s prodajalno kruha in peciva in seveda tudi na ureditev obrtnih delavnic, ki bi lahko s svojimi uslugami znatno podprle povečanje tujškega prometa, pri tem pa imeti lepe dohodke.

Izola

Prihodnje leto bo obiskalo Izolo po vsej verjetnosti že več kot 4700 gostov, saj nameravajo urediti camping in število ležišč v edinem izolskem hotelu povečati od 37 na 95. V campingu bodo tudi hišice, kjer bo prostora za približno 500 oseb. Približno 110 milijonov dinarjev, od katerih bi občina prispevala okrog 9 in pol milijona, gospodarske organizacije pa 30 milijonov din, bi veljalo povečanje števila prenočnin skupaj s ureditev razsvetljajo-

ve, kopališča, kino dvorane in drugih turističnih objektov v Izoli.

Divača in Škocjanske jame

Divača s svojimi Škocjanskimi jamami postaja iz leta v leto večja turistična privlačnost. Že letos, ko so začeli s sistematičnim urejevanjem jam, je obisk dosegel do ležišč rekordno število 18.000 oseb, za prihodnje leto pa predvidevajo, da si bo jače ogledalo približno 40.000 ljudi, leta 1960 pa celo okrog 60.000. K takemu velikemu povečanju števila obiskovalcev, domačih kot inozemskih, pa lahko pripomore le elektrifikacija jame, ureditev gostišča in parkirnega prostora ob njej ter povečanje števila ležišč, ki so letos zabeležila 951 nočnin. Za dosegajo tega smotra pa je potrebnih 66 milijonov dinarjev, ki se bodo formirali v višini 20 milijonov iz lastnih sredstev, 17 milijonov din bi krile dotacije, posojilo pa naj bi bilo v višini 29 milijonov dinarjev.

Ilirska Bistrica

V turističnem pogledu sta Ilirska Bistrica in Hrpelje na najnižji stopnici v okraju. Tako je v Ilirskej Bistrici turistična dejavnost skoraj neznatna, saj ima tamkajšnji hotel Zmaga le 33 ležišč, ki so letos omogočila 1820 nočnin in kaže, da bo ta hotel prihodnje leto z nemajhnimi težavami uspel povečati število ležišč samo za 6. Treba bi bilo razmisljiti, kako pritegniti turiste, da bi v večjem številu kot zadnja leta obiskovali Snežnik, ki je polnaravnih lepot. So predlogi, da bi postavili dve manjši koči za planince in za postavitev počitniških domov tistih podjetij, predvsem iz obalnega področja, ki želijo svojim delovnim kolektivom nuditi višinski in gorski zrak, ne da bi bilo potrebno iskat primernih področij v notranjosti Slovenije. Snežnik sam je bil že od nekdaj privlačna planinska točka, le žal, da smo jo v zadnjem času precej zanemarili. Če pa bo bodoča slovenska transverzala šla preko Snežnika, kar je vsekakor želeno, potem velja resno razmisljiti o zgraditvi planinskih postojank, ki bi privabilo na to goro številne izletnike, da bi uživali nad prostranim razgledom proti morju in proti celinskim predelom Slovenije.

IZ GOVORA PREDSEDNIKA ALBINA DUJCA NA PRVI SEJI OLO KOPER

O pravicah in dolžnostih odbornikov OLO

Odborniki imajo pravico in dolžnost udeleževati sej predstavnika telesa, ki mu pripadajo, in sodelovati pri njegovem delu; sodelovati pri delu odborniških komisij in svetov, v katere so izvoljeni, in opravljati vse druge dolžnosti in naloge, ki jim jih zaupa ljudski odbor.

Odborniki se smejo udeleževati tudi sej tistih odborniških komisij in svetov, katerih člani niso, smejo pa na teh sejih sodelovati pri obravnavanju brez glasovalne pravice.

Vsek odbornik ima pravico predlagati odloke, odredbe, navodila, odločbe in druge sklepe o vseh zadevah, ki spadajo v pristojnost okrajnega ljudskega odbora.

Odborniki imajo pravico na sejah okrajnega zборa in Zboru proizvajalcev postavljati vprašanja ustno ali pismeno.

Odborniki se morajo udeleževati zborov svojih volivev; volivcem morajo poročati o svojem delu in o delu okrajnega ljudskega odbora.

Za svoje odborniško delo so odborniki ureditve svojemu ljudskemu odboru.

Zbor lahko izreče odborniku, ki je prekršil svoje odborniške dolžnosti, opomin ali pa ga odveže od zaupnih mu dolžnosti.

Zbor, katerega član je odbornik, lahko predлага, da se začne postopek za odpoklic odbornika, če se odbornik najmanj šest mesecov ni udeležil nobene seje zboru ali seje sveta ljudskega odbora in se za to ni opravičil.

Bilo bi prav . . .

... če bi likvidacijske komisije pri občinskih ljudskih odborih klicale na odgovor likvidatorje oziroma likvidacijske uprave tistih gospodarskih organizacij, kjer likvidacije še po enem letu in več niso zaključene;

... če bi organi samoupravljanja že sedaj proučili predpise o inventuri in ob letnem popisu delali po predpisih, da ne bi kasneje plačevali kazni zaradi nepravilno izkazanega stanja po bilancah;

... če bi v Kmetijski zadruzi v Materiji pristojni organi nekaj ukrenili zoper samovoljno gospodarjenje računovodje, ki pod zaščito sorodnikov-članov upravnega odbora, prezira vse predpise o zadružnem poslovanju, kar je povzročilo v tej zadruzi že v prvem polletju okoli milijon dinarjev poslovne izgube in je moralna Zadružna hranilnica blokirati zadružni vse kredite;

... če bi pri nekaterih občinah prisostvoval pri določanju nagrad uslužbenec, kakor tudi pri nameščanju in odpuščanju upravnega osebja tudi zastopnik sindikalne organizacije;

... če bi poslovodje trgovin upoštevali predpise o obvezni označitvi cen blaga, namenjenega za prodajo;

... če bi pristojni organi pri občinskih ljudskih odborih poskrbeli, da bi kandidatom za strokovne izpite nudili potreben material oziroma vsaj učne programe, da bi vedeli, kaj naj prestudirajo;

... če bi mesarji vendarle začeli upoštevati priporočila pristojnih organov o klasifikaciji mesa ter prenehali s praksjo, da bi po lastni volji »dodeljevali« kupcem meso, pri tem pa kupce opredeljevali v »boljše« in v »navadne«.

Hrpelje = Kozina

Hrpelje in Kozina — pomembno železniško in cestno središče kot ob državnih meji — ne more govoriti o kakršnikoli turistični dejavnosti. Kdor pride v ta dva kraja zvečer, bo zastonj iskal prenočišče. Zato tripi obisk znanega kraške jame Dimnice, planinske postojanke na Slavniku; potnik prezre značilnosti kraško-istriske pokrajine z izrednimi klimatičnimi razmerami in maloobmerni promet je okrnjen. Edino gastišče v Kozini, ki naj bi bilo reprezentančnega značaja, ne zadovoljuje. Preskrba s kruhom je skrajno pomajkljiva, saj je zmogljivost sedanje pekarne le okrog 300 kg kruha dnevno in še ta se peče v popolnoma iztrošeni peči. Vodovodna napeljava je potrebna temeljitega popravila. Posebno vprašanje je preskrba z mesom, ki je nezadovoljiva in tudi nehigienična. V tem kraju tudi ni trgovine s sadjem in zelenjavom. So pa možnosti, da bi vse te pomajkljivosti odpravili, da bi uredili novo avtobusno in servisno postajo ob novi cesti v Kozini s pomočjo podjetja Istra-Benz in občine, dogradili cesto na Slavnik, uredili sprehajališče med Kozino in Hrpeljami, zaenkrat pripravili tujške sobe s petimi ležišči ter uredili restavracijo Jadran tako, da bi imela res turistični značaj. V tej zvezi pa je treba omeniti tudi nujnost elektrifikacije in turistične ureditve jame Dimnica, ki je pri vasici Markovčina — kilometr od glavne ceste Reka-Trst. Za vse ta dela, ki naj bi bila temelj bodočemu turističnemu razvoju hrpeljske občine, bi potrebovali

Piran

Investicijski program za razvoj turizma v piranski občini temelji na dveh osnovnih potrebah: potreba povečanja hotelskih kapacitet za tretjino (na ca. 5000, vključno ležišča v počitniških domovih in privatnih stanovanjih) in potreba po sodobni oskrbi turista in domačega prebivalstva s hrano, razvedrilom itd. Oboje se je v sezoni 1957 izkazalo kot močno pomajkljivo, za sezono 1958 pa je nujno med drugim zaradi zahtevnejših gostov v času medconskega šahovskega turnirja.

Povečanje hotelskih kapacitet nameravajo doseči s pravno adaptacijo zgradb, ki so svojcas že bile hoteli. Za potrebe turnirja nameravajo urediti sedanjo »Vesno« tako, da bo imela na razpolago komfortne sobe za glavne udeležence turnirja, igralno dvorano, restavracijo s potrebnimi sosednimi prostori in nočni bar. Piran bo dobil novo pekarno. Kavarni »Tartini« v Piranu in »Kekec« v Portorožu bosta povečani in sodobno urejeni. Sodobne bo urejeni tudi vrsta prodajal za razna živila in drugo blago. Vrsta ličnih stojnic-kioskov naj bi jih razbremeni v največjem navalu. Kopališče bo dobilo nadaljnje kabine in igrišča. Končno bodo nabavili čolne za smučanje na vodi. Tudi izven kopališča bo urejen več športnih igrišč. Asfaltirane bodo ceste, ki se stekajo na glavne ulice. Portorož bo dobil sodobno ulično razsvetljavo. Urejeni bodo novi parkirni prostori. Končno nameravajo začeti z generalnim urejanjem Fijese. Za boljše zveze s svetom pa bo služilo potniško letališče, ki je že v izgradnji. V ta dela bo predvidoma vloženih blizu 500 milijonov din. Približno četrtino bodo krila podjetja, ObLO in turistični društvi iz lastnih sredstev, za ostalo pa bo najet kredit pri Investicijski baniki, oziroma zaprošeno za dotacijo.

Zaključek

Ob zaključku te zelo živahne razprave o potrebah, ki so jih navedli predstavniki posameznih občin, da bi prihodnje leto še bolj povečali turizem v koprskem okraju, so sklenili, da bo posebna komisija izdelala investicijski plan turizma za leto 1958. Plan, sestavljen na osnovi teh predlogov, bo ob doslednem izvajjanju omogočil sistematičen razvoj turizma ter se oslanjan med drugim tudi na realnost izvršenih priprav predloženih programov in posebej še na čim hitrejšo rentabilnost objektov.

• KULTURA PROSVETA • KULTURA

RAZGOVOR Z DIREKTORJEM VIBA-FILMA

Film ni samo to, kar imenujemo „SEDMA UMETNOST“

Ob premieri domačega filma »Zakladi naše dežele« o koprskem okraju

Lepote naše dežele že dolgo privlačijo tuje filmske in televizijske producente. Večine takih filmov, ki so jih posneli pri nas, nismo niti videli, pač pa so nam pokazali nekatere koproduktionske tako imenovane umetniške filme, kjer so bile naše prirodne lepote okvir plažam cenejši vrste. Zato ni čuda, da smo se razveselili novice, da je podjetje Viba-film iz Ljubljane sodelovanjem podjetij koprskega okraja posnelo letos poleti 650 m dolg turistično-propagandni film **ZAKLADI NAŠE DEŽELE**. Film ima namen popularizirati lepote in zgodovinske znamenitosti naših krajev in do neke mere tudi gospodarsko dejavnost naših podjetij.

Film »Zakladi naše dežele« so že predvajali v Ljubljani, pretekli teden pa je bil na sporednu tudi v Piranu, Kopru in Izoli. Povsed je doživel topel sprejem občinstva in priznanja.

Tovariša Gučka sem ujel po svečani premieri ravno v trenutku, ko jo je že hotel popihati načaj v Ljubljano. Prosil sem ga, naj mi posveti le nekaj minut in pove nekaj zanimivih podatkov za naše bralce o filmu »Zakladi naše dežele«. Rade volje mi je ustregel in pogovor je tekkel nekako takole:

Od kod ste dobili pobudo, da ste izbrali prav lepote koprskega okraja za prikaz v filmu, saj ima

videli, je bil gledalcem zelo všeč. Kakšno pa je mnenje kolektiva Viba-filma?

S pomočjo te neprisiljene zgodbe nam je uspelo peljati gledalce od lepote do lepote. Čeprav je bil naš osnovni namen turistična propaganda, smo poleg naravnih lepot in turističnih privlačnosti upoštevali tudi gospodarstvo (gospodino bogastvo, industrijo, kmetijstvo, ribištvo, soline).

Kader iz filma **ZAKLADI NAŠE DEŽELE**. Mali Mirko potuje s svojim štirinožnim prijateljem in odkriva lepote naših krajev, ki jih je kamera zvesto posnela. Prišla sta tudi na morje...

Slovenija tudi drugod dosti prirodnih lepot. Ali je prišla morda pobuda za k filmu iz Kopra?

Ideja za ta dvajsetminutni barvni film je zrasla pri nas v Ljubljani. Da pa smo se odločili prav za ta predel Slovenije, je vzrok to, da je tukaj na daljavi 60 km od Snežnika do morja raztresenih polno naravnih lepot in zanimivosti, ki s svojo raznovrstnostjo pritegnejo vsakogar domačih in tujih turistov.

In s kakšnim namenom ste se lotili dela?

Namen izvira iz že povedanega. Osnovni namen je bil popularizirati te lepote doma in v tujini.

Torej turistična propaganda. Ali bi lahko povedali nekaj o vsebinah in dali formalne podatke?

Po filmski zgodbi (napisal Fr. Prajs) je priredil scenarij in vodil režijo J. Beve. Glasbo B. Lesjaka izvaja komponistov orkester. Kot zanimivost naj povem, da igra orglice A. Blumauer, ki je dobil prvo nagrado pri tekmovanju »Pokaži, kaj znaš«. Igrajo pa: Tone Terpin iz celjskega gledališča (oče), Mara Gercic iz Kopra (mati), Mirko Udrovič iz Ljubljane (sin). Film smo izdelali v laboratorijsih Viba-filma, kamero je vodil Mile De Gleria.

Režiser Jože Beve je v film vpletel zgodbo o fantiču, ki je pobegnil od doma, da bi poiskal zaklad, o katerem mu je pripovedovala babica. Na svoji poti po koprskem okraju sicer ne najde tistega zaklada, ki ga je iskal, odkrije pa lepote in zanimivosti naše dežele, kar je pa tudi na najresničnejši zaklad.

Kolikor sem imel priložnost slišati mnenja tistih, ki so film

slišati je bilo, da boste šli s tem filmom tudi v tujino?

Da. Film je izbran, da bo šel na mednarodni veleščem v Bruxelles (leta 1958). Tam ga bodo vrteli v jugoslovanskem paviljonu od aprila do novembra vsak dan. V ta namen bo seveda sinhroniziran v nemškem, francoskem in angleškem jeziku.

Ali ne bo za tuje tekst, ki ga ima film zdaj, malo preskromen, da bi jih dobro orientiral, kje je pravzaprav ta zaklad naše dežele?

Tega se zavedamo in zato bo test izpopolnjen. Turistična zvezza bo po svoji uvidevnosti dopnila, tako da bo film za vsakogar razumljiv. Naj povem še tole: film bomo kopirali tudi na ozki trak in ga bodo dobila vsa naša državna predstavnštva v tujini in seveda tudi biroji za turistično propagando.

Po prijaznem stisku rok in zahvali sem mu želel, da bi ujela Viba še več tako posrečenih prikazov lepot po Sloveniji na celuloidni traku.

NOVE REVJE

SODOBNA POTA, ŠT. 9

IZ vsebine:

Dr. Stane Mikuž: Po potih slikarjev amaterjev, Crtomir Šinkovec: Epitaf, Vasko Popa: Soteskine oči, Janez Bitenc: Glasbena vzgoja predšolskega otroka, Josip Barkovič: Jabolko, Ciril Zlobec: Iz enega samega hrana, B. S. Načrti in njih uresničitev, P. D.: Na trdnih temeljih, Peter Dornik: Nepričakovana zmaga, Jeljava Čopčič: Tehnike v likovni umetnosti, T. P.: Beseda o knjižnici, Marjan Marinčič: Komedija o komediji, Emil Gocin: Pesem o miru, Bertolt Brecht: Mati Korajža in njeni otroci (I. nadaljevanje); Za knjižno politiko, Utrinki iz društva.

REVJA 57, ŠTEV. 3—4

IZ vsebine:

PESMI — Jože Snoj, Janez Ovsec, Saša Vegri, Janko Čar, Pavle Židar, Franc Forstnerič in Vasko Popa-Ciril Zlobec. PROZA — Saša Vuga: Na jasi (odlomek iz romana »Veter nima cest«), Andrej Hieng: Samota, Marjan Rožanc: Marija vskadanjih želja (drama).

RAZPRAVE — Primož Kozak: Nasproti (Meditacija II), Jože Pučnik: Družba in država, Stane Saksida: Kritična generacija, Janko Kos: Umetnost in kriza humanistične zavesti, KRITIKA — Vital Klabus (Cene Vipotnik: Drevo na samem), Darka Hočevar: Od novel do romana Bena Zupančiča. SODOBNA KULTURA — Pavle Stefanovič: Vasko Popa.

ga lotili, je bila veseloigra »Volzel«. Skupaj s pevskim zborom pa so naštudirali Gotovčeve spevovice »Vasovalci«. Vprašanje davorane in odra še ni rešeno.

Najplodnejši med vsemi sekcijsimi je bil kino, ki je bil za društvo tudi edini vir dohodkov.

V razpravi so člani društva omenili, da bi kazalo pritegniti v društvo še več mladine, predvsem so pa razpravljalni o adaptaciji kulturnega doma.

Med sklepi društva velja poudariti zlasti večjo pozornost izobraževalnemu delu in ustanovitvi instrumentalnega sestava.

Novi upravni odbor društva je imel že tudi svojo prvo sejo, na kateri je ugotovil, da so nekatera vprašanja društvene dejavnosti že rešena. Tako ima pevski zbor že redne tedenske vaje, pevovodja se vozi iz Kopra. V dvorani bodo uredili električno instalacijo in poskusili tudi čimprej dobiti zaveso za oder.

NOVE KNJIGE

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je v zadnjem času izdala vrsto knjig, ki nudijo odraslim in mladim bralecem obilno razvedrila in zanimivega čita.

NAJMLAJŠE CICIBANE,

ki ne znajo niti brati in jim mora zato preprosto pripovedi ponazoriti življanja in pestra ilustracija. Med temi izdajami gre vsekakor prvo mesto priljubljenemu MIŽKU FIGI, ki je star znanec naših otrok in katerega prva izdaja je bila že zdavnaj razprodana. Njegova popotovanja nam je popisala Mila Prunk-Utvata, ilustrirala pa jih je Dušan Petrič. Drugi dve knjižici z ilustracijami predstavljajo narodni pravljici SEDEM LET PRI BELI KACI IN PRAVLJICO O DRAVI. Lepe ilustracije v obeh knjižicah je naslikal Gyido Birola.

Za naš nadobudne cicibane so tudi ljubke izrezanke, iz katerih si bodo lahko izrezali otroci, s pomočjo staršev seveda, vrtljak, otroško igrišče, letalo ali parnik.

V zbirki »Čebelica«, ki je namenjena že

SOLSKIM OTROKOM,

je noviteta pravljica ZAKLETI GRAD, ki jo je po ljudskem izročilu oblikoval in zapisal Fran Milčinski.

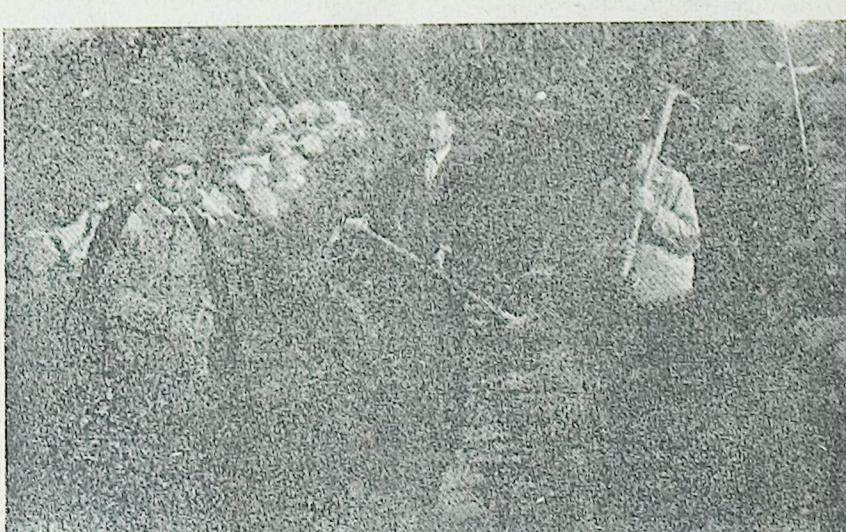
Efekte ilustracije pri tej pravljici so delo akademske slikarke Tince Stegovce.

V raznovrstnih zbirkah založbe Mladinska knjiga pa najdemo razen Cicibanove knjižnice, Cebelice in Kondorja vnesno stopnjo do učnih in solskih knjig. To je zbirka IGRA IN DELO. Njen namen je, da mlade bralece ob branju in zabavi navajajo tudi k delu. Pred kratkim sta izšla dva nova zvezka, in sicer nas poučuje prvi, kako sestavimo zmaja, priljubljeno otroško igračo, drugi pa posega že dalje in govoril o jadrnem letalu. Obe knjižici bosta vzbudili zlasti zanimanje dečkov, ki se navdušujejo za tehniko.

V. BONČ-BRUJEVIČ:

NAŠ ILJIČ

Drobna, komaj 58 strani obsegajoča knjiga je namenjena mladini. Napisal jo je star boljevek Vladimir Bonč-Brujevič, ki je že s šestnajstim letom stopil na pot revolucionarne borbe. Dočka leta je sodeloval z Leninom in mu zato ni bilo težavnega napisati spomine iz let, ko je sodeloval z njim. V knjižnici srečamo dogodek iz Lenjinovih otroških let, spoznamo ga v krogu njegove rodbine, kot šolarja in kasneje kot vedrega, priljetnega družabnika. Knjižico, v kateri so drobne anekdotne, prezete z neposredno človeško topilino, bodo naši mladi brainci z veseljem sprejeli. Knjigo je izdala »Mladinska knjiga«, iz ruščine pa jo je prevedel Severin Salij.

Med izkopavanji v Padni

Arheološke najdbe

Ob zaključku letošnjih raziskovanj

Številne slučajne najdbe, na katere naleti kmetovalec z motikoi ali kakim drugim poljskim orodjem, pričajo o skritem bogastvu arheološkega terena v severnem predelu Istre. Upoštevajoč podatke, dobljene na ta način, se je Mestni muzej v Piranu tudi v letošnjem letu lotil izkopravjanju in žel lepe uspehe.

Zgornji grob, odkrit na jugovzhodnem pobočju Kaštelirja nad Kortami, predstavlja s svojo grobno konstrukcijo ter z najdenimi ostanki materialne kulture v njem, ne le redek, temveč za severni del Istre edinstven primer načina pokopa v zgodnjem obdobju rimske okupacije Istre. Grobna jama, katere tloris je domala kvadratne oblike, je vkopana v temeljno kamenino (lapor). Stene so bile obložene s kamnitnimi ploščami. Nekaj teh plošč je ob izkopavanju že manjkalo ali pa so ležale bolj položno ob steni, kar potrjuje domnevno, da je bil grob v svojem zgornjem delu uničen, preden se ga je do taknila arheološka lopata. Ostanki keramike, najdeni v vrhnjih plasti groba, kakor tudi tisti, ki so ležali v plasti oglja na dnu grobne jame in ki spadajo v isto kulturno obdobje, so ohranjeni le fragmentarno, to pa zelo otežkoča tipološko opredelitev keramičnega materiala.

Sledove naših davnih prednikov še vedno skriva zemlja v različnih globinah pod površino. Posamezne slučajne najdbe, ki pridejo na površje pri obdelovanju polja, nam povedo, da je na tem mestu, ali vsaj v bližnji okolici nekdaj živel človek, ki je te predmete izdeloval ali uporab-

ljal. Pri odkrivanju neprecenljivih zgodovinskih vrednot na domnevno bogatem arheološkem terenu so lahko vaški učitelji in vsi vaščani, ki spremljajo dogajanje in življenje svojega kraja, arheologom v veliko pomoč. Z rednim poročanjem vaškim muzejskim zaupnikom ali najbližje muzeju o slučajnih najdbah bodo doprinesli bogat delež k odkrivanju in spoznavanju preteklosti svojega kraja in s tem mnogo koristili arheološki znanosti.

E. BOLTIN

Kolikor sem imel priložnost slišati mnenja tistih, ki so film

1943 ★ NAŠ PRAZNIK ★ 1957

Letos praznujemo 14. obletnico zgodovinskega zasedanja AVNOJ. »Kot vrhovni zakonodajni in izvršni predstavnik narodov Jugoslavije je AVNOJ na svojem II. zasedanju dal jugoslovanskim narodom ter njihovi skupni državi Jugoslaviji vrhovne državne organe, ki so postali najvišji državni varuh demokratičnih in nacionalnih pravic silehernega jugoslovanskega naroda posebej in najvišji državni varuh državnih koristi Jugoslavije kot celote.« (B. Kudrič: O graditvi narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije.)

Vsa veličina tega zgodovinskega zasedanja je v tem, da so si jugoslovanski narodi postavili temelje nove federativne Jugoslavije v času, ko je hitlerjevska Nemčija še vedno razpolagala z nad 400 divizijami, od katerih jih je bilo več kot 80 iz satelitskih držav (25 madžarskih, 24 romunskih, 18 bolgarskih, 15 finskih). Od teh je imela »Vehrmacht« 206 divizij na vzhodni fronti, 28 v Italiji, 35 v Jugoslaviji, 7 v Grčiji, na Norveškem in Danskem 13, v zahodni Evropi 55, v strateški rezervi pa 14.

II. zasedanje AVNOJ je bilo v časih, ko so najvišji predstavniki Združenih narodov Amerike, Velike Britanije in Sovjetske zveze na konferenci v Teheranu proklamirali trdnvojlo, da se bodo borili za oblikovanje novega sveta.

V takih, za evropske podjavljene narode vse prej kot ugodnih pogojih, so edino jugoslovanski narodi s svojo narodnoosvobodilno vojsko in partizanskimi odredi od znotraj »načeli« evropsko trdnjava in z malimi izjemami osvobodili vso jadransko obalo in prostrano ozemlje od Soče do Djevdjelije s Slovenskim Primorjem, Istro in Dalmatinskim otokom. Silen porast naše vojske, formiranje novih korpusov, oborožena vstaja jugoslovanskih narodov, osvoboditev več kot tri četrtine Jugoslavije, vse to je ustvarilo pogoje, da se je lahko na osvobojenem ozemlju v Jajcu vršilo zgodovinsko zasedanje AVNOJ, ki je izdal 10 zgodovinskih odlokov, ki predstavljajo najveličastnejšo zmago jugoslovanskih narodov.

Zgodovinski Odlok o priključitvi Slovenskega Primorja in vseh anektiranih delov Slovenije svobodni Sloveniji v Federativni Jugoslaviji je bil logična posledica s krvjo doseženih sadov dveletne krvave borbe proti primorskim partizanskim enotam proti fašističnim zavojevalcem. Ta zgodovinski odlok je bil mogoč, ker je samo sankcioniral dejansko stanje v Slovenskem Primorju in Istri, kjer se je ljudstvo izreklo s splošno ljudsko vstajo po zlomu Italije za osvoboditev in priključitve jugoslovanskih narodov.

Bilo bi krivico, če bi govorili o spontanosti ljudske vstaje v Slovenskem Primorju in Istri, ki je kot požar zajela vse Slovensko Primorje po zlomu Italije. Vstaja prve dni septembra 1943 je bila rezultat dolgoteka organiziranega upora proti fašizmu med obema vojnoma, je bila rezultat nenehnega in neugnjanega dela Komunistične Partije, Osvobodilne fronte in vseh ostalih množičnih organizacij, je bila rezultat doseglih uspehov v dve leti trajajočem Osvobodilnem boju.

Pokrajinski komite KPS z dr. Alešem Beblerjem na čelu je imel v dneh pred kapitulacijo Italije vzpostavljenje osnovne postojanke, ki so po vsem Slovenskem Primorju in Istri, pa tudi v severnih predelih Italije, izvajale maksimalno dejavnost. Te osnovne postojanke Partije so postale resnični vodja primorskih ljudskih množic. One so vzpostavljale vojsko, partizanske tehnike, organizacije Osvobodilne fronte in druge množične organizacije; vzpostavljale so obvezevalno službo, ki je imela svoje predstavnike pri vseh okrajnih in rajonskih komitejih KP. Pokrajinsko partizansko vodstvo je vzpostavljalo partizanske celice med proletariatom v Trstu, Tržiču, Gorici in drugih mestih ter industrijskih sredin. Te osnovne partizanske postojanke so spremajale diferenciacijo v vrhovih primorskih meščanskih in malomeščanskih političnih skupin, spremajale razkroj v italijanskem aparatu in v političnih skupinah, spremajale so podtalno delo sredine.

Pokrajinsko partizansko vodstvo je vse svoje sile posvetilo izgradnji Osvobodilne fronte. POOF je bil podrejen IOOF kot vodstvu za vso

Slovenijo. Njegov sekretar je bil dr. Aleš Bebler. POOF se je v glavnem usmeril na izgradnjo OF, terenskih odborov kot političnih organov, ki pa so že pred kapitulacijo Italije začeli dobivati tudi elemente nove demokratične oblasti primorskega ljudstva. Na prehodu 1942/43 so terenski odbori v mestih in vasih zajeli najvidnejše somišljenike NOG, člani terenskih odborov pa so vplivali na ustanavljanje odborov drugih množičnih organizacij (ZSM, SPZZ).

V pričakovanju zloma Italije je OO OF v Brkih sklical v avgustu 1943 na sektorju Brezovo brdo-Kovčice sestanek, ki se ga je udeležilo 70 aktivistov OF. Sestanek sta vodila Rudi Brkinc in Blaž (Darko Marušič). Iz Pregarja so se udeležili sestanka Janez Butinar, Viktor Tomažič in Jakob Malec; iz Hrastovlja pa Janez Tomažič-Podruštvar; iz Gaberka Frančiška Ludvik in Marija Frank. Na sestanku so govorili o skorajnjem razpadu Italije in o ukrepih, ki jih je treba pripraviti za prevzem oblasti. (Poročilo iz Brkinov)

Položaj v Slovenski Istri še nazorne prikazuje sistematične in načrte priprave za splošno vstajo. V juniju 1943 je bila izvedena v Kopru trosilna akcija, ki je presenetila ko-

morskega odreda 1. 9. 1943. (Izjava Jože Čerin).

Ker je fašistična oblast z begom raznih »Toccafondijev« (Toccafondi je bil sekretar fašistične stranke v Stanjelu) in drugih prenehala, so vzel vso oblast v svoje roke terenski odbori OF. To je bilo lahko, ker je bilo vse prebivalstvo organizirano v OF. Velika večina terenskih odborov je bila po zlomu reorganizirana oziroma ponovno izvoljena in povsod jih je narod priznaval. (Izjava Furlanič Marjana in aktivistov iz Dan pri Ščeni, Skocjan pri Divači, Lokev itd.)

Po zlomu so številne partizanske enote in patrulje, člani terenskih odborov, staro in mlado, moški in žene začeli razroževati bežečo italijansko vojsko. Tega ni mogla preprečiti 71. nemška divizija, ki je sicer uspela v Postojni in v postojankah vzdolž železniške proge razrožiti nekaj italijanskih postojank.

Kurirske stanice na Krasu P-5, P-11, P-13 so razrožile v dneh po zlomu italijanske vojaške in karabinerske postojanke v Dutovljah, Komnu, Stanjelu, Koprivi in Kobdilju. Isto so napravile ostale kurirske stanice na svojem območju, pa tudi Kraška četa. V Pliskovici je oboro-

Italijanska vojska je zbežala in pušila skladisca polna hrane, opreme in podobno. Ljudje so navalili na skladisca, jih izpraznili in blago oddali za partizane.

V Slovenski Istri je ljudstvo v sodelovanju s Hrvati prevažalo strelivo iz Movraža na položaje okoli Kopra. (Izjava aktivistov iz Rakitovca.)

V noči na 10. 9. 1943 so prebivalci brkih vasi, zlasti pa prebivalci Kozine in Hrpelj odvajali vojaški in drugi material iz polnih vlakov na železniški postaji v Kozini proti Brkinom. Prevoz je bil dobro organiziran, saj je obstajal pri Kovčičah v Brkih poseben avtopark. (Izjava Čebuhin.)

Iz Ščeni pri Skocjanu so odpeljali zaloge sanitetnega materiala.

Po zlomu se je začel nepopisen doček v partizane. Prihajali so Primorci, ki so bili v italijanski vojski, v zaporih, v koncentracijskih taboriščih. (Izjava Edo Kodrič.) Odhajali so mladeniči v enote in na položaje (Izjava aktivistov iz Pliskovice) ter takoj zagrabili za orožje.

Iz vasi Brezovice je odšlo po zlomu 39 vaščanov (izjava aktivistov iz Brezovice). Podobno je bilo v Brkih. Iz Prelož je odšlo 10 vaščanov v partizane. Prvi prostovoljci v Slovenski Istri so bili v Crnem kalu, kjer sta kot prva odsila v partizane Jože Sever in Danilo Petrinja.

Ta množični odhod je imel za posledico številno okrepitev obstoječih partizanskih enot in ustanavljanje novih bataljonov in brigad.

Vodstvo nad oboroženimi partizanskimi enotami je imel takrat na področju Slovenskega Primorja Stab III. Alpske cone s poveljnikom Francem Primožičem na čelu. V Slovenski Istri pa je imel vodstvo novo ustanovljeno Operativni štab za Slovensko Primorje s poveljnikom Brankom Babičem. Ta štab je najtesneje sodeloval s hrvaškim Operativnim štabom za Istru.

Za sredji septembra 1943 so bili na Krasu »Braniški«, »Stjaški« in »Prvi Kraški bataljon« v Stanjelu, iz katereh se je 24. septembra 1943 ustanovila brigada Srečka Kosovela. (Izjava Edo Kodrič.) Brigada je imela takoj po ustanovitvi težke boje z nemškimi oklepnnimi kolonami, ki so začele ofenzivo proti primorskim partizanskim enotam. II. SS tankovski korpus je začel z ofenzivo proti primorskim partizanom iz področja Gorice. Na področju Brkinov je bila 10. septembra 1943 ustanovljena Istrski odred iz dveh bataljonov, ki sta kmalu narasla na preko tisoč mož.

Iz Istrskega odreda se je nato na Mašunu ustanovila Srečniška brigada, ustanovljena pa sta bili tudi Brkinska in Tržaška brigada, zadnja iz tržaškega proletariata.

V Slovenski Istri se je ustanovil Operativni štab za Slovensko Istru, ki je imel pod seboj preko 400 bor-cami.

Položaj v Slovenskem Primorju je terjal ustanovitev Narodnoosvobodilnega Sveta, ki je postal najvišji organ OF in ki je pod vodstvom IOOF prevzel oblast v Slovenskem Primorju. NOS je izdelal 11. septembra 1943 odlok o mobilizaciji, štiri dni nato odlok o volitvah v krajevine narodnoosvobodilne odbore in 19. 9. 1943 odlok o ustanovitvi okrožnih narodnoosvobodilnih odborov. Okrožni in rajonski odbori OF so te odloke spravljali in uresničevali na svojih področjih.

Nastanek velikega svobodnega ozemlja v Slovenskem Primorju in Istri in dejstvo, da so terenski odbori postali tudi organi oblasti, je bilo v popolnem skladu in soglasju z ljudskim oblastjo, ki je že od 1941 z ustanovitvijo Slovenskega Narodnoosvobodilnega odbora (SNOO) rasla v ostalih predelih Slovenije, bila je v skladu z rastjo nove jugoslovanske in narodne državne oblasti. Ljudstvo se je tej oblasti pokoravalo in izvrševalo njene ukaze in odloke. V dneh po zlomu so prebivalci Kozine, Hrpelj, Brkinov izvrševali ukaz RO OF Križišče V. ter prepeljali ogromno množino živil, vojaške opreme itd. iz Kozine v Brkine. (Izjava Cvetko Cergonja.) Prebivalci vasi Klanec so na ukaz TO OF postavljali tankovske ovire in podobno.

Takšna ljudska oblast v Slovenskem Primorju ni mogla mimo naj-

višjega organa oblasti v Sloveniji. Povsem upravičeno je Vrhovni plenum OF 16. septembra 1943 proglašil priključitev Slovenskega Primorja k Sloveniji in pozval organe oblasti v Slovenskem Primorju, da izvolijo delegate za zbor odposlanec v Kočevju.

Zaradi sovražne ofenzive, ki se je začela 22. septembra, sta izvedla po dosedanjih ugotovitvah volitve delegatov za Kočevski zbor samo Brkinsko v Istrsko okrožje.

V Brkinskem okrožju so bili izvoljeni za Kočevski zbor Pepi Uršič, Anton Grk, Jože Mahne iz Tater, Marija Smolnikar, roj. Tul, Henrik Strnad iz Materije in še neki tovariši iz Hrušice. Istrski Slovenci pa so odpeljali na Zbor odposlanec Stanka Ulčnika iz Šmarj, Nazarija Bordona iz Cežarjev, Josipa Miklavčiča iz Plavja, Atilija Kavrečiča iz Rižane, Avgusta Starca iz Loparja ter Vincenca Babiča iz Vangane (Srečko Vilhar: »Slovenci ob Jadranu.«) Odposlanec brkinskega okrožja so hodili peš do Mašuna, nato pa so jih v Livold pri Kočevju, kjer so prenočevali, prepeljali s kamionom. Odposlanec Slovenskega Primorja so posvetili v Kočevju največjo pozornost. Z njimi se je razgovarjal Edvard Kardelj. (Izjava Marije Smolnikar.)

Za časa Kočevskega zobra so odpeljanci Slovenskega Primorja in Istre slišali o grozodejstvih, ki so jih počenjale nemške divizije v Istri. Po predhodnih vdorih posameznih nemških kolon n.pr. v Materijo dne 15. septembra, kjer je v spopadu z Nemci padlo 13 borcev, po celodnevni borbi pri Ilirski Bistrici, kjer se je Istrski odred spopadel z nemškim inženirskim bataljonom, po obrambnih bojih okoli Kopra, so 2. oktobra 1943 vdrie v Slovensko Istru nemške kolone ter začele s požiganjem slovenskih vasi in streljanjem talcev. Požigali so v Smarjah, Marezigh, Kubedu, Cežarjih, pobijali v Smarjah, Cežarjih, Grožnjanu. V Brkih so se pri Artvih spopadli Nemci s Sercerjevo brigado, ki jim je zadala težke izgube.

Pri Koprivi na Krasu je utrpela izgubo brigada Srečka Kosovela.

Delegati Slovenskega Primorja in Istre so s svojo udeležbo na Kočevskem zboru skupno z ostalimi odpeljanci predstavljali prvi slovenski parlament, ki je bil v tistih časih mogoč, ker so se priključile Osvobodilni fronti slovenske ljudske množice in ker so le-te izpolnjevale nadvodila OF in njenega vodstva, sabotirale pa navodila in ukaze okupatorjev. Udeležba primorskih odposlancev je bila zatrnila Primorcev in Istranov, da ostajajo zvesti Osvobodilnemu boju in da vidijo v obstoječi ureditvi resnično ljudsko oblast.

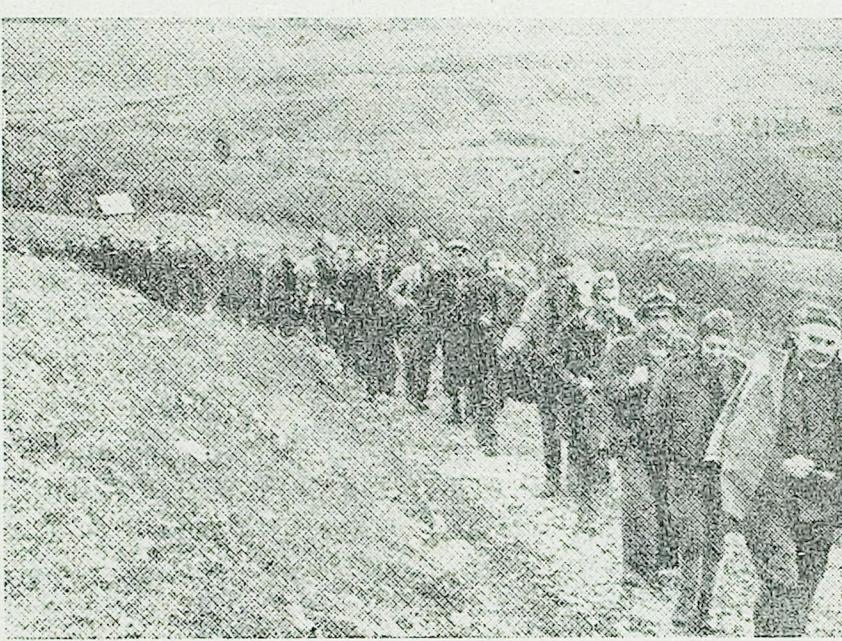
Te velike uspehe ljudske vstaje je najlepše orisal tovariš Tito v govoru na II. zasedanju AVNOJ, kjer je dejal:

»Eden najlepših uspehov naše ljudske vstaje, ki ima velik zgodovinski pomen, je osvoboditev Istri in Slovenskega Primorja po kapitulaciji Italije. Dvajsetletno suženjstvo slovenskega in hrvatskega naroda ni moglo kljub vsem napornim fašistov vzetis zasužnjenim bratom njihove narodnosti, ne oslabiti njihove težnje po združitvi z njihovimi brati in ostalimi narodi Jugoslavije.«

Na II. zasedanju AVNOJ, katerega 14. obletnico praznujemo danes, je bil med ostalimi zgodovinskimi odloki potreni tudi izredno pomemben zgodovinski akt — priključitev Slovenskega Primorja k združeni Sloveniji v demokratični in federativni Jugoslaviji — ki ga je izrekel Vrhovni plenum OF še pred Kočevskim zborom.

Po II. zasedanju AVNOJ smo doživeli v Slovenskem Primorju in Istri mogočen pohod avnojske kampanje, ki je na mitingih, shodih, političnih sestankih, domenikih po hišah, zajela vse slovensko prebivalstvo, da ni bilo na Primorskem človeku, ki ne bi veden, kaj je AVNOJ, ki ne bi poznal zgodovinskega odloka o priključitvijo Slovenskega Primorja, Beneške Slovenije, Istru ter hrvatskih jadranskih otokov k Jugoslaviji. (Iz okrožnice Pokrajinskega odbora SPZZ z dne 8. 2. 1944).

JANEZ KRAMAR

SLOVENSKA DELEGACIJA SE VRAČA IZ JAJCA 1943

prske fašiste in jih tako razjarila, da so zaprli okrog 80 ljudi italijanske narodnosti.

Partijska organizacija v Slovenski Istri je uspela vzpostaviti do 19. 6. 1943 deset celic z 31 člani (3 članice in 9 kandidatov). V Slovenski Istri je nadalje obstajal skojevski aktiviv 7 članov (4 članice).

Okrožni odbor OF v Slovenski Istri je uspel vzpostaviti do prvi dni junija 1943 sedem rajonskih odborov: v Rizi, Cežarjih, Škofijah, Smarjah, Dolini, Gabrovici in Loparju. Mrča terenskih in rajonskih odborov je dvigala revolucionarni duh in pridobil ljudi, da so željno pričakovali aktiviste, jim izročali nabranlo hrano, prispevke in posojilo za OF. Frontovska organizacija v Slovenski Istri je uspela do junija 1943 vzpostaviti tudi odbor SPZZ, ki je štel 4 članice, in aktiv ZSM, ki je imel v juniju 1943 8 članov.

Odbori Partije in Fronte so v začetku junija 1943 dvignili v Slovenski Istri revolucionarni duh ter z agitacijo za udeležbo v oboroženem uporu pridobili 4 prostovoljce za odhod v partizane, med njimi 2 Italijani. (Porocilo Okrožnega komiteja za Slovensko Istru z dne 19. 6. 1943, Obris zgodovine NOB za Slovensko Istru.)

Na Krasu je 1943. leto do zloma izpolnjeno s krepitvijo partijskih organizacij (pred zlomom je bilo 201 članov Partije v Slovenskem

ODLOMEK IZ KNJIGE IVANA BRATKA »POMLAD V FEBRUARJU«, KI BO IZŠLA V REDNI IZDAJI PREŠERNOVE DRUŽBE ZA L. 1958

Na bojišču padajo tudi nedolžni. Likvidator pa izvršuje sodbo samo nad resničnim, najhujšim sovražnikom.

Stojan in Andrej sta že pred četrtto prispevala na Ajdovščino; bila je takšna kakor prejšnji dan, samo še več patrulj v zelenih uniformah je križarilo v vseh smereh. Sprehajala sta se na tisti strani pločnika, kjer je bilo največ ljudi in postajala pred velikimi izložbenimi okni. Nazadnje sta se ustavila pri tramvajski postaji. V Dalmatinovo ulico nista marala, ker ura še ni odbila štiri. Ozirala sta se po ulici in opazovala zelene uniforme. Ene so se oddaljevale, druge približevalo. Gibale so se brez začaja in v vrsti, ki ni imela vrzeli. »Nič čudnega, če je Lovšin pogumen,« je pomisli Andrej.

V tem je prihitec Čepon. Sel je mimo njiju, kakor mimo sto in sto drugih peščev; niti pogledal ju ni. Samo nekaj je tiko in neopazno izgovoril. Stojan je pogledal Andreja, nato pa sta se oba obrnila in z razširjenimi očmi gledala v smer, od koder bi moral priti tramvaj. Kakor da sta naveličana tega čakanja, sta z zložnim korakom zavila v Dalmatinovo. Počasi sta se bližala številki pet. V nasprotju z Ajdovščino je bila ta ulica kot izumrla. Skoraj nikjer nikogar, ne pešča ne kolesarja. Zdaj zdaj bosta pred vratni, za katerimi stoji Frane. Zdaj bi bil pravi trenutek! Toda od parka sem ni nikogar. Pač: dva šolarčka in starček z velikim cekarjem. Počasi sta nadaljevala pot do konca ulice. In spet neprisiljeno nazaj do Ajdovščine. Vendar sta zaman iskala z očmi prvič, drugič in tretjič. Živo sta si predstavljala včerajšnji prizor. Do nadrobnosti sta izračunala vsak gib, udarec, skok, a prizor se noče ponoviti.

Nepričakovano se je pojavil pred njima Jane: »Pri Ruffiniju v Tavčarjevi so, v delikatesni trgovini!« To je bilo prav tam, kjer je Jane čuval izhod k avtu.

»Jane, veš zanesljivo?« ga vpraša Stojan.

»Prepričajta se!«

Pohiteli so po Franeta in odšli proti Tavčarjevi. Stojan — visok, v elegantem temnosivem plašču in s temnim klobukom, je prvi. Tuk ob njem — Andrej v svojem temnozelenem hubertusu. Frane in Jane sta nekoliko zaostajala.

»Frane!« se je obrnil Stojan.

Frane je pohitel bliže.

»Kupi liter vina! Poglej, če so res oni!«

»Bom!«

»Pa ga dobro poznaš!«

»Bolej ga ne bi mogel!« je odgovoril samozavestno.

Bili so že v Tavčarjevi pri sodniji, ki so jo stražili grenadirji s puškami v rokah. Zavili so na levo in pokazali stražarjem hrbet. Frane je pohitel naprej proti trgovini. Ostale pa nenadno prestrelje visok moški z dolgimi brki in naočniki. Vznemirjeno jih vpraša:

»Kaj zdaj?«

Stojan se ni takoj znašel. Toliko je bil ves vognju zaradi nujnih odločitev, da brkača prvi hip sploh ni sponzal. Sele nasmeħ na obrazu neznanca, ki ga je izzivala Stojanova zadrega, je končal ugibanje: »Saj to je Gato!«

Gato se je skrbno zakrinkal, ker je bil edini v petorki, ki še ni bil ilegalac.

»Kaj naj napravim?« Gato ju je spraševal z nemirnimi očmi.

»Tu bomo udarili!« V Stojanovem glasu je bil mir, ki je razkrival, da je odločitev že dozorela in da Stojan ne izbira več.

»Nemogoče!« je oporekal Gato.

»Zakaj?«

»Naj vas zapeljem naravnost pred puške?«

Stojan je ob srečanju z grenadirji pred sodnijo že sam pomisli, kako neki se bodo pretolkli mimo njih. »Če bi zapokalo v Dalmatinovi, ki ni pred očmi stražarjev, bi se varno odpeljali po Tavčarjevi mimo sodnije. Ničče ne bi posumil, da se peljejo napadalci. Še pomahali bi grenadirjem v slovo, kakor brezskrbni izletniki. Toda zdaj je drugače: počilo bo pred nosom teh straž, najbližji grenadir bo celo videl, kako skačemo v avto! Potem pa naj avto zapelje pred nje!«

»Na levo bi zavili, proč od sodnije!« je predlagal Gato.

Ko so s Stefanom delali načrt, so se hoteli prav temu izogniti. Pot na levo pipelje namreč na Ajdovščino, kjer mrgoli ljudi in se križajo tram-

»Zahupaj, Gato!«

vaji. Lahko bi se zgodilo, da bi prvič prav med tramvajske vozove; po sredini ceste zato ne bi mogli voziti, a prehod ob straneh bi jim prepričli nagrabenim kupi snega. Tega so se bali. A zdaj je drugače: izmed obeh sovražnikov je desni gotov, levi pa samo možen. Tudi nevarnejši so grenadirji, kakor sneg. »Gato ima prav: raje v sneg kakor pred puške!«

»Prav. Na levo! Bolje bo!« je pritrdir Gato.

»Zdaj je pa se drug hudič! Na levi ne smem parkirati! Trgovina je pa na levi! To je spet!«

Gato si je pomagal z rokama, da bi jima razložil, v čem je težava: Chevrolet 38 bo zdaj privozil iz nasprotni smeri: od sodnije sēm. Po cestnih predpisih mora parkirati na desni, toda trgovina, kjer se mudi

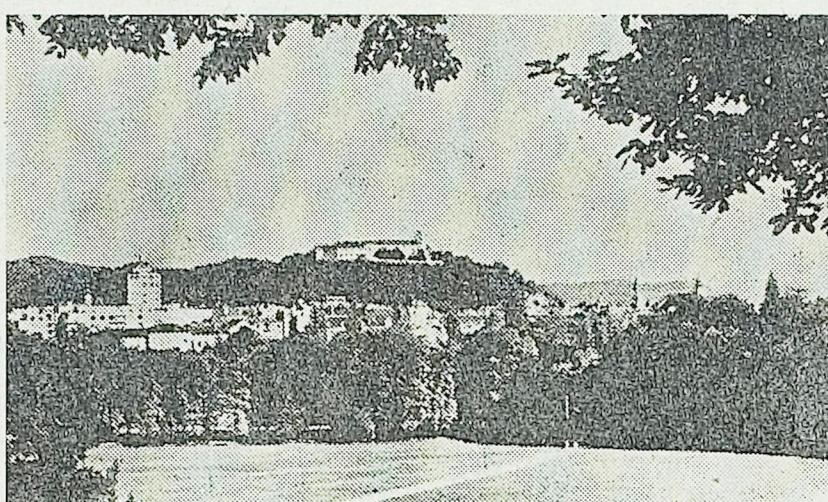
saj ni bil domiseln v teh stvareh, sam vonj po alkoholu pa mu tudi ni mogel razigrati domišljije in razvezati jezik.

Dekle se je glasno zasmehalo. Niso ji zaigrale samo oči in obraz. Vse telo se je zazibalo v sproščenem smehu.

Zdaj se je Frane obrnil: na videz malomarno je preletel ves prostor, kot da bi hotel brati z obrazov, da li ga je kdo ujel, ko je dvoril prodajalki. V ozadju so stali: Lovšin, mlada neznačna lepotica v starji Družovki. Stari se je očitno čutil počaščenega, saj je bil živahn in sladek in je venomer ponavljal:

»Tako visokega obiska še ni bilo v moji trgovini!«

Zvone je vedel za starega Družovko iz pripovedovanja. Družovka je

LJUBLJANA — ZIBELKA NARODNOOSVOBODILNEGA BOJA

Lovšin, je na levi. Fantje, ki bodo pritekli iz trgovine, bodo morali čez cesto do avta.

Zdaj sta Stojan in Andrej doumela novo oviro. Cesta je široka! Stojanov načrt, ki se je naglo oblikoval, jo mora upoštevati. Grenadirji pred sodnijo so najnevarnejši sovražnik: trije so za ovinkom, prvi pa celo vidi, kaj se godi pred trgovino, ker je že v Tavčarjevi. Bliskovito jim morajo izpred oči, tudi za ceno drugih pomanjkljivosti. Precej dalj so k včerajšnja patrulja, a vendarle bližu.

»Gato, zahupaj iz sodnje ulice! To bo znamenje! Nato pripelji počasi pred trgovino na levo! Ne ustavljam se! Med vožnjo bomo poskakali v avto. Zatrobi čez pet minut!« je načratal Stojan, ki je že do pičice razčlenil in izdelal novi potek bliskovite akcije.

Gato je naglo sedel za volan, Chevrolet 38 je odbrzal.

Stojan in Andrej sta se sprehtjala po Tavčarjevi. Stražarji pred sodnijo so se vedli kot po navadi.

»Jane, najbližji stražar v Tavčarjevi je tvoj. Znamenje: ko zatrobi Gato!« je dal Stojan zadnje naročilo.

Zdaj je bilo vse pripravljeno. Stojan je bil gotov, da ni ničesar pozabil. Gato čaka. Jane se že sprehtja v bližini stražarja. Frane mora vsak čas priti ven! Vse je nared. Zatrobi, Gato!

Medtem ko so na ulici delali novi načrt za umik, je Frane stopil v trgovino...

Vse oči so se nenadno obrnile proti njemu, kakor da bi vpraševali in zasliševal. Toda na njem ni bilo ničesar, kar bi vzbujalo sum. Pištolja bili skriti globoko pod velikim plaščem, vedel se je skromno in prijazno. Stopil je k prodajalki, ki jo je že moral nekje videti.

»Prosim, liter vina! Boljšega!« Prodajalka ga je prijazno pogledala s svojimi sinjimi očmi.

»Ste šele prišli v trgovino, kajne?« je vprašal v zadregi.

»O ne, že dolgo sem tu!«

»Prej pa ste bili...?«

»Zmeraj tu!« je rekla tiše.

Nalivala mu je vina. Bila je malce visoka, vitka in svetlih lns. Gotovo jo je že videl tu, a je pozabil. Ni se še upal pogledati po trgovini.

»Popravili ste se...?«

»Res? ... Ne vem...«

»Poprijem ste bili najlepši v život, a zdaj v noge!« je šepnil na uho.

»A vedno v oči!« je dodal glasno.

Sam ni vedel, od kod je to jeman,

Obraza jima spet dobita trde poze.

Stojan plane v trgovino, Andrej tek za njim. Ze na vratih opazi značili, beli obraz. Takoj pomeri vanj. Zasliši se nenaden pok. Steklenice na policah zazvenijo. Krogle je šla tik nad Lovšinovo glavo v steklenice z vini in z žganji. »Iz prevelike razdalje sem streljal!« prešine Stojana. Požene se proti Lovšinu.

Brž ko je Gato zatobil, ko so se odpriali vrata v trgovino in je počilo, je Jane nastavil pištolo na grenadirja v Tavčarjevi. Jane se je postavil tak, da ga grenadirji v ozadju pred poslopjem sodnje niso mogli videti.

V trgovini se je Andrej vrbel na Angelovo varuh. Bil je kakor ajd, ki se je lotil prilikave. Udaril ga je z močno, trdo pestjo, ki bi vola omamila. Klep je bil v trenutku na tleh.

Trgovina je bila videti v hipu prazna. Zgreden strel je izrazil grozo v strahu. Prodajalka je pokleknila na tla za točilno klop. Družovki se je nenadno povrnila gibnost iz mladostnih dni. Naenkrat je bil med zavoji na dnu trgovine.

Lovšina je strel tak prestrašil, da so mu skoraj odpovedale noge. Zgrabilo ga je stara groza. Pričazni, ki jih je prej videval v domišljiji, so bile zdaj resnica. Vrgel se je na tla in se krčevito oklenil Olgino nog. Z glavo se je zaril mednje. Samo da zaščiti glavo! Da ne vidi teh groznih pričaznih in da one ne glejajo vanj!

Sredi trgovine je stala le še Olga. Bila je mirna, z dražečimi močnimi prsimi in z očmi, ki so same po sebi izzivale. Ljubica, ki bi mu lahko bila hčerka.

»Vam ta sodba ne velja!« ji je zavrichal mladenič v temnem plašču.

Rahlo se je zganila.

Mladenič pa se je sklanjal nad Lovšinom. Krogle so sikale in se izgubile v Lovšinovem telesu. Ves se ni mogel skriniti med Olgino noge. Svinčenke so padale najprej v višini srca.

»Tega ne bom samo oplazil!«

»Moram docela opraviti z njim! Glavo je skril, sreca pa ni mogel! A morda ga je s čim zavaroval? Da bom gotov!« Oddal je dva strela niže.

Olga se ni zganila. Če bi bila na njenem mestu Maja, bi gotovo z nohti planila nad Stojana. Branila bi ljubimca kakor volkulja. Olga je bila drugačna. Ni bila strahopetna, pa tudi bojevita ne. Take stvari so ji bile tuge. V življenju se ni morala behati za obstoj. Mik njene lepote je premagoval tekmic in želje so se ji uresničevala, ne da bi se moral počuditi zanje v boj. Z ničemer se ni skušala zavzeti za tistega, ki zdaj v njenem kruhu išče rešitve, niti ga ni skušala maščevati vsaj z enim samim sovražnim pogledom v strelca.

Pri zadnjem strelu se je Lovšin sunkovito stresel. Olgino nogo je kar vrglo naprej. Tedaj jo je pod kolenom po nesreči oplazil zadnji strel. Presulinjive je zaječala in se zgrabilo za ranjeno nogo. Lovšin pa je ležal negiven. Biserna ogrlica ji je padla na tla.

»Ven!« je zavpil Stojan Andreju in z razjarjenimi očmi zadnjič ošnil trgovino. Andrej se je sklanjal nad negibnim Angelom varuhom. V

ozadju je ležal prerešetani Lovšin. Nad njim se je od bolečine lomila Olga. Kriji je brizgal iz noge. Za sodi, zaboji in za točilno mizo je vladala popolna tihotija.

Stojan in Andrej sta planila na ulico. Z naglico sta se ščitila in onesposabljala sovražnik.

Gato je medtem zaključeval svoj krog, ki ga je bil pričel pred trgovino. Ko je začelo pokati, je obračal na ovinko pred sodnijo. V Tavčarjevi na srečo ni bilo nobenega družega avta. Chevrolet 38 je v nasprotju s cestnimi predpisimi zavil na levo stran ulice. Nekaj metrov pred trgovino je zavzil na sam ploščnik. Iz trgovine je še vedno odmevalo divje streljanje. Gato je mirno odpril zadnja vrata avtomobila. Hip nato sta Stojan in Andrej zaplavala v voz. Frane je obšel avto in se z druge strani zavil na mehki sedež, Gato sploh ni ustavil voza, le s prvo prestavilo je vozil.

Ko je Jane videl, da se vsi trije že peljejo, je stekel na moč naglo. Kakor blisk je preletel metre med vozom in grenadirjem. Skočil je na sedež prednja vrata. Vse to se je zgodilo v hipu. Okameneli grenadir je zgrabil za puško in se umaknil za vogal proti sodnji.

Gato je menjal prestavo in pritisnil na pedal. Motor je zapel. Avto je pohitel kakor isker konjič. Gato je bil hladnotrenut. Vsak gib, ki ga je dolej napravil, je bil premišljen in nujen. Ničesar ni opustil; odpril je vrata, skrbel za motor in do metra natančno vskladi njihovo akcijo z gibanjem avta. Ko je še pred šestimi minutami stal pred Stojonom in ga vprašal: »Naj vas zapeljem pred puške?« je bil videti nemiren, skoraj zbeganc, a zdaj je delal kakor ura. Zagnali so se proti Ajdovščini.

Tako je bilo v kratki minutni opravljeni vse, na kar so se pripravljali in čakali milijon minut, čeprav se je Stojan in Andreju zdelo, da je bila večnost.

Nenadno se je oglasil strel. Nato drugi, tretji, četrti. V hipu so divje streljali vsevprek. Ko je streljal Stojan, je bila vsepovsod napeta tihotja. Njegovi strelji so bili enakomerni in edini. Zdaj pa je pokalo vsevprek iz pištola in puški. Grenadir, na katerega ni več delovala Janetova hipnoza, je izvogala pri sodnji nabijal proti trgovini. Samo puščino cev je bilo videti in sikanje krogel nad vhodom v trgovino. Streleca ni nihče videl, kdor je bil v ulici dogodka. Brž ko sta Stojan in Andrej izginila v avtu, se je Angel varuh pobral in skočil za njima. Oddal je salvo strelov za drvečim Chevroletom. Strelejal je pre

Kako je padel Tanasije Bulj

Prvikrat po petih mesecih sta se v goščavju na zaobljenjem griču Liscu srečala Nikolova četa in Mladinski udarni bataljon.

»Oho, lejte jih, lejte, žive in zdrave?« so Nikolovi borci spregledali mladince, očetovsko veseli, da vnovič vidijo svoje dečke tako številne, zdrave in vesele. »Pa kako je, fantje, ali ste še med živimi?«

V oni stiski in gneči preteklo zimo, ko je sovražnik z vseh strani prodiral na njihovo zoženo in utesnjeno svobodno ozemlje, je malokdo veroval, da bo glava ostala cela in da bo nekega dne prišlo do takega svidenja. Razšli so se v slepečem snežnem metežu, ob divjem hitrem prasketanju mitraljezov in grmenju topov pa se je človeku tokrat zdelo, da se zemlja okoli njih ruši in kruši v meglenem breznu. Zbogom, pesem in lepo življenje — nikoli več!

»Pa smo ostali živi, a?« so se veselili starci znanci, se prijateljsko dregali v rebra in se trepljali po ramah. Danes tu, na spomladanskem soncu in v zelenem grmovju, se jim je zdela, kakor njihovo končno vstajenje in popolna zmaga nad težavami zime. Oživelj so in se razvreteli razveseljeni, bogatješki po tem nenadnem srečanju, ki jim, glejte, znova potrjuje, da so zdravi in veseli in da jih je več, kakor so sami verovali.

Nikoletina je postopal med razgredo in hrupno množico, nereden ko medved, vesel, da se giblje in da je močan, od vseh najzastavnejši. Oglušel od hrupa se je kakor pijan gibal skozi vrvež, na lepem pa obstane, ko da ga je kdo lopnil po čelu, in vzklikne izbuljenih oči:

»A si to ti, Tanasije, pasje seme?«

»Kajpada sem jaz, kdo pa drugi!« mu veselo odvrne dolgi, od sonca ožgani orjak. »Kod pa hodis, Nidžo, kako se imas?«

Stopil mu je nasproti in že je iztegnil roko, ko ga Nikoletina odločno zaustavil:

»Stoj, stoj, postoj! Pa kaj nisi ti padel to zimo, očeta ti tvojegega?«

»Ampak kje neki padel? Ni sem, bratec!«

»Lažeš, mrcina, kako da nisi?«

»Nisem, vere mi!«

»Pojdi no, ne laži, grdoba grda!« goni svojo Nikoletina. »Kaj te nisem sam videl, kako si padel ob preboju?«

»Oha, ljubček!« je zaživiljal Tanasije. »To si se pa malo ušteli. Takrat sem se samo onesvestil od mine.«

»Saj to ni mogoče. Kaj te nisem jaz držal za ramo in te kli-

cal, ti pa ne bev ne mev? Mrtev — pa amen.«

»Kakšen pa naj bi bil, če me je pa nekaj butnilo po betici, mine še slišal nisem.«

»O brate, brate!« se je čudil Nikoletina. »Jaz sem si pa kar naprej mislil: tudi mojemu Tanasiyu je črni petek prišel. E, Tane moj, moj Tane. Pa lepo poklekem k tebi in ti snamem revolver, da ne bi prišel sovražniku v roke. Malo je manjkalo, da še mene niso živega ujeli.«

»Hvala bogu, jaz pa sem ves čas mislil, da mi je takrat sovražnik vzel revolver. Mislili so, sem si rekel, da sem mrtev, pa so me razorozili.«

»Kaj pa še, brate, to sem bil jaz,« mu odvrne Nidžo. »Izkopal sem se nekako iz tistega direndaja in sem dosegel našo četo. Grem takole v koloni, gledam tisti tvoj revolver, a kar naprej mi štirikratne solze lijejo iz oči. Bilo mi je žal dobrega tovariša.«

»Eh, eh, morda pa samo lažeš,« pohiti Tanasije, a obraz se mu je od vznemirjenja skisal, ko da je ugriznil v lesnik.

»Sem, pri moji veri, jokal sem ko nebo jeseni. Še sreča, da je bila tema, pa me oni moji vrabi niso opazili.«

»Ha, ha, jaz sem živ.«

»Seveda. Kdo bi bil pričakoval, da si ti tolikšen prevarant in da me bo tako ukani?«

»Ampak, kje sem pa jaz vedel, da boš ti jokal za menoj?« se je začel braniti Tanasije. »Kdo bo neki jokal za trapastim Tanasijem Buljem iz Strmonoge?«

**BRA
NKO
ČO
PIČ**

zalni obred kakor kdor koli drug,« resno nadaljuje Nikoletina. »Ko bi le vedel, kakšen govor sem imel v četi o tvoji junashki smrti.«

»Beži no!« maloverno zamežika Tanasije in uporno upre pogled v Nikoletino.

»Pa še kakšen govor, govor, brate moj. Nabrusil sem se, da so besede kakor iskre švigale iz mene. Najprej sem začel s tistim, kako je sovražnik s strani udaril z mitraljezi in metalci, ti pa si prvi skočil iz zaklona in planil v naskok.«

»Hm... no... pa res,« zamrma Tanasije in globlje zadaha.

»Tovariši,« sem rekel »spomnil

»Kajpak je bilo skalovje, am-pak bolj žalostno pride, če se reče, da junak gre čez črni borov breg — ljudje bolj žalujejo za njim. Drvi, pravim, naš Tane, a klete krogle se usipajo okoli njega ko toča nebeška.«

»Bogme, precej je tleskalo okoli menega! se zravnata fant in oči mu zasijo.«

»Kaj pa misliš!« Nikoletina vznemirjeno izbuli oči. »Usipajo se krogle, mu rešetajo šinjel, sivi plaša...«

»O, če bi bil imel plašč, bogme, ne bi bil tako zmrzaval vso zimo,« zagodriva vase Tanasije, a ko Nikoletina zmerom bolj vognju veže svoj govor, se še njemu samemu zazdi, da je bil zal in oblečen ko pravi junaki iz starih časov.

»Že se je naš Tane prebil do sovražnikovega rova,« je nadaljeval Nikoletina, »ko ga je kleti mitraljez pokosil čez junaska prsi. Presekalo ga je vroči faral ko sončnico v polju zelenem.«

»No, no, prav tako pa ni bilo!« zavzdihne Tanasije. »Glej, tule me je zadelo, menda me je lopnil kakšen drobec ruševja ali kaj.«

»Pa kje te je zadelo?« se iznenašda zdrzne Nikoletina in čisto trecno pogleda svojega sobesednika. »Tukajle, praviš?«

»Prav tukajle, glej.«

»E, če pa ti nisi za sto stopinj nesramen! Kako mi le moreš takole v obraz lagati? Čez sredo prsi ga je presekalo — on pa: drobec ruševja, pravi. Kaj si le izmišljuje nesrečnik!«

»Kako si si pa ti izmišljeval, prijateljček moj! se užaljen izpri Tanasije.

»Jaz sem vse to videl na lastne oči. Moj Tanasije je natanko tako

padel in ni več človeka na svetu, ki bi mi lahko dokazal, da ni bilo tako.«

»Kako da ga ni? Kaj pa jaz? Tu pred tabo stojim živ in cel, se razburji Tanasije.

»Kaj boš ti! Kaj pa si ti!« ga razdražen zavrne Nikoletina. »Ti sploh nisi tisti moj Tanasije. On je bil junak, bil je človek in pol, kaj pa ti: pa ni bil črni borov breg, pa ni bil avtomat, pa ni bil šinjel, pa brez šinjela sem bil, na koncu pa ga še z nekakšnim ruševjem nasvinja. Kajpada, to je čisto tebi podobno, mojemu Tanasiju pa...«

»Kakšnemu tvojemu Tanasiju neki?«

»Lepemu, bogme. Mojemu tovarišu Tanasiju Bulju, ki je to zimo tako junaško padel. Stokrat in stokrat sem v četi pripovedoval o tem.«

»Dobro, brate, kdo sem pa jaz potem, če je Tanasije Bulj padel? osupene fant in pogoltne slino.«

»Kdo si? Vrag vedi, kdo si. Gotovo kakšna nesreča!« mu kislo odvrne Nikoletina. »Ne bi jaz tistega svojega Tanasija dal za deset takšnih.«

Nikoletina vstane, si popravi opasač, a preden gre, še ošine začudenega borca:

»Ti pa niti v šali nikjer v misel ne jemli, da si ti oni Tanasije Bulj iz mojega govora, smerjala se ti bo vsa naša četa. Oni je bil vojak, junak, ti pa... Drobec ruševja, pravi, te je lopnil po glavi? Hm, ti si mi pa res mila jera. A da bi ti vrnili tisti revolver, mi še na misel ne pride.«

Odlomek iz redne knjige Prešernove družbe za let 1958 »DOŽIVLJAJI NIKOLETINE BURSAČA.«

se je Tanasije svoje požgane vasi in zapuščenih otročičev pa je krepkeje stisnil avtomat...«

»Da, da, stisnil, to je res... Samo puška je bila...«

»Vem, da je bila puška, lepše se sliši, če se reče avtomat... Stisnil je, pravim, svoj avtomat in pohitil čez črni borov breg...«

»Da, no... skalovje je bilo...«

vsem nikake sledi. Zdela se je, da sta nekaj tako »poribali« in očistili tudi v svojem spominu in v svojem srcu: o vsem tem nista nikdar spregovorili. Večni molk je prekril greh, grozo, žalost in bolečine sra.

Rezka in Ančka sta se vrnili šele dva dni kasneje. Imeli so ju v mestu zaprte. Potem sta se zaprli z materjo v sobo. Tam sta ji povедali z razočaranjem in grozo, da je nemške vojake bil pripeljal v Podleso po skritih poteh oči Jošta.

Nesrečni Još je poslej češče prihajal, kakor da ga preganja nemirna vest: še med tednom je kdaj pa kdaj prišel. Zeni se je venomer opravičeval, kako težko življenje da ima in da bi najraje vse vrgel v vagu in ostal doma. Kar naprej se je plašil pred partizani in poizvedoval, če niso kje prav blizu. Toda zvezcer je Jošta vselej pognalo v dolino.

Joslovi obiski niso trajali dolgo. Lepega dne se je postavil v domačo hišo Stane, komisar v partizanih. Zapri se je z materto zgoraj v sobo in ji tam med širimi očmi in širimi stenami povedal, da je oče izdajalec, on pa da ga je prišel likvidirat. Tu, v sobi ga bo počakal.

Jakovca ni bila presenečena nad sinovo odločitvijo, rekla pa je suho, zapovedujoče: »Ne boš — očeta ne boš, sin, z lastnimi rokami. In ne dam, da bi mi moža kdo drugi ubil. Kakršen je že — moj je in vaš,« je dejala odločno. — Na srečo Jošta tiste dni ni bilo nič v hribe in Stane je moral oditi. — »Vseeno, mami, da veš — Jošta Jakovca bomo ubili: če jaz ne bom utegnil, ga bom dal ubiti drugim.«

Kakor je sin odšel, je začel Još spet prihajati. Šele teden dni kasneje ji je uspelo, ko se je nevihta nepričakovano prispolila izza Urbana, da ga je zadržala do noči. »Zvezcer ti posodim pot, da se ti ne bi kaj zgodilo,« je rekla. »Ponoči ni varno tod, da bi sam hodil v dolino.« Toda proti polnoči, ko se je nevihta polegla, ji je komaj še uspelo, da ga je pregovorila za pot v dolino, tako silno se je bal!

Bliski, ki jih je spremil odmirajoče grmenje v daljavi, v gorah, butajoče ob stene planin, so se razgrnili čez vse nebo. Pokrajina je na trenutke postala jasna kakor čez dan, le globeli so bile še bolj globoke, pobočja še bolj strma. Francia in Još sta stopila na pot.

Odlomek iz povesti Miška Kranjca »MACESNI NAD DOLINO«. Knjiga bo izšla v redni zbirki Prešernove družbe za leto 1958.

POVEST O GREHU

V vežu domov je nepričakovano pridrvel oče Jošt, kakor da je bil padel z neba, sredi nemškega umika in ko so prvi partizani že vdri med hišo s silnim krikom »Juriš«. Minka ga je še v pravem času spoznala, da ni streljala po njem. Planil je v nadstropje, kakor človek, ki si rešuje življenje, pa se mora zato skrít v najbolj varen kot. Zmeden je obstal pred lastno hčerjo, dvignil roke pred njo, ki je še vedno držala pred seboj brzostrelko: »Ne streljaj, Minček, ne streljaj!«

Uboga »Minček« je bila ravno tako zmedena nad nepričakovanim očetovim prihodom kakor on pred njo.

»Skrij me, Minček, za božjo voljo te prosim, skrij me!« je zamoledoval s še vedno dvignjenimi rokami in zbegano pogledoval v vežo. »Spodaj so Svabi in partizani. Ušel sem Svabom, partizani me pa tudi ne marajo in jaz ne teh ne onih! Skrij me!« — Minka mu je odprila dura na sobo, kjer je ležala mrtva Albina in mrtvi nemški vojak, in kjer je bila mati Jakovca. Tam je ubogi Jakov postal le še bolj zmeden. Nemo je stal pred durmi in gledal po sobi, pomizeškoval in vsega tega kratko malo ni mogel razumeti. Jakovca, ki jo je njegov prihod sprva zbegal, si je že opomogla. V njenih očeh se je poblikavalo. Stopila je tesno do njega, zaklenila duri, še preden se je zavedel, in potem se mu je postavila za najbolj strašnega sodnika.

»Ušel sem jem,« je rekla, še preden ga je kaj vprašala.

»Komu?«

»Svabom,« je rekla. »Ujeli so me bili.«

Jakovca je visela na njem z očmi tako silno, da si tudi premakniti ni upal. Strašne misli so se ji podile po glavi. Vprašala je trdo: »Kje so te ujeli?«

»Ujeli so me bili — —,« je rekla nedoločeno.

»Tam, kjer delaš? Je dejala. Začelo se ji je jasnit.«

»Ne, ne!« je pohitel in ponovil. »Ne, ne! Domov sem hotel, na poti so me.« Jakov zadnje čase niti ob nedeljah ni prihajal, med tednom ga ni bilo še nikdar. Jakovca ga je še vedno gledala, kakor da si ne upa z mislio do kraja. Prijela je svojega moža za roko. Stopil je ubogljivo za njo kakor otrok, ki se za-

veda, da mora biti kaznovan za grehe. Vedla ga je do postelje, kjer je v krvi ležala Albina, gola, izmučena. Tedaj se je zdržala, stresel, kakor da ga je kaj presuni. S prosto roko si je zakril oči, Francia pa je rekla:

»Jakove, Jošt — midva sva jih rodila, osem, zdaj je samo eden v hosti. Ce si mi ti privedel Svabe v hišo, da so mi to počeli s hčerjo in skrunili še otroka, te bom jaz, s svojimi rokami, tebi, Jošt, očeta teh otrok in svojega moža! Bil je mrtvško bled, drgetal je, tudi besede ni mogel spregovoriti. Očitno Jošt Jakovca takrat ni več dvomil, da ga bo žena ubila — njegov pogled ji je vse razodel. Jakovca pa ravno tako ni več dvomil, da tega ne bi bil storil Jošt. In vendor — takrat ga le še ni mogla ubiti. Celo skrila ga je, — zaklenila ga je v sobo, ko so se Svabi umakla iz

DANES 224% GLEDE NA LETO 1956

Pomorski tovorni promet v Kopru

Preusmeritev pomorskega prometa preko koprskega pristanišča je v letu 1957 rodila skromne, a vendar pomembne sadove. V primerjavi z letom 1956 je znašal celotni tovorni promet v letosnjem letu do konca oktobra 21.452 ton ali 224% napram 9.574 ton prometa, kolikor ga je bilo v

PRIZNANJE REŠKI LADJEDELNICI »3. MAJ«

izraža angleški ladjedelniki in pomorski časnik »Shipbuilding and Shipping Record« v svoji številki z dne 18. avgusta t. l. Poroča o tovorni ladji »General Guisan«, ki ga je ladjedelnica »3. maj« zgradila za švicarsko podjetje Helice Company v Genovi. Posebej poudarja, da je gradnja nad 12.000-tonске ladje trajala od polaganja kobilice do izročitve ladje komaj leta dni. Reška ladjedelnica je za inozemske naročnike doslej zgradila pet ladij, zaključuje list, od teh štiri za Švico.

K temu je treba pripomniti, da so v reški ladjedelnici prav v mesecu avgustu spustili v morje londonsko Lemos Brothers Company 151 m dolgi motorni tramper »Mitera Marig«, 12.860 DWT. Takoj so položili novo kobilico za ladjo enake velikosti in za istega naročnika, ki mu na Reški poleg tega gradijo še dva tankera po 25.000 BRT.

Istem obdobju lanskega leta. Letošnje povprečje znaša nekaj nad dva tisoč ton izkrcanega in vkrčanega blaga na mesec. Rekord je bil v mesecu maju, najmanj blaga pa smo v Kopru pretovorili v mesecu februarju. Tudi potniški promet je narasel napram lanskemu letu na 117% ali od lanskih 122.147 potnikov na letosnjih 143.642 potnikov. Največ potnikov je šlo skozi koprsko pristanišče afirmiralo kot luka za uvoz bombaža ne samo za potrebe LR Slovenije, ampak tudi za del severozahodne Jugoslavije. V letu 1958 moramo osvojiti uvoz in izvoz tudi drugega blaga, predvsem pa lesa na Blžnji vzhod. Z dograditvijo sedaj močno poškodovanega lukobrana v potniškem pristanišču se bo kapaciteta pristanišča dvignila na 50 tisoč ton letno, z izgradnjo operativne obale na severni obali Kopra pa na 180 tisoč ton letno. Ker bosta

stili med tiste jugoslovanske luke, kot so na primer Bakar, ki ima enak promet kot Koper, čeprav ima tudi železniško zvezo z zaledjem, na spisku naših pristanišč pa zavzema že vidno mesto. V letu 1957 se je koprsko pristanišče afirmiralo kot luka za uvoz bombaža ne samo za potrebe LR Slovenije, ampak tudi za del severozahodne Jugoslavije. V letu 1958 moramo osvojiti uvoz in izvoz tudi drugega blaga, predvsem pa lesa na Blžnji vzhod. Z dograditvijo sedaj močno poškodovanega lukobrana v potniškem pristanišču se bo kapaciteta pristanišča dvignila na 50 tisoč ton letno, z izgradnjo operativne obale na severni obali Kopra pa na 180 tisoč ton letno. Ker bosta

OB LETNEM OBČNEM ZBORU VESLAČEV V IZOLI

Ni jih treba zardevati

Veslaški klub Izola je v zadnjem letu dosegel velik napredok in se lahko pohvali z bogatimi rezultati dela

V nedeljo, 24. novembra 1957, je imel Veslaški klub Izola svoj redni občni zbor.

Iz poročila upravnega odbora je bilo razvidno, da je imel UO v preteklem letu 15 sej s 77% povprečno udeležbo. Odbor je štel 13 članov.

Poslovanje društva do lanskega leta ni bilo v redu, med letom pa ga je uredil tajnik Franjo Pirker tako, da je sedaj poslovanje pravilno in ažurno. V Veslaški klub Izola je vpi-

sanih 71 aktivnih članov, od tega 22 žensk. Med letom je bilo včlanjenih 30 novih članov, od tega 7 pionirjev.

Veslaški klub Izola je bil osnovan pred 32 leti in je bil na višku slave pred vojno in po vojni leta 1952. Križpa je preživel v letih 1951-55, ko se je večina veslačev italijanskega porekla izselila. Leta 1956 je bil izvoljen nov — slovenski upravni odbor, klub pa se je preimenoval v Veslaški klub Izola — prej Società nautica Giovanni Delise Isola d'Istria.

Novoizvoljeni UO je čakala težka naloga — pričeti znova in si zopet priboriti sloves izolskih veslačev. Na tej poti je VK Izola v zadnjih dveh letih dosegel lepe uspehe. VK Izola ima 42 veslačev in 11 veslačic, ki so se v preteklem letu udeležili osmih regat in dosegli lepe rezultate. Tako so na otvoritveni propagandni regati v Izoli osvojili štiri prva in 3 druga mesta; na novomeški regati so tekmovali tri ekipe in osvojile 2 prvi in 1 tretje mesto; na mednarodni regati na Bledu so dosegli 1 drugo, 1 tretje in 2 četrti mesti. Tu je treba pripomniti, da so mladinka tekmovali v razredu članic, mladinci pa v razredu starejših mladincev; na republiškem prvenstvu v Mariboru so tekmovali 4 ekipe iz Izole in osvojile 2-krat drugo, 1 tretje in 1 četrteto mesto.

Na okrajnih prvenstvih Kopra, ki so bila v Izoli, Kopru in Piranu, so veslači Izole pobrali skoraj vsa prva

obe gradnji končani v letu 1958, se odpirajo pomorskemu prometu v Kopru velike možnosti, zlasti če bomo znali izkoristiti trenuten padec ladjiških voznišč, ko morajo ladje za blagom. Če bomo imeli blago, bomo imeli tudi dovolj ladij na razpolago, kar pomeni, da je nastopila konjunktura za pristanišča, kot je bila še prav pred kratkim konjunktura za ladje.

mg

PROGA JADRAN — RDEČE MORJE TUDI ZA POTNIKE

Jadranska slobodna ploviba je pred letom dni vpeljala tovorno progno v Jadranskih pristanišč v Rdeče morje. Redno progo vzdržuje na vsakih dvajset dni. Parniki pristajajo v lukah: Reka, Limassol, Famagusta, Beirut, Suez, Port Sudan, Massaua, Džibuti, Djelah in po potrebi v Aduen. Z vključenjem treh novih ladij tipa »Pirot« (»Zemun« in »Varadin«) bo progo sprejemala tudi potnike. Na vsaki omenjenih treh ladij so za potnike na razpolago po tri dvoposteljne kabine z vsem komfortom.

NAJVEČJA LADJA NAŠE TRGOVSKE MORNARICE

je 13.000 BRT tanker »ALAN«. Star je sedem let, vozi s hitrostjo 13 vozov. Opremljen je z radarjem in drugimi najmodernejšimi navtičnimi instrumenti kakor tudi s posebno pravilo za gretje tovora. Kupila ga je Jugoslavenska tankska plovilna Zadar na Danskem. Ime je dobil tanker po največjem gorskem prelazu v Velicbu na poti iz Zadra v Gospic.

NEVARNOST MIN OKOLI HELGOLANDA

Dvanajst let po vojni morska plovba v bližini otoka Helgolanda v Severnem morju še vedno ni brez nevarnosti, dasiravno so tudi tam naokoli morje že davno očistili. Kdo ve od kod so morski tokovi nenadoma zanesli v tamsošnje vodovode mine, ki so jih prvi opazili ribiči. Zdaj je vojna mornarica uprizorila nanje pravcati divji lov. Alarmirane so vse ribiške in obalne ladje.

VOJNA MORNARICA ZAHODNE NEMČIJE VIDNO RASTE

uživaje podporo svojih atlantskih prijateljev in zaveznikov. Konec lanskega leta so ji ZDA odstopile pet bržih stražnih ladij, nedavno pa Angleži sedem fregat s 1000 do 1400 tonama deplasmana.

ATOMSKA LETALONOSILKA

Američani hočajo za vsako ceno biti prvi v oboroževanju. In tako predvidevajo za bodoče leto predvsem naročilo 80.000-tonске letalonosilke na atomski pogon. Razen nekaterih sodobnih elektronskih naprav bo opremljena kot mogočna letalonosilka »Forestal«. Naročili pa bodo tudi nosilko helikopterjev, dalje pet križark, oboroženih z dirigiranimi izstrelki, osem protipodmorniških fregat in stiri atomske podmornice. Modernizirati pa nameravajo tudi več letalonosilk in križark.

Plovbu naših ladij

P/l »BIHAC« je 19. novembra odplula iz Malte v Emden, kamor bo prispla predvidoma 2. decembra.

P/l »DUBROVNIK« je 19. novembra odplula iz Rotterdamu v Porto Marghera, kamor bo prispla predvidoma 4. decembra.

M/l »GORENJSKA« je 24. novembra prispla iz Ploč v Latataquijo.

P/l »GORICA« je 24. novembra priplula iz Reke v Novorosijsk.

P/l »LJUBLJANA« je v popravilu v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v Piranu.

M/l »MARTIN KRPA« je 27. novembra priplula iz Egipta na Reko.

P/l »NERETVA« je 17. novembra priplula v Rašo.

P/l »POHORJE« je 16. novembra plula skozi Suez na poti v Anglijo.

P/l »ROG« je 19. novembra priplula v East London, od koder jutri, dne 30. novembra, odpelje tovor.

P/l »ZELENGORA« je 8. novembra odplula iz Dakarja v Durban, kamor pripluje 3. decembra.

Z občnega zборa VK Izola

KAKO ZGANJAJO TURIZEM V AVSTRIJI

Letovišče v kozmetičnem salonu

»Tudi letovišče mora stalno negovati svojo zunanjost, če naj ostane privlačno,« mi je razlagal dr. Lohberger. »V tem pogledu mora biti letovišče kot sodobna ženska: redno mora obiskovati kozmetični salon. Ker pa gora ne gre k Mohamedu, mora Mohamed h gori, se pravi, da morajo tisti, katerim je poverjena skrb za zunanjost letovišča, stalno biti na »terenu« in urejati ter oplešavati, kar je mogoče in kolikor je mogoče.«

Podobnega mnenja so verjetno prisotni činitelji v vseh drugih avstrijskih letoviščih, kolikor sem jih viden. Pa ne samo v letoviščih, vsaka vas, ki sem jo videl skozi okno vlačka, je bila »kot naslikana«. Gospod Kurdirektor mi je zatrdil, da je prav to tisti efekt, katerega hočejo dosegiti, kjer le morejo. »Človek ni nikdar dokončno zadovoljen,« mi je razlagal. »Vsako stvar hoče prilagoditi svojemu okusu. Ženske hodijo v kozmetični salon, da prilagodijo svojo zunanjost svojemu ali Njegovemu okusu, zadovoljiti okusu turistov pa je stvar gostinskih in turističnih dejavcev, poleg tega pa občin in države in še marsikoga. Pravzaprav je od prizadevnosti in okusa občinske uprave in vrtinarjev odvisno, če ima neko letovišče privlačno zunanjost. Zavedati se je treba, da so parki, cvetlice in zelenje ne samo same največji okras nekega kraja, temveč naravnost sestavni del pojma »letovišče«. Turizem je konec končno namreč še vedno beg pred umazano vsakdanjnostjo.

v cvetločno in zelenično naravo. Vsaj del te narave je treba čutiti preko parkov in cvetlic. Kot že rečeno, pa človek, se pravi tudi turist, nikdar ni dokončno zadovoljen. Vse hoče imeti še lepše, kot je že. Dolgoletna turistična praksa je naučila Avstrijo, da venomer »popravljajo« naravo. Negovanje nasadov je samo prva fază tega. V vseh letoviščih je v ta namen vpeljana posebna služba (katera spada ponekod v okvir nekakšne naše Uprave komunalnih dejavnosti, drugod pa pod okrilje občinske vrtinarije), ki ima edino — nikakor pa ne majhno — nalogo, skrbeti za stalno negovanje cvetja in sploh vseh nasadov. Izvrševalci te službe so tudi tisti, ki »popravljajo« naravo tudi tam, kjer je lepa že sama po sebi. Tako n. pr. uporabijo v parkih skale in drevje za naravnij dekor k preprgom cvetja — in obratno.

Pa ne samo občine, tudi gostinska podjetja sama skrbijo za čim lepši videz, za čim privlačnejšo zunanjost svojih objektov. Dobro se zavedajo, da je to njim samim v korist. Turist vidi hotel ali gostišče najprej od zunaj, ko pa je v jem, se težko umakne. Turizem se torej ne prične v hotelu, temveč pri njegovi zunanjosti. Prav zaradi tega je Švica, ki pomeni nekakšen vrhunc turizma, urejena že kot en sam vrt, pravijo.

Kaj pa pri nas? Zunanji videz naših turističnih objektov in sploh letoviških krajev še zdaleč ni tak, da bi gost imel občutek, da je v prijetnem kraju. Pa ne bi bilo treba

mnogo, da bi Portorož res postal to, kar pomeni njegovo ime, le nekoliko dobre volje in truda, pač pa več smisla bi bilo potrebno, da bi vsi naši letoviški kraji postali vrtovi oddihha, letovišča, v katerih bi človek res pozabil na umazano vsakdanjost.

Saj nekaj se je že naredilo v tem pogledu, to je treba priznati. Toda v bodoče je treba delati načrte in dosledneje. Ze v zimskih mesecih bi lahko začeli akcijo za ocvetljenje poslopij in vseh neizrabljene kotičkov, ki gledajo na ceste. Preko zime je treba med prebivalstvom zbuditi potrebo po večjem prizadevanju za zunanjost okrasitev domov. Ze sedaj bi lahko začeli z urejanjem vrtov.

Kazalo bi posnemati lanski zgled Turističnega društva Piran, ki je razdelilo med šolske otroke sadike raznih lepotilnih grmov (oleandrov, vrtne itd.). Akcija bo še bolje uspela, če bo potekla v smislu kontroliранega tekmovanja. Podobne akcije bi lahko izvedle razne organizacije preko svojega članstva. V avstrijskih letoviščih so prebivalci naravnost dolžni skrbeti za ocvetljenje in čistilo svih domov. Pri nas bi kazalo razpisati lepe nagrade za priznano lepo urejene vrtove in fasade. Gostinska podjetja pa bi morala določen odstotek svojega dobitka porabititi v ta namen.

Kozmetika letovišč pa ni samo v ocvetljevanju. Skrbna čistoča je njen prvi pogoj. Odstranitev vsega, kar kvari zunanjosti videz, je drugi. V Avstriji je po posebnem predpisu treba gradnji končani v letu 1958, se odpirajo pomorskemu prometu v Kopru velike možnosti, zlasti če bomo znali izkoristiti trenuten padec ladjiških voznišč, ko morajo ladje za blagom. Če bomo imeli blago, bomo imeli tudi dovolj ladij na razpolago, kar pomeni, da je nastopila konjunktura za pristanišča, kot je bila še prav pred kratkim konjunktura za ladje.

obe gradnji končani v letu 1958, se odpirajo pomorskemu prometu v Kopru velike možnosti, zlasti če bomo znali izkoristiti trenuten padec ladjiških voznišč, ko morajo ladje za blagom. Če bomo imeli blago, bomo imeli tudi dovolj ladij na razpolago, kar pomeni, da je nastopila konjunktura za pristanišča, kot je bila še prav pred kratkim konjunktura za ladje.

(Prihodnjie: Ves Innsbruck je na prodaj)

Cetverec — pionirji VK Izola

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA

POMAGAJMO PRI ZBIRANJU GRADIVA ZA ZBORNIK

»Slovenska žena v NOB«

V Ljubljani so že pred časom ustanovili republiški redakcijski odbor, ki ima nalogu, da zbere gradivo za zbornik »Slovenska žena v NOB«. Redakcijski odbor je potem ustanovil okrajne delovne skupine, ki imajo nalogo organizirati zbiranje materiala na terenu. Do zdaj je največ zbranega materiala v mariborskem okraju in na Notranjskem.

Tudi v nekaterih občinah našega okraja so že začeli z delom in pravzaprav je med zadnjimi koprsko občino, kjer so se aktivistke zbrale k posvetovanju še

Recepti za uporabo sira CARE

SIROV KRUH

Potrebujemo: 1 kg moke, 30 dkg sira, 20 dkg sladkorja, 4 dkg kvasa, limonino lupino in po potrebi mleka. V presejano moko zmešaj vzhajen kvas, dodaj še v mlačno mleko nariban stopljen sir in sladkor. Vgneti v mehko testo, pusti, da vzhaja. Iz vzhajanega testa oblikuj štručke, rogličke in podobno ter speci.

Tako testo je dobro tudi za cvrte miške in buhelinje. Lahko ga tudi razvaljamo in namažemo s sladkim nadevom ter zvijemo v potico.

KVAŠENI SIROVI CMOKI

Potrebujemo: 1/2 kg moke, 1 rumenjak, 3 dkg masla, 3 dkg kvasa, 10 dkg sladkorja, 1/4 kg mleka, 20 dkg naribanega sira, 5 dkg rožin, limonino lupino ali vaniljin sladkor.

Napravi kvašeno testo z rozinami, pusti da vzhaja. Vzhajeno testo oblikuj v cmoke ali štručke. Cmoke kuhanj v slani vodi 10 minut, nato štručko zavij v z mastjo namazan prtič in kuhanj 1/4 ure. Kuhanjo rezano štručko ali cmoke zabeli s prepraznimi drobtinami in potresi s sladkorjem, ki si ga zmešala s cimetom.

SIROV CMOK V PRTIČU

Potrebujemo 3 dkg masla, 1 rumenjak, skodelico mleka, skodelico zdroba, 15 dkg naribanega sira, 1 beljak.

Penasto vmešaj maslo, rumenjak, prideni mleko, zdrob, sir in sneg beljak. Pusti pol ure, da se zdrob napoji. Nato stresi cmok v z mastjo namazan prtič in kuhanj pol ure. Zreži ga na rezine z nitko, potresi s sladkorjem in serviraj z jabolčno češano ali kompotom.

ZDROBOV-SIROV NARASTEK

Potrebujemo pol litra mleka, malo soli, 18 dkg zdroba, 5 dkg masla, 10 dkg sladkorja, 1 rumenjak in beljak, 15 dkg naribanega sira, še mast in drobtine za model.

Zdrob denemo v osoljeno vrelo mleko in ga do gostega skuhamo. Maslo, rumenjake in sladkor penasto vmešamo, dodamo nariban sir, limonino lupino, sneg beljaka in ohlajen zdrob. Zmes denemo v pomazan in z drobtinami potresen pekač in pečemo tri četrt ure v pečici. Namesto zgornje kolifčne zdroba lahko damo le 15 dkg zdroba in 15 dkg kruhovih drobtin, ki jih namočimo v mleku. K narastku serviramo vroč malinov sok ali kompot.

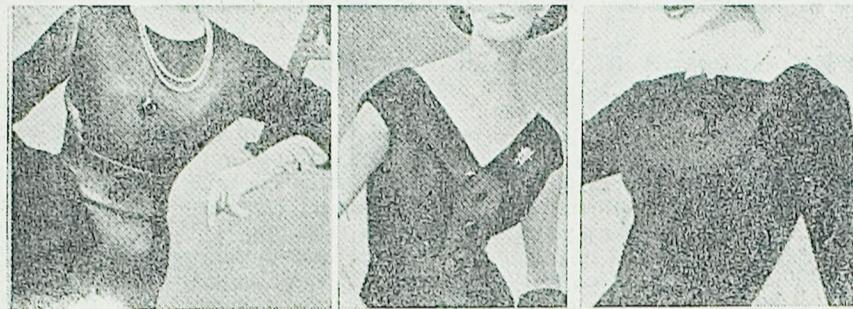
SIROVI KEKSI

Potrebujemo: 60 dkg moke, 25 dkg sira, 5 dkg masla, 15 dkg sladkorja, 1 pecilni prašek, limonino lupino ali vaniljo.

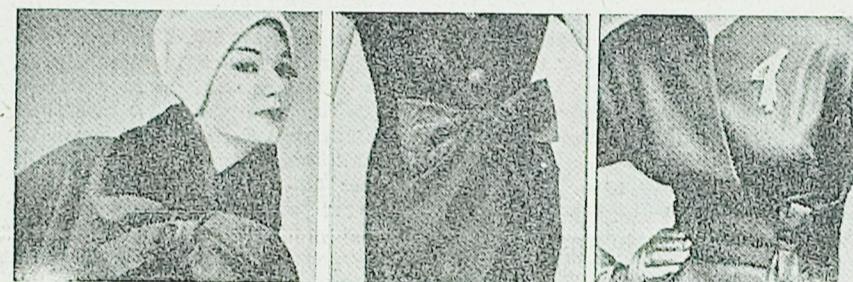
Maslo, sladkor in nariban sir zmešamo s presejano moko in pecilnim praškom. Sele ko smo dobro zmešali, dolivamo po potrebi mleko. Oblikujemo kekse in spečemo v srednje topli pečici.

Pretekli teden, v petek, 22. t. m. Ustanovile so prav tako kot drugod redakcijski odbor, ki poziva vse borke in aktivistke naše občine, naj napišejo svoje spomine iz časa NOB in naj jih pošljejo na okrajni odbor Zvezze ženskih društev v Kopru, kjer dobijo lahko tudi vse informacije.

Naše žene so z zadovoljstvom sprejele pobudo za izdajo takega zbornika, ker so že prej same večkrat razpravljale o možnosti izdaje tovrstne potrebne publikacije, ki bi osvetlila ogromen delež, ki ga je v času narodno-ovsobodilne vojne doprinesla slovenska žena, borka in aktivistka, za zmago naprednih, socialističnih idej in za našo današnjo svobodo.

Pentlje, gumbi in ovratniki so posebnost nove mode za leto 1958. Najsi bo obleka športna ali elegantna, vedno mora imeti to karakteristiko, ki jo seveda zberemo premišljeno in z okusom. Šest detajlov, ki jih videš na teh dveh slikah, vam nudijo možnost, da bo vaša nova obleka moderna ali pa da boste staro primerno prenovile.

Seminar za žene zadružnice na Krasu

Pretekli teden je okrajni odbor Zvezze zadružnic organiziral dvo-dnevna seminarja za žene zadružnice v Štanjelu in v Dutovljah na Krasu. V Štanjelu se je seminarja udeležilo 22, v Dutovljah pa 32 žena. K predavanjem so prihajale resno in točno, čeprav iz oddaljenih vasi in so sledile razlagi z velikim zanimanjem ter si vse skrbno beležile.

Na seminarju so govorili o številnih problemih, s katerimi se žene srečujejo vsak dan, in sicer: o skrbi žene za zdravo prehrano družine, o načinu, sestavljanja in pripravljanja preproste hrane, da bo vsebovala vse tiste snovi, ki so nujno potrebne za zdravo rast otrok ter za ohranitev zdravja in delovne sposobnosti odraslih. Posebej še o prehrani noseče in doječe žene. Da bi mogle zadostiti vsem potrebam zdrave prehrane tudi v zimskem času, so žene zvedele kako uspešno ozimimo in konzerviramo čimveč sadja in zelenjave. Ker je mleko takoj važno ljudsko hranivo, je treba vedeti, kako pridobivamo zdravo mleko in s tem bomo tudi znižali število prebavnih obolenj dojenčkov, kar pogosto povzroča prav nehigienično pridobljeno mleko. Obenem pa bomo mogli iz takega mleka pridelovati okusne in trajne izdelke. Poseben predavanje in razpravo so posvetile pravilnemu in higieniskemu za-

kolu prašiča ter načinu pripravljanja okusnih in trpežnih kolin.

Razen tega so se pomenile tudi o ureditvi prijetnega in privlačnega doma, ki bo važno in zdravo zavetje otrok in v katerem se bo mogel delovni človek odpočiti in si pridobiti novih moči za izvrševanje poklicnih dolžnosti. Dalje o medsebojnih odnosih v družini, o skladnosti med starši ter med domom in šolo pri vzgoji otrok, o navajanju otrok k delu, varčevanju, k pravilnemu odnosu do lastne in tuje imovine ter o številnih drugih vzgojnih in gospodinjskih nalogah, ki jih morajo opravljati naše žene.

Seminar je vodila gospodinjska učiteljica iz Zavoda za pospeševanje gospodinjstva iz Kopra. Bila je z udeležbo, zanimanjem in sodelovanjem žena na seminarju izredno zadovoljna.

Model dvodelne zimske obleke, ki je primerna tudi za svečnejše priložnosti, posebno če je iz temnega blaga

Sebičnost in nesebičnost

Ena temeljnih karakternih lastnosti, od katerih je v zakonu zelo veliko odvisno, včasih celo vse, je sebičnost oziroma nesebičnost. Ceprav je nesebičnost združena z vsako pravo ljubezno, pa je vendar v zakonu možno toliko položajev, da se zakonec lahko kaj kmalu pokaže tudi v luči grobega samoljubja. Skrajno sebičen človek ne more biti za zakon, ker ima sebe neprimerno bolj rad kot vse zakonske in družinske odnose. Nič ni čudnega, če se pojavljajo v zakonu tudi različne težave, bodisi materialnega bodisi splošnega značaja, če nastajajo kdaj pa kdaj nesporazumi in trenja. Premagajo jih lahko samo tisti zakoni, ki so nesebični, ki ne vidijo samo sebe, svoje veljave in svojih korist, ki imajo smisel za samozatajevanje in ki znajo zato tudi kaj potreti in druga za drugega žrtvovati.

(Iz knjige dr. Leona Žlebnika
»Ljubezenska čustva in odnosi«)

SLOVENSKI JADRAN

NEPOTREBNI VZGOJNI PROBLEMI:

Če ne boš pridna, ti bo dal zdravnik injekcijo

injekcije bojiš, saj ne boli hudo, prav gotovo manj, kot te boli zob.«

»Ne, ne, injekcija boi in zdravnik je hud!«

»Kdo ti je pa spet to rekel?«

»Mamica pravi, kadar sem poredna, da bo prišel zdravnik in mi dal injekcijo.«

Pogledala sem mamo; niti zardela ni.

»No ja, seveda sem rekla, kadar naša, in jaz nimam veliko časa.«

Res je, moja znanka je zelo zaposlena, v službi je, doma dela, dva otroka ji dasta dosti opravka, toda da bi jí z zdravnikom grozila?«

»Poslušaj, Verica, ali si sploh že kdaj dobila kakšno injekcijo?«

»Jaz ne, ampak Bojan jo je dobil, ko ga je bolel vrat in je imel vročino, ker svá bosa skakala na dvořišču, in mamica je rekla, da je dobil injekcijo, ker ni ubogal, in da jo bom jaz tudi dobila. Bojana je bolelo, dirl se je, vi ne veste kako.«

Verica se je zgrozila ob spominu, potegnila roko iz mamine, se obrnila in stekla po cesti. Mama za njo, jaz pa za obema. Lep prizor! Ljudje so se ozirali za nami.

Ko sva dobiteli Verico, je kričala na vse grio.

Sedaj sem jo prijela za roko jaz. Pričela sem ji lepo prigovarjati. Mamica ji je pričela obljudljati: žogo, punčko, bonbone, vse, če gre lepo k zdravniku in če bo lepo odprla ust.

Toda Verica se je bala. Najlepše besede in obljuhe so bile zaman. Ona noče k zdravniku in ust ne bo odprla. Tudi grožnje niso zaledle! Ves prizor je bil na cesti in meni je postajalo mučno.

»Vidiš, kako je trmasta,« se je pričoževala razdražena mama. »Se tebe ne uboga, in sploh vse te komedije, ko imam tako malo časa. Ne bom je prosila, pa pojdim domov.«

Jezno se je obrnila in potegnila Verico s seboj. Mene sicer ni povabila, pa sem vseeno šla z njima, kajti rada bi bila spregovorila z njo nekaj besed.

Bile smo čedna družba. Mama jezna, Verica objokana in otecena, jaz pa tudi jezna, ker, kot rečeno, rada sem imela Verico in smilila se mi je, pa sem zato hotela povedati njeni mami svoje mnenje, seveda tako, da Vera ne bo slišala.

»Le čakaj, da pride očka,« je zgrozila razburjena mama, »tako te bo namlatil, da si boš zapomnila današnji dan. Ali greš k zobozdravniku ali ne?« je še enkrat poskusila.

Toda Verica je odkimala. Očividno se je manj bala očka kot zdravnika in tepež ji je bil manjše zlo.

Priše smo domov. Stara mama je začudeno pogledala. »Ste že nazaj?«

»Saj ni hotela iti, razvajenka, to je zato, ker jo ti tako grdo razvajaš, sedaj pa imaš.«

Stara mama je vzdihnila in potegnila hlipajočo Verico k sebi.

»Jaz ne grem z njo nikdar več k zobozdravniku, naj jo pelje, kdor hoče ali pa naj ji zgnijejo vsi zobe...«

S temi besedami je obrnila hrbet Verici in stari mami in me s krenjno roko povabilo v sobo.

»Sita sem vsega skupaj,« je potopila, »stara mama ji daje potuho, zato je tako trmasta in neubogljiva.«

»Ali ji je stara mama grozila z zdravnikom in injekcijo?«

Pogledala me je izpod čela. »Pa vendar ne boš rekla, da se otrok zato tako obnaša, ker sem ji enkrat zagrozila z zdravnikom?«

»Prav to hočem reči, sicer pa, ali si jis res samo enkrat zagrozila z zdravnikom?«

»Stela nisem, ampak zaradi tega se menda ne boji.«

»Pa se, kot sama vidiš? Sedaj pa pomisl, kaj bi bilo, če bi resno zbolela?«

»Ah kaj, če je otrok resno bolan, ga ne sprašujemo dosti!«

»Tako k mukam bolezni pridaj še strah, ko otrok ne vidi v zdravniku človeka, ki mu hoče pomagati, ampak človeka, ki ga bo kazoval. Si lahko predstavljajoš, kako je temu otroku pri srecu?«

»Ne komplikiraj zadeve. Bom že še v pravem času otroku dopovedala, kar bo treba.«

»Aha, danes torej še ni bil pravi čas? Dva dni jo boli zob, pa ji še nisi dopovedala, da ji bo zdravnik pomagal, ampak se ga otrok še vedno blažno boji? Če bo resno zbolela, bo pa takoj razumeala, da je zdravnik dober in da so bile vso grožnje kar tako, za zabavo?«

»Nehaj s svojimi pridigami, otrok je razvajen, zato se tako obnaša, in ne zaradi tega, ker sem ji nekajkrat rečla, ko si je hotela sezutti čevlje ali ko je preveč divjala in se razgrela, da bo prišel zdravnik, in ji dal injekcijo, če ne bo ubogala.«

»Ne morem ti dopovedati, cesar noč razumeti! Dejstvo pa je, da si ti privzgojila otroku strah pred zdravnikom. Seveda nisi pri tem nič pomisila, kakšne posledice imajo lahko tvoje besede. Če bo otrok bolan, bo že zdravnik opravil z njim, tako misliš ti in še stotine drugih mater. Ubogi zdravnik! Ali si lahko predstavljaš, kako mu je, če ima polno čakalnico otrok, pa mora enemu prigovarjati, naj se pusti preiskati, ali da naj odpre usta? Mati je paše ogrožena, če vidi, da postaja zdravnik nestrpen.«

»Beži, beži, vihar v kozarcu vode.«

»Kaj pa, če tvoja Verica tega strahu ne premaga in bo raje imela gnile zobe kot šla k zobozdravniku; tudi ko odraste?«

Odpela so se vrata in Verica je potekala v sobo. Solze so se ji že posušile, ko je spoznala, da ji ne groži več zobozdravnik.

Zlezla mi je v naročje in prosila, naj ji povem pravljico.

M. B.

(Iz revije »Mladi svet«)

ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE

POSVETOVANJE O PETLETNI OBNOVI KMETIJSTVA V KOPRSKEM OKRAJU

Ne košček - kos kruha!

(Nadaljevanje s 1. strani) dariti, da je vodstvo proučilo vse možnosti perspektive plasiranja proizvodov z obalnega pasu in tudi kapacitete proizvodnje, ki nemoteno lahko absorbita domače zaledje kakor tudi bližnje inozemstvo.

Vsa obnova bo v petih letih stala 2 miliardi 990 milijonov dinarjev, ki pa se bo bogato poplačala s proizvodnjo. Kot primer naj navedemo le to, da znašajo tržni viški samo sadja in povrtnin brez grozdja, vina in mleka že danes nad 21 ton letno, medtem ko bodo dosegli ti tržni viški v bodočih desetih letih okrog 57 tisoč ton.

Da bi pa lahko vse te površine obdelali, predvideva načrt ZPZ Koper nabavo 224 traktorjev in prav toliko traktoristov, 400 polkvalificiranih delavcev z nižjo kmetijsko šolo in okrog 40 kmetijskih tehnikov s srednjo kmetijsko šolo za vodstvo del. Seveda se bo obnova vršila postopoma. Že letos se v obalnem pasu obnavlja nad 540 ha površine, v letu 1958-59 bo obnovljeno 816 ha. Načrt ZPZ Koper ne predvideva samo površine in sorte kultur, temveč tudi plasiranje pridelkov, gnojenje, prevoz in pa predelavo pridelkov v prehranski industriji, ki jo bo potrebo izpopolnit v povečati, ker že sedanje kapacitete te industrije niso kos absorbirati tržnih viškov, ki jih ne moremo prodati v svežem stanju.

Zelo plodna pa je bila diskusija, v kateri so sodelovali predstavniki Glavne zadružne zveze, agronomski fakultete, trgovske mreže, agronomski strokovnjaki, predstavniki občin, poslovnih zvez in družbenih organizacij.

Glavno vprašanje diskusije je bilo, kako vskladiti obnovo v obalnem pasu z obnovom v višinski predelih koprskega okraja. Se važnejše vprašanje pa je bilo, kakšnega značaja naj bi bila ta obnova. Kakor je razvidno iz sprejetih sklepov, naj bi okrajna komisija za perspektivni razvoj kmetijstva koordinirala programe vseh treh poslovnih zvez v koprskem okraju. Razen tega naj bi vse poslovne zveze imele svoje posebne komisije, ki bi bile v stalni povezavi z okrajno komisijo ter nadzorovale in vsklajevale obnovo na posameznih področjih.

Diskutanti so po daljši razpravi prišli do sklepa, naj bi se na obalnem pasu ustanovila prvenstveno socialistična posestva na večjih površinah, ker zato obstajajo vsi pogoji, saj je okrog 90% vseh obdelovalnih površin na tem področju last optantov in splošna ljudska imovina. Socialistična posestva so najplodnejša oblika obdelovanja in pospeševanja kmetijstva, obenem pa tudi najrentabilnejša, medtem ko je kooperacija nižja zvrst obdelovanja površin, oziroma prehodna stopnja k socialistični obdelavi.

V obalnem pasu bi prišla kooperacija v poštov le v višinskih legah, kjer so številna zemljišča prav tako neobdelana, zanemarjena ali pa slabo obdelana, ker lastniki nimajo niti možnosti niti sredstev za obnovo. Prav tako je na posvetovanju prevladalo mnenje, da bi na Krasu, Brkinih, na postojnskem in ilirskobistriškem področju prevladovala oblika kooperacij in da bi se na teh področjih prvenstveno posvetili kooperaciji v živinoreji, pašništvu, travništvu in sadjarstvu, medtem ko bi na obalnem pasu prevladovalo sadjarstvo, vinogradništvo in vrtinarstvo. Razen tega predvideva perspektivni plan, naj bi prišlo do kooperacije med višinskimi predeli in obalnim pasom glede preskrbe hlevskega gnoja in semen. V obalnem pasu naj bi se gojila živinoreja le za delno kritje potreb po lastnem gnuju, mleku in to v zvezi s samo naravo proizvodnje. Tudi v obalnem pasu bo namreč precejšnji odstotek pridelkov, ki

bodo prišli v poštov za živino-rejo in ki bi v nasprotnem primeru propadli.

Podpredsednik Glavne zadružne zveze Slovenije Krmelj je poudaril, da se je kooperacija v obalnem pasu že doslej izvajala. Z ureditvijo lastništva zemljišč v tem predelu pa je oblika socialističnega obdelovanja zemljišča edino pravilna in možna. Kooperacija, ki je le prehodna stopnja v socialistični obdelavi se pa lahko uvede le v višinskih predelih obalnega pasu, kjer ta lahko pride do popolnega izraza. Pri obnovi je pa nujno potrebna rešitev lastništva, da se bo vedelo, kakšne površine obnova lahko zajame in tudi kakšne kulture se lahko uvedejo. Pri tem pa pride tudi v poštov sodelovanje z Vodno skupnostjo, ki vrši obsežna melioracijska dela v dolinskih področjih.

Tajnik Glavne zadružne zveze Slovenije More, je prav tako podprt socialistično obdelavo zemlje. Pri tem pa je poudaril kot eno najvažnejših vprašanj, vprašanje kadra in delovne sile, ki je že na sedanjih posestvih na precej nizki stopnji. Dejal je, da delovna sila beži sedaj s podeželja v industrijo, ker ima tam boljše živiljenjske pogoje. Socia-

listično posestvo, ki pa ni nič drugega kot tovarna in ki zahteva prav tako strokovnjake in kvalificirane delavce, mora nuditi tem kadrom enake pogoje življenja, kot jim jih nudijo tovarne v mestih. Predvsem jim je potrebno zagotoviti dostojna stanovanja in prejemke kakor tudi možnost usposabljanja za svoje delo. Danes ne smemo gledati več na primitivno proizvodnjo, ker se nam v tem primeru investicije ne bi splačale, temveč na maksimalno proizvodnjo. Ta pa zahteva visokokvalificiran kader. Zato moramo omogočiti bodočim kadrom šolanje in prakso, da bodo kas rešiti vsa kmetijska vprašanja, ki jim jih nalaga socialistična družba.

Po daljši diskusiji so udeleženci te konference v glavnih občinih odobrili perspektivni načrt obnove, ki jo je izdelalo vodstvo Zadružne poslovne zveze v Kopru s pripombo, naj ga spopolni tako, da bo v skladu s perspektivnimi načrti sežanske in ilirskobistriške poslovne zveze, z republiškim in zveznim obnovitvenim načrtom v kmetijstvu. Odraz plodne diskusije pa so bili sklepi, ki dejansko predstavljajo prelomnico v našem načrtrem gospodarstvu v kmetijski panogi. Ru

OB ODKRITU SPOMENIKA AVGUSTU KAFOLU V KOMNU

Oddolžitev zaslужnemu gozdarju

V nedeljo je Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije Slovenije odkrilo v Komnu spomenik enemu izmed najbolj zaslужnih gozdarjev Slovenskega Primorja Avgustu Kafolu.

Gozdar in sadjar Avgust Kafol (1882-1955) je bil skoraj 60 let svojega plodnega življenja tesno

ter tako pomagal širiti sadjarstvo. Bil je tudi vnet agitator zadružnega gibanja ter je po osvoboditvi postal eden izmed njegovih stebrov.

Kafolovo življenje je bilo do zadnjega diha delovni dan. Po barbarskem požigu Komna ga je okupator spomladi 1944 odpeljal v internacijo, iz katere se je vrnil ob svitu svobode, in se ves posvetil delu za obnovo porušene domovine. Svetla podoba človeka, gozdarja in delavca je ostal do svoje smrti.

Pokojni Avgust Kafol

povezan s kraškim ljudstvom v borbi za njegov obstanek in pravice. Njegovo živiljenjsko delo je bilo pogozdovanje Krasa, kar je opravljal s tako ljubezno in vestnostjo, da je užival velik ugled ne samo v ožji in širši domovini, pač pa tudi daleč izven njenih meja. V Postojni in Komnu je ustanovil drevesnice, ki so dale sadike za pogozditev približno 2000 ha kraških zemljišč. Številni lepo doraščajoči nasadi na področju Postojne, Pivke, Ilirske Bistrike, Sežane, Komna, Klane in drugod, prostrane meliorirane in ozelenele kraške goličave, veliki sadovnjaki, novi sodobni in razširjeni starci vinogradi, sodobno zgrajene gozdarske zgradbe, izbira pasem goveje živine, trdna zadružna organizacija, vse to dokazuje, kako vztrajno je bilo Kafolovo prizadevanje za gozdarstvo, sadjarstvo in za splošno gospodarstvo našega Krasa. Uspehe svojega dela je Kafol videl v svojih zrelih letih, ko je s ponosom gledal na obsežne gozdove in sadovnjake na Krasu.

V svojih drevesnicah je gojil tudi sadike sadnega drevja tistih vrst, ki so najprimernejše za gojenje na kraški zemlji. Te sadike je brezplačno oddajal kmetom

Požrtvovalni aktiv mladih zadružnikov v Vanganelu sodi med najbolj delavne tovrstne aktive pri Kmetijski zadružni Koper. Njegovi člani dela na domala vseh področjih, ki jim jih določajo pravila. Zavedajo se velikega pomena obvladovanja kmetijskih strojev pri intenzivni obdelavi zemlje in zato so se odločili, da bodo priredili šofersko-traktorski tečaj in se priučili upravljanju s traktorji, frezami ter drugimi kmetijskimi stroji, pa tudi z upravljanjem avtomobilov ter motornih koles.

Stiriindvajset mladincev že dva meseca obiskuje šofersko-traktorski tečaj, ki bo trajal toliko časa, da bodo vsi tečajniki na izpitih dokazali strokovno usposobljenost za delo s stroji. Dvakrat tedensko imajo teoretični pouk, v nedeljah pa praktične vožnje. Njihovi predavatelji so priznani strokovnjaki Avto-moto društva v Kopru, ki z veliko požrtvovalnostjo posredujejo tečajnikom, ki so vsi člani vanganelške sekcije tega društva, svoje bogato znanje. Zanimanje za organizacijo takega tečaja je imelo ugoden odmev tudi na občinskem ljudskem odboru, ki je prispeval 20.000 dinarjev, pri kmetijskih zadrugih v Kopru, ki je razen 40 tisoč dinarjev v gotovini pripravljena kriti vse stroške goriva in je dala na razpolago stroje, na katerih se bodoči traktoristi učijo in omogočila, da vsak udeleženec tečaja prispeva le po tisoč dinarjev šolnine. Razumljivo pa je, da gre posebno priznanje agilnemu pripravljalnemu odboru, ki to nemajhno nalogo z uspehom rešuje. Pohvaliti je treba misel, da vsa denarna sredstva, potrebna za delo aktivna mladih zadružnikov, zbirajo na svoji hranilni knjižici, s katere črpajo sredstva

SKLEPI POSVETOVANJA

1. Komisija za perspektivni razvoj kmetijstva pri Okrajnem ljudskem odboru v Kopru naj prevzame funkcijo koordinacije programov, ki jih bodo izdelale Zadružne poslovne zveze Koper, Sežana in Ilirska Bistrica. Ta komisija naj čimprej začne delati in poskrbeti, da bodo perspektivni programi v najkrajšem času izdelani.

2. ZPZ Koper, Ilirska Bistrica in Sežana naj izdelajo perspektivne programe razvoja kmetijstva, in sicer do sredine decembra tega leta. Pri tem naj se poslužijo izkušenj ZPZ Koper.

3. Svet za kmetijstvo pri OLO Koper naj čimprej razpravlja o programu ZPZ Koper in imenuje komisijo, ki bo proučila program, obsežnost obnove, časovno izvajanje obnove poleti ter naj prouči strukturo izbora sort — kultur.

4. Nadalje naj bi bila imenovana komisija, ki bo proučila možnosti plasiranja predvidene proizvodnje in sicer po vrstah potrošnje.

5. OLO Koper naj nujno posreduje, da se napravi inventarizacija lastništva zemlje. Izdelava elaborata o posestniškem stanju je pri obnovi odločilne važnosti.

6. ZPZ Koper naj izposluje pri OLO Koper in republiških organih garancije za plačilo trsnega materiala, ki bi se naročil za potrebe v letih 1958 in 1959.

7. Potrebno je izdelati program razvoja predelovalne industrije, ki je sicer že v izdelavi, pri čemer naj kot osnova služijo programi obnove Zadružnih poslovnih zvez.

8. Vzpareno s prej navedenimi nalogami naj se proučijo še vprašanja pospeševalne službe tako z organizacijskega kot s programskega vidika.

9. ZPZ Koper naj čimprej predloži ljudskim odborom občin Koper, Izola in Piran vprašanje stanovanj za kadre, ki bodo zaposleni v kmetijstvu. Potrebno bi bilo objaviti posebne odločke, po katerih bi se morale zgraditi, ki so nekoč služile kmetijskim namenom, vrniti vnovič kmetijstvu. To je osnovno vprašanje pri odstranitvi ovir, ki se pojavljajo v zvezi z obnovo kmetijstva.

10. ZPZ Koper pa naj izpolni svoj program takole: Naj približno orientacijsko prikaže lastniško strukturo zemlje.

Naj obdelava vprašanje delovne sile, strokovnega kadra in njegovo usposobljenost.

Naj obdelava vprašanje dajanja na trg proizvedenih količin po vrstah potrošnje.

Naj obdelava vprašanje uporabe raznih oblik kooperacije s privatnimi lastniki zemljišč.

Naj obdelava podrobno in orientacijsko vprašanje melioracij in namakanja.

Naj prikaže rentabilnost naložb, oziroma investicij. Rentabilnosti izračuni prejšnje obnove naj služijo kot osnova.

Naj izdelava humusno bilanco, pri čemer naj upošteva program razvoja na področju ZPZ Sežana in Ilirska Bistrica.

Naj zagotovi povezavo z gozdarsko službo in doseže skladnost med kmetijskim in gozdarskim programom.

Clini tega posvetovanja so prišli do ugotovitve, da se mora plan razvoja posameznih področij ujemati s celotnim načrtom razvoja kmetijstva na vsem področju koprskega okraja.

Da bi bolje obvladali stroje

za kritje stroškov vseh potreb, ki jih ima aktiv v zvezi s tečajem in izvrševanjem drugih nalog.

Aktiv mladih zadružnikov ima tudi svojo godbo na pihala. Vodi jo predsednik aktivna Vid Muzeič, ki si prizadeva, da bi godbeniki z novimi glasbili, za katere je Kmetijska zadružna pri-

spevala 60 tisoč dinarjev, kar najbolj uspešno nastopali na raznih prireditvah in proslavah. Da pa bi se mladi kmetovalci usposobili tudi v praktičnem delu v kmetijstvu, jim bo kmetijska zadružna odstopila nekaj zemljišča, na katerem bodo delali razne agrotehnične poskuse.

Divji prašiči - huda nadloga

V zadnjem času se slišijo vedno bolj pogoste pritožbe o veliki škodi, ki jo na področju Okrajne lovske zveze Koper povzročajo divji prašiči. Ugotovljeno je, da se je ta divjad v zadnjem času močno razmnožila ter brezobzorno uničuje skromne kmetijske pridelke kraških in istrskih kme-

Spet požar zaradi malomurdosti

V noči med 19. in 20. t. m. je izbruhnil v vasi Koče pri Prestranku na gospodarskem poslopju Franca Vekarja velik požar, ki se je zaradi močne burje razširil še na dve sosednji zgradbi. Na požarišče so prihitali gasile iz Slavine, Pivke in Postojne, ki so le s težavo lokalizirali požar. Skodo so ocenili na več kot 3 milijone dinarjev. Posestniku Vekarju je zgorel tudi konj in štiri goveda. Vzrok požara je bilo oglje, ki je bilo pod kotlom, v katerem so popoldne kuhalo korenje za prašiče. Ker oglje ni bilo popolnoma pogasheno, je veter razpikal žerjavico, da je zanetila skedenj. Vekarjevo poslopje ni bilo zavarovano.

STINA

Zaradi ostrih zim in zmrzali na področju letih obrodila nista v zadnjih letih bukve niti hrast. Zato so divji prašiči primorani, da si iščejo hrane na poljih. Naš kraški teren je za divjega prašiča zelo ugoden, ker strnjeni kompleksi trnja, robidnice in drugega podobnega grmičevja ovirajo lovec in njihove pse, divjim prašičem pa nudijo odlična skrivališča. Najuspešnejši lov se torej lahko začne šele v decembru in traja do marca, ko je teren gol in zasnežen. Da pa bi čimbolj uspešno zatrli to divjad, je upravni odbor OLZ imenoval posebni štab pod vodstvom znanega lovca tovariša Derenčina iz Ilirske Bistrike, ki bo skrbel za organizacijo lova na divje prašiče.

Skodo, ki jo povzročajo divji prašiči na poljih, mora povrniti po zakonu o lovu osnovna lovska enota, ki je moralno in materialno odgovorna za določeno lovišče, to je lo

NAŠI KRAJI IN LJUDJE ★ NAŠI KRAJI IN LJUDJE ★ NAŠI KRAJI IN LJUDJE ★

PALČKI V ŠKOCJANSKIH JAMAH

Paradiž bo dostopen

Ze nekaj dni me je mikalo, da bi se odpravil v Škocjanske jame. Zvezdel sem namreč, da tam pripravljajo nekaj novega. Ko sem se onega dne po cesti okrog Globočaka z majhnim motorjem pripeljal prav do železnih vrat, ki zapirajo vhod v jamo, so me že čakali Milan, Janko in še nek vodnik. V rokah so držali prizgane karbidovke.

Kakih dvajset korakov po rovu so nas še spremili poševni žarki sonca, ki se je že nagnilo na zahodno stran Globočaka. Se nekaj korakov in znašli smo se v temi. Šele tedaj so doble karbidovke pravo vrednost. Stopali smo hitro, kakor da bi pred nečim bežali. Morda nas je preganjal čas? Nenadoma smo obstali. Nekje iz teme smo zasišli zamolki udarce kladiv. Spomnil sem se na pravljico o patčikih, ki kopljijo zaklad. Kdo ve zakaj? Iz teme, ki je svit prve karbidovke še niso dotipali, se je izlučili media svetloba. Sli smo za njo. Spet udarci. Ozrem se na desno. Tриje, štirje možakarji dolbejo živo skalo. Eden kleči in maha s težkim kladivom, drugi mu sveti. Drugače ne gre.

Prej je bila tu le ozka, neprehodna lina. Marlivi jamarji so jo že toliko razširili, da smo lahko šli skozi njo na drugo stran, čeprav sključeni. Za lino širijo in poglabljajo tudi prehod, ki bo odseg vodil naravnost v Paradiž.

Franc Zafred, ki je že s 17. letom vodil obiskovalce skozi jame — danes je že v pokoju, je bil prvi, na katerega smo naleteli v novem rovu. Povedal nam je: »Paradiž sodi med najlepše in najzanimivejše dele Škocjanskih jam. Obiskovalcem doslej ni bil dostopen. Poznali so ga le speleologji in domači jamarji. Zato je skrajni čas, da izklesemo skozenj udobno stezo, zlasti sedaj, ko bodo jame razsvetljene z električnimi žarometi. Delo nam gre počasi izpod rok. Če bi skale minrali, bi nastala neprecenljiva škoda na kapnikih, ki jih je prav Paradiž poln. Sedaj tudi še ne moremo pošeno zamahniti, ker je rov še nizek.«

Sli smo dalje. Ze v začetku Paradiža smo se znašli sredi gozda stalagmitov in stalaktitov. Njihove oblike presegačjo človeško domisljijo. Zdijo se kakor utelešenje časa. Mnogi so se že davno združili, razdalja med drugimi pa je še velika. Od stropa visijo tisoče drobcene svečke. Med njimi ni malo takih, ki se svetijo kot kristal. Na levi strani

JEZIKOVNI TEČAJI V HRPELJAH

DPD Svoboda je v Hrpeljah organizirala zimski večerni tečaj nemškega jezika, ki ga obiskuje 12 udeležencev, v glavnem goštinski, trgovski in poštni uslužbenci. Z ozirom na razvijajoči se turistični promet v tem kraju bodo tečajniki pridobili z znanjem še enega tujega jezika možnost lažjega občevanja s tujci. Predavanja v tečaju so vsak ponedeljek, sredo in petek od 20. do 22. ure.

Iks

Odločilni izpit

(Nadaljevanje s 3. strani) spada tudi Portorož, se tega velikanskega pomena medconskega šahovskega turnirja zaveda od dne, ko mu je bilo sporočeno, da bo ta velika šahovska manifestacija prav v Portorožu. Takoj je sprožil vrsto posvetovanj tako po šahovsko-tehnični strani, kot po turistično-gospodarski. Vrsta naših šahovskih mojstrov, ki so sodelovali na raznih večjih šahovskih srečanjih v inozemstvu, je bila konsultirana o raznih problemih, ki se pojavitajo tako glede turnirja in njegove tehnične izvedbe kot glede oskrbe in razvedrila tekmovalcev in spremjevalev. Vzporedna posvetovanja s turističnimi strokovnjaki pa so razjasnila celo vrsto vprašanj, ki se tičejo sodobnejših oblik turizma, takega pač, kakršnega so vajeni obiskovalci mednarodnih šahovskih prireditey. Najpomembnejši rezultat vseh dosedanjih posvetovanj je bilo imeno-

na novo trasirane steze se vzpenja grč in na njegovem vrhu kraljuje čaroben grad. Vodnik postavi vanj svetilko in pred nami se pokaze čudovit prizor: razsvetljeni oboki, vrata, okna — krasna igra narave. Na pobočju griča stoji manjši in večji kapniki — okameneli popotniki. Kmalu za gričem smo naleteli na plitvo jezerce. Prozorno vodo izdaja samo svetlikanje luči, ki se odbija kot iz zreala. Tudi iz jezera se dvigajo mnogi kapniki.

Ce stopamo po ozki stezi, ki so se dosej posluževali le jamarji, in ki vodi na glavno pot nad Tiho jamo. Tu naletimo še na dva delave: Alojza Bernetiča in Ivana Deleza. Ob se vrtita okrog velikih skal, ki so se pred morda milijoni let ločile in pada s stropa. Prav v tem trenutku sta spustila eno v globoko temno brezno. Tako odpirata dohod v Paradiž dруge strani. Tudi njima gre delo počasi od rok. Paziti morata, da ne zadeneta ob kapnike, ki so tako krhki, in se kaj radi odlomijo ali odkrusijo. Očuvati jih morata za vsako ceno. Bernetič nam je potožil: »Delo v jami se razlikuje od dela na površju. Vse delamo ob svetilki in zelo meramo paziti. Toda čaka nas veliko zadoščenje — osvojitev in izročitev obiskovalcem morda najlepšega dela jam.«

Se kratek obisk v jami, ki za sedaj še nima pravega imena in ki tudi še ni dostopna obiskovalcem. Vanjo smo se splazili čez spolzki ilovnat rob. Posebnost te jame so kapniki v obliki spodnje polovice citrone. Ti kapniki visijo s stropa in so najrazličnejših dimenzij. Morda se

KLANEC

Odkar gre ves promet po novi avtomobilski cesti, ki je speljana od Kozine proti Petrinjam, nismo več v Klanec avtobusne postaje. Prebivalci vasi Beká in Klanec moramo hoditi več kot pol uredalec na avtobusno postajo v Kozino, kar bo zlasti v zimskem času zelo neprikladno, posebno za starejše ljudi. Zaprošili smo že občinski Ljubljanški odbor v Hrpeljah, naj bi posredoval pri avtobusnih podjetjih in pri prometnem odseku okrajnega tajništva za notranje zadeve, da bi postavili ob trasi nove ceste nad vasjo Klanec postajno lopo. Pot do postajališča in razsvetljavo bi uredili vaščani sami. Sedaj pa čakamo in upamo, da bo naši želji čimprej ustrežemo, ker smo bili že dovolj prizadeti s tem, da nam je bila povzročena pri miniranju cestnega terena občutna škoda, ko so nasuli na že obdelane površine njiv debelega kamena, graditelji ceste pa nam niso zagotovili zavarovanih prehodov čez cesto na pašnike in travnike. Zaradi tega so ogroženi živila in pastirji, ki morajo gogni govedo na pašo čez nezavarovane in nevarne prehode.

Iks

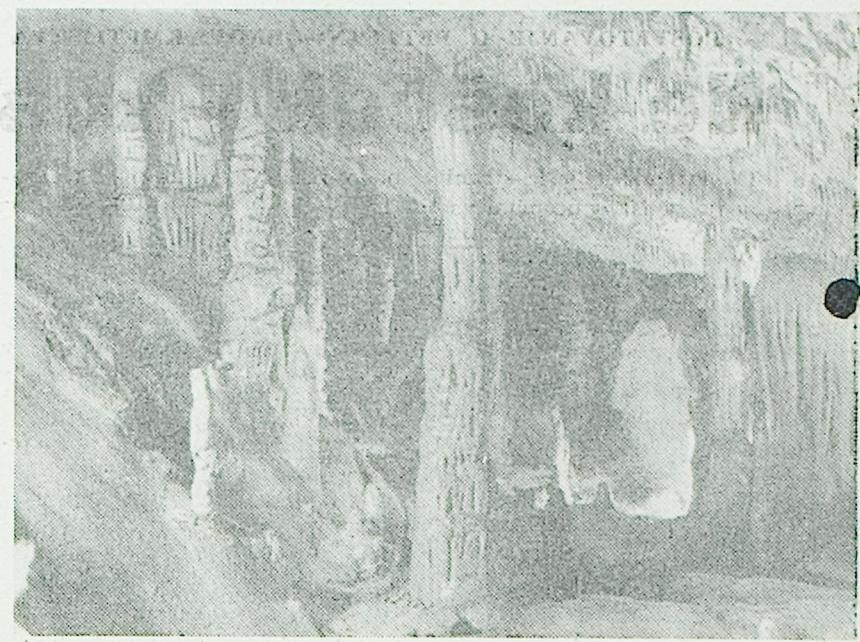
vanje »Pripravljalnega odbora za medconskega šahovskega turnirja v Portorožu 1958«, v katerem so najvidnejši predstavniki našega turističnega življenja (v okrajnem merilu), poleg njih pa, šahovski strokovnjaki in predstavniki tistih gospodarskih panog, katerih so delovanje je za uspeh takega turnirja najnajnješje (promet, PTT, radio itd.). Ta pripravljalni odbor bo organiziral vse številne potrebitne priprave s pomočjo 6 podoborovnih komisij. Njegovo delo je moralo na kratko označiti tako: »Določiti, da bo vsako podjetje in vsak posameznik, ki bo v času medconskega turnirja prišel s tuječem, lahko dočakal, da smo dežela velikih turističnih sposobnosti!« Ker naši ljudje vedno bolj spoznavajo in čutijo koristi turizma, je pripravljalni odbor turnirja prepričan, da bo naletel povsod na potrebno razumevanje in sodelovanje.

Jule

bo tega dela jame oprijelo ime Citronina jama. Tovariš Milan, upravnik Škocjanskih jam, je povedal, da bodo jamarji speljali pot tudi v to jamo, z visokega roba pa bo omogočen krasen razgled v skrivnostno Tiho jamo, ki bo tudi razsvetljena.

Cas je bil odmerjen, vendar smo hoteli obiskati še netopirje, ki jih je v jama na tisoče. Stisnjeni na kup, kot sršenje gnezdo visijo s stropa — ponoči in podnevi — vedno na istem mestu. Nismo pa imeli sreče. Niti enega ni bilo »doma«. Ob povratku smo se pozdravili s prvo, nato pa še z drugo skupino delavcev. Za nami so odmevali zamolki udarci kladiv. »Palčki« so kopali dalje zaklad — ne sebi, ampak vsem, ki bodo kdajkoli obiskali ta prelep biser našega Krasa.

—er

Paradiž v Škocjanskih jama

MLADINA PIRANSKE OBČINE

IMA NOVO VODSTVO

pri problemih, ki se tičejo celotnega kraja.

Tako je mladina v Padni sklenila podvzeti vse potrebne korake, da čimprej doseže in uredi dvor, ki bi služila starim in mladim vaščanom za razne pravitev, sestanke, tečaje in podobno, skratka, ki naj bi postala zariščo življenja v vasi.

Mladina v Portorožu pa bo sodelovala s Turističnim društvom

v akciji za čim prejšnjo ureditev prepotrebne športnega igrišča. Tovariš Dežman je omenil še, bo v Piranu poleg delujocih štirih aktivov treba organizirati še aktiv za dijake in druge mladince, ki zdaj še niso nikjer povezani. Pred kratkim je bil v tem smislu ustanovljen mladinski aktiv v bolnišnici in je že pokazal prve zadovoljive rezultate.

Jule

Slepi so zborovali

Pred dnevi je bila v Kopru okrajna konferenca slepih. Ta organizacija šteje 126 članov in je letos prvi priredila svojo konferenco, na kateri je bilo govora o perečih in pomembnih organizacijskih, materialnih ter drugih vprašanjih. Med najbolj živahnimi diskutanti so bili člani organizacije slepih iz Pivke, Ilirske Bistrice, Izole in Pirana, ki so predvsem poudarjali nujnost boljše evidence članov in tesnejšo povezavo njihove organizacije z drugimi množičnimi organizacijami. V razpravi so izrazili željo, da bi pristojni organi sprejeli njihov proračun, ki je nekoliko večji od letošnjega, so pa proračunska sredstva realna in nujno potrebna za izvedbo načrtov, ki so si jih zadali za prihodnje po-

sloveno leto. Ob zaključku konference, ki ji je prisostvovala tudi podpredsednica Glavnega odbora slepih Slovenije Mimi Brežnik, so izvolili nov okrajin odbor slepih, iz katerega so konstituirali še izvršni odbor. JC

»STARAM SE: TEMU NA VZLIC DAN SE ZA DNEVOM UCIM,«

je priznal modrijan Solon. V LJUDSKI KNJIŽNICI KOPER Vam ne bo zmanjkal snovi, če želite hoditi po njegovi sledi.

liko zaradi maloobmernega prometa, kolikor zaradi mesarja, ki je bil zaradi »višje sile« odsoten. Nekdo je sicer pojasnil, da je tista »višja sila« navadna slivovka v restavraciji, ne morem pa reči, da bi bilo to res. Sam nisem videl, na druge pa se ne zanesem, če gre za tako važne reči.

Mimogrede sem se ustavil še pri bencinski črpalki, ki so jo v znaku maloobmernega prometa takoj praznili, da se mi je revica kar zasmilila. Lastniki »vesp« in drugih vseh mogočih drdr so se kar pulili za cev, kdo je bo prej vtaknil v svoj rezervoar. »Nikar tako grdo,« sem jih prosil, »saš bo še črpalko odnesli. Vsaj to nam pustite!«

Tudi v Črnom kalu sem za postal. Ugotovil bi bil rad čudno zvezo med luno in elektriko. Zdi se, da prva brez druge ne more in nasproti. Elektrika sveti le kadar sije tudi luna. Ne morem reči, da bi naredil kdove kakšno odkritje s tem v zvezi. Ugotovil sem le to, da umetni sateliti na elektriko prav nič ne vplivajo in da zaradi njih nič bolj pogostoma ne sveti kot je prej, dokler jih ni še bilo.

Zdaj pa se nekaj za konec. Glede tistega strelšča, ki sem ga zadnjič omenil, sporočam vsem, da je razširilo svojo proizvodnjo. Zdaj že posoja zračne puške mulcem, da z njimi streljajo vrabce in druge ptice po tistem drevju okrog Triglava. Toliko na znanje in v vednost zainteresiram.

Vsem drugim pa lep pozdrav vaš Vane

Barba Vane pravi...

Ne vem natanko, ali je bilo v sredo ali v četrtek. Na tržnici so me obstopili trije znamci in mi hudo očitali, češ da nisem noben povedal v zvezzi s podražitvijo mesa. Pojasnil sem jim, da me to prav nič ne zanimalo. Naše mesnice so tako namenjene le maloobmernemu prometu. Res je, da sem nekajkrat poskušal priti do mesa, a me je vsakokrat minilo poželenje, preden sem bil na vrsti. Podražitev se me torej prav nič ne tiče. Če komu ni kaj prav, naj o tem pišejo tržaške »cajtenge«, saj so najbolj prizadeti njihovi ljudje.

Moje potikanje po koprskih mesnicah pa vendarle ni bilo zmanj. Že pri Pepiju sem naletel na primer, ki je bil kot naročen za v časopis. Neka stranka je kupila meso. Preden je plačala, je podvomila v količinsko stanje in prosila mesarja, naj vse skupe vrže še enkrat na tehnico. In ta je neprizadovano pokazala, da je bil tisti kilogram precej mlaodeoten. Tedaj se je začelo najbolj zanimivo: glejte, razburjala se ni oškodovana, ampak mesar. Kot da bi bila stranka kriva, če je tehnica potegnila premalo! Toda naše zgodbje s tem ni bilo konec. Ko je po opisanem preizku poštenosti ista stranka prosila še za kilogram mesa, se je Pepi gladko odrezal: »Ga ni več!« Pa je bilo še, samo ne zanjo. Prav ji bodi. Kje pa smo, da bo

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

Odbojka

Radio Koper zmagal na Sindikalnem turnirju

Na odbokarskem sindikalnem turnirju, ki ga je priredila kočna podružnica Novinarskega društva Slovenije v počastitev Oktobrske revolucije in Dneva republike, je zmagovalo moštvo Radia Koper I. Tekmovalo je sedem ekip, kar dokazuje, da je odbokar v Kopru precej razvita. Treba je pojaviti dobro igro prih treh ekip ter veliko borbenost moštev TNZ in Gasilcev. Turnir bi lahko še bolje uspel, če ne bi nastopilo nekaj nevšečnosti zaradi nediscipline ekip Slavnika in Radia Koper II.

Na slovesnem zaključku so izvršili prehodni pokal zmagovalcu. Ta pokal bo prejela v trajno last ekipa, ki ga bo osvojila trikrat po vrsti ali petkrat zaporedoma. Za to sindikalno tekmovanje je pokazala skrb tudi Odbokarska podzveza koprskega okraja, ki je podelila drugo in tretje plasirani ekipi praktični nagradi.

S zaključku so tudi sklenili, da bodo med sindikalno tekmovanja pogosteje pirejali. Sindikalna podružnica TOMOS se je med drugim zavezala, da bo pirejala ob delavskem prazniku 1. maja, odbokarske sindikalne turnirje. To pobudo je treba vsekakor pozdraviti.

STRELSTVO

Zanimiva prireditev v Kopru

V nedeljo so se pomerile v Kopru kar tri ekipe. Razen domaćinov so prispele še člani strelskoga društva »Stol« iz Kamnika in člani strelske družine »Darko Marušič« iz Izole. V troboju članskih ekip so bili najuspešnejši Koprčani, ki so osvojili 572 krogov od 750 možnih. Kamničani so bili slabši za deset krogov, Izolani pa za 13 krogov. Koper je zasedel prvo mesto tudi v individualnem plasmanu. Filipovič je namreč osvojil 131 krogov od 150 možnih, medtem ko je Kamničan Pibernik zabeležil 122 zadetkov, Izolan Homan pa 117.

Za uradnim delom prvenstva sta se pomerili v prijateljskem srečanju še ekipe Kamnika in Izole. Kamničani so zbrali 1062 krogov od 1500 možnih, Izolani pa 1030 krogov.

Obisk v Kopru so gostje izrabili tudi za prijateljsko tekmo v odbokki z mestno sindikalno reprezentanco. Po zanimivi in borbeni igri so zmagali domaćini s 3:0.

OBVESTILO

ZAVODA ZA JADRANSKE KULTURE V KOPRU VSEM ZADRUŽAM IN SADJARJEM V OBMOČSKEM PASU

Ob pregledu oljčnih nasadov na področju obmorskega pasu smo ugotovili zelo močno okužbo plodov s črvi oljčne muhe. Muha se je obdržala kljub ostri zimi v letu 1955-56, ker so posamezna drevesa prenesla pozob in že prvo črvo obrodila po nekaj plodov. Ti plodovi so sedaj žarišča okužbe. Če sedaj unisimo črve oziroma oljčne muhe v teh žariščih, smo za vrsto prihodnjih let, ko bodo oljke ponovno v polni rodnosti, preprečili močnejše okužbe.

V ta namen je potrebno pobrati odpadke oljke na tleh, pobrati vse plodove na drevesih in jih predelati, da uničimo črve. Hkrati moramo okopati kolobarje vsem drevesom, ki so to leto rodila, da spravimo bube oljčne muhe na površino in jih na ta način izpostavimo zimskemu mrazu, da jih uniči. Vsa ta drevesa je treba po možnosti zaznamovati in v aprilu potrositi kolobarje v obsegu korne z nekim preparatom HCH (indianom, bentoksom, geolinom in podobno) za uničenje oljčne muhe.

Uspех Grailandove na prvenstvu Slovenije

V soboto in v nedeljo je bilo v Ljubljani republiško prvenstvo v namiznem tenisu. Udeležili so se ga prvič po osvoboditvi tudi primorski igralci, predvsem iz obeh središč namiznega tenisa na Primorskem — Kopra in Nove Gorice. Skupaj je nastopilo 15 igralcev, ki seveda v močni konkurenči izkušenih igralcev niso mogli poseči v boj za prva mesta, pripravili pa so le nekaj presečenj. Predvsem je treba omeniti Koprčanko Grailandovo, ki je zasedla med 34 tekmovalkami sedmo mesto. Do tretjega kola so se prernili tudi Goričana Ličof in Pihler ter Koprčan Vesel, medtem ko so vsi drugi izpadli že v prvem ali drugem kolu.

Nastop na republiškem prvenstvu v Ljubljani je pokazal, da ima Primorska precej talentiranih igralcev in da se ta panoga uspešno razvija. Za večje uspehe pa bo seveda potrebno izboljšati pogoje. Naj omenimo samo to, da so igralci v Kopru in Novi Gorici brez ustreznih dvoran, da jim primanjkuje miz in drugih rekvizitov, da ne govorimo o izkušenih igralcih, ki bi prenalo svoje znanje na mlajše. Upajmo, da se bodo stvari kmalu izboljšale, saj je pokazala novoustavljena Namiznoteniška podzveza koprskega okraja mnogo dobre volje, pa tudi na Goriškem so krepko zagrabili za delo. Ze letos pozimi se obeta precej pri-

KOPER — 29. in 30. novembra ter 1. decembra mehiški film UMIRAM SREČNA; 2., 3. in 4. decembra ameriški barvni film cinemaSCOPE INDIJANSKI BOREC; 5. decembra sovjetski barvni film NOVOLETNI PLES.

IZOLA — 29. novembra ameriški film NASTLJE; 30. novembra in 1. decembra ameriški barvni film INDIJANSKI BOREC; 2. in 3. decembra sovjetski barvni film NOVOLETNI PLES; 4. in 5. decembra italijanski film ŠKODA, DA SI TAKA.

PORTOROŽ — 1. decembra italijanski film KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA; 3. decembra indijski barvni film MANGALA, HČI INDRIJE; 4. decembra ameriški barvni film NORO POČETJE.

PIRAN — 1. in 2. decembra italijanski barvni film KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA; 3. in 4. decembra indijski barvni film MANGALA, HČI INDRIJE; 5. in 6. decembra ameriški barvni film NOVOPOČETJE.

SECOVLIJE — 30. novembra sovjetski barvni film NOVOLETNI PLES; 1. decembra italijanski film ŠKODA, DA SI TAKA; 2. decembra mehiški film UMIRAM SREČNA.

SKOFIJE — 30. novembra jugoslovanski film NI BILO ZAMAN; 1. decembra ameriški barvni film MANGALA, HČI INDRIJE; 5. in 6. decembra ameriški barvni film NOVOPOČETJE.

SMARJE — 30. novembra italijanski film ŠKODA, DA SI TAKA; 1. decembra sovjetski film NOVOLETNI PLES; 4. decembra mehiški film UMIRAM SREČNA.

DEKANI — 30. novembra ameriški barvni film VZHODNO OD RAJA; 1. decembra jugoslovanski film NI BILO ZAMAN.

POSTOJNA — 29., 30. novembra in 1. decembra japonski barvni film VRATA PEKLA; 3. in 4. decembra francoski film OCKA, MAMICA, SLUŽKINJA IN JAZ; 5. decembra angleški film RAZDOVJENO SRCE.

PIVKOV — 30. novembra in 1. decembra nemško-jugoslovanski film GREH; 4. in 5. decembra mehiški film LAREKIA.

SEZANA — 30. novembra in 1. decembra madžarski film MOJ DED IN JAZ; 3. in 4. decembra poljski film UPANJE V BODOČNOST;

5. in 6. decembra ameriški film JACK LONDON.

Pretekli teden so v Šembijah pokopalji zavednega Slovence Andreja Dologa. Njegov pogreb je dokazal, kako je bil pokojnik priljubljen med vsemi, ki so ga poznali. Na zadnji poti,

pa največ 30 sekund. Spremembo pravil so predvsem pozdravili gledalci, ki so bili često prikrajšani za užitke zaradi zavlačevanja igre moštva, ki je imelo odlučujočo prednost v koših.

Nova pravila zdaj sistematično proučujejo po vsej državi, zlasti pa seveda v moštih prve zvezne lige. Toda proučevanju smo se pridružili tudi na Primorskem. Pobudo je dal član slovenske košarkarske lige postojniški Partizan ki je v Sežani organiziral seminar za košarkarske sodnike in instruktorje. Seminarja se je udeležilo 14 sodnikov in instruktorjev iz Kopra, Postojne, Ilirske Bistrike, Sežane, Pivke in Tolminca. Vodil ga je zvezni trener Aca Nikolić.

Nova pravila zdaj sistematično proučujejo po vsej državi, zlasti pa seveda v moštih prve zvezne lige. Toda proučevanju smo se pridružili tudi na Primorskem. Pobudo je dal član slovenske košarkarske lige postojniški Partizan ki je v Sežani organiziral seminar za košarkarske sodnike in instruktorje. Seminarja se je udeležilo 14 sodnikov in instruktorjev iz Kopra, Postojne, Ilirske Bistrike, Sežane, Pivke in Tolminca. Vodil ga je zvezni trener Aca Nikolić.

MED PRVIMI PODRUŽNICA OBRATA TOS V HRPELJAH

Začeli so se sindikalni občni zbori

Te dni sindikalne podružnice prirejajo redne letne občne zbrane, ki več ali manj dobro potekajo, in skušajo dati veren dokaz dela članov sindikatov. Med prvimi občnimi zbori je bil občni zbor sindikalne podružnice podjetja TOS-obrata v Hrpeljah, na katerem je bilo dosti govora predvsem o načinih povečanja delovne storilnosti in o izboljšanju

delovnih pogojev. Obravnavali so tudi stanovanjsko vprašanje, ki dela podjetju precej težav. Po živahnih razpravah so sklenili, da bodo posebne komisije delale na vseh področjih sindikalne dejavnosti in vzgajale člane v družbenem upravljanju. Organizirali bodo tudi strokovna predavanja in poživili delo na kulturno-prosvetnem področju, za katerega kaže mladina veliko zanimanje. Po sprejetih sklepih o bodočih nalogah sindikata, med katerimi je eden izmed najvažnejših tudi politično-ideološko vzgajanje članov, so izvolili nov šestčlanski upravni odbor sindikalne podružnice. JM

Zgradili so dvorano

Na področju postojanske občine deluje 10 vaških mladinskih organizacij, v katerih je vključenih nekaj manj kot 500 mladincev in mladink s prostovoljnimi delom uredilo mladinsko sobo, kjer se bo sedaj v zimskih mesecih odvijalo njihovo društveno življenje. Približno 250 prostovoljnikov ur so porabili za ureditev sobe, kmetijska zadruga in vaški odbor SZDL pa sta mladim graditeljem pomagala z gradbenim materialom in dearnarnimi sredstvi. V Birkovju, kjer bi si tudi radi uredili svojo mladinsko sobo, pa za ta dela nimajo potrebnih sredstev, se dekleta pridno udeležujejo gozdinskega tečaja. Tamkaj se tudi pripravljajo na pravslavo, ki jo bodo priredili ob Dnev republike. V tej mladinski organizaciji deluje tudi strelska družina.

SMRTNA KOSA

Pretekli teden so v Slavini pokopalji 87-letnega domačina, upokojenega poštnega upravnika Franceta Dekleva. Pokojnik je bil širom po Primorskem znan kot človek izredne delavnosti ter kot dober organizator, priljubljen družabnik in srčno dober ter zaveden Slovenec. Bil je

Pokojni Franc Dekleva v razgovoru z upravnikom Notranjskega muzeja v Postojni Leonom Vilharjem. Slika je bila posneta pred dvema mesecema

duša vse kulturne dejavnosti v Slavini, saj so prav pod njegovim vodstvom Slavinci prirejali lepe prireditve, ki so vedno razgibale vso bližnjo okolico. Posebno rad se je udejstoval v gasilski organizaciji in je bil pred 55 leti ustanovitelj Gasilskega društva v Slavini ter večletni načelnik društva. Se sedaj v visoki starosti je rad pomagal gasilcem z našveti in za svoje požrtvovalno delo prejel tudi več gasilskih odlikovanj.

Med narodnoosvobodilno vojno je pokojni Dekleva vneto sodeloval kot aktivist in z vnočem podpirjal partizane. Ker je bil mož trdnega znatja in neustrešeno pomagal partizanom in je bila vedno pripravljena žrtvovati samo sebe, da bi rešila življenje naših borcev. Njene pogrebe so se udeležili domači vsi vaščani Hrastovci in bližnjih vasi, in imenu SZDL in ZP pa se je od pokojnika poslovila tamkajšnja učiteljica. Razen otrok žalujejo za zbiranje vojnega posojila ter hrane za partizane. Za to svoje sodelovanje med vojno je bila tovariška Rezka Dolganova odlikovana z medaljo za sluge za narod.

Sred meseca je umrla Ema Tomazič, rojena Filipič, ki je, komaj 33 let stara, zapustila tri nedoletne otroke, od katerih najmlajšega ni niti dvignila v naročje. Pokojna Ema je tudi v najtežjih trenutkih narodnoosvobodilne vojne neustrešeno pomagala partizanom in je bila vedno pripravljena žrtvovati samo sebe, da bi rešila življenje naših borcev. Njene pogrebe so se udeležili domači vsi vaščani Hrastovci in bližnjih vasi, in imenu SZDL in ZP pa se je od pokojnika poslovila tamkajšnja učiteljica. Razen otrok žalujejo za to plemenito tovarisko še mož, ki je danes kot žrtev italijanskih in nemških zaporov ter taborišč težak vojni invalid, ter njeni starši.

MAGAZZINI

»S. GIUSTO« s. a r. l. TRST

plašči, dežni plašči, obleke, suknjiči, srajce, spodnja in zgornja trikotaža za moške, ženske in otroke

NAJNIZJE CENE V TRSTU!

TRST, Corso Garibaldi 1, telefon 94-178

RIZANSKI VODOVOD — KOPER proda po ugodni ceni 1 vratni stroj na nožni pogon, učinek vrtanja do 25 mm 1 elektromotor znamke »Marelli« tipa 150/4 KW 9,56, V 220/380-50, n. 1420 obr/min, cos Ø 0,88, motor 20 A. Prednost imajo podjetja. Po preteklu 14 dni prodamo tudi drugemu ponudniku

AVTOMOBILE, VESPE, LAMBRETE, MOTORJE, MOTOCIKLE, ŽENSKA IN MOŠKA DVOKOLESA od 7.000.— dalje, ciklomotorji od 44.000.— dalje ter Vespe, nove in rabljene, Vam nudi tvrdka Marecon, Trst, ulica Pieta 3. Pošljamo dirlne pakete za Jugoslavijo.

Tvrdka BELTRAM, uvoz-izvoz, TRST, ulica Valdirivo 3, telefon 36-991 ima na zalogi vsakovrstna nova in rabljena vozila:

AUTOMOBILE, VESPE, LAMBRETE, MOTORJE, MOTOCIKLE, ŽENSKA IN MOŠKA DVOKOLESA od 7.000.— dalje, ciklomotorji od 44.000.— dalje ter Vespe, nove in rabljene, Vam nudi tvrdka Marecon, Trst, ulica Pieta 3. Pošljamo dirlne pakete za Jugoslavijo.

Z lastno ekspedicijo odpremlja dirlne pakete za Jugoslavijo.

V okviru geofizikalnega leta nameravajo med drugim temeljito proučiti tudi področja okrog obeh zemljivih tečajev. Vse velike sile imajo svoje odprave in znanstvena oporišča na Arktiki in na Antarktiki. Na sliki vidimo sovjetsko znanstveno postajo na ledeni plošči v neposredni bližini Severnega tečaja. Postaja daje med drugim dragocene podatke o vremenskih razmerah, ki jih s pridom uporabljajo pri vremenskih napovedih.

Da bo več mornarjev

Klub temu, da se mora Anglia zahvaliti v glavnem svoji mornarici za ugled in moč, ki jo je imela dolga stoletja, prav nič ne kaže, da bi se tega zavedali tudi Anglezi. Ti se namreč mornarice še posebno otepojajo in vedno manj je tistih, ki bi se prostovoljno priglasili za službo v njej namesto v drugih rodbinovih vojske. Da pa bi povečali priliv v mornarico, so si izmislili posebne vrste agitacije: novince naj pridobivajo navadni mornarji. Tem pa so obljudili za vsakega, ki se jim ga bo posredio pridobiti, teden dni do-pusta.

MESTO ZNANSTVENIKOV

Pred dnevi je namestnik predsednika Akademije znanosti SZ v svojem govoru na moskovskem radiu dejal, da bodo zgradili v bližini Novosibirska veliko »mesto znanstven-

— Tega res ne razumem: še pred dvema minutama je bil tu!

nikov«, kjer bo prostora za 20.000 profesorjev in študentov, ki se bodo posvetili proučevanju jedrske energije, avtomobilizacije, reaktorne in rakete tehnike in podobno. Prvih 1000 do 2000 znanstvenikov bo odpotovalo v novo mesto že prihodnje leto, dokončno pa bo mesto zgrajeno v treh letih.

TRAMVAJ S KONJSKO VPREGO

Vsi vemo, da je bilo predhodnik današnjega tramvaja vozilo, ki so ga po tirnicah vlekli konji. Takšni tramvaji so se ohranili po posameznih evropskih mestih ponekod manj, drugje pa dalj časa. Večina pa so izginili že v začetku našega stoletja. Seveda pa so bile tudi izjeme in ena izmed njih je približno kilometr dolga tramvajska proga s konjsko vprego med mestecema Fintone in Enniskillena v Irski. Ta »konjski tramvaj« so ukinili šele pred nekaj dnevimi in ga zamenjali s sodobnejšimi prevozni sredstvi.

MILIJON INŽENIRJEV

Na 767 visokih šolah in univerzah v SZ študira več kot dva milijona mladih ljudi. Lani je končalo študije 260.000 študentov, ki so jih zaposlili na najrazličnejših področjih. S tem je število ljudi z visokošolsko izobrazbo doseglo 3.800.000. Od tega je samo inženirjev 1.000.000.

SPUTNIK NA NJIVI

V bližini Novare v Italiji sta dva loveca našla na neki njivi kovinsko kroglo s premerom kakih 60 cm, iz katere je prihajalo skrivnostno brnenje. Iz krogle sta modeli tudi dve anteni in na njej je bila petokratna rdeča zvezda. Lovca sta najdbo privajala karabinjerji, ki so takoj prihiteli na kraj in zastražili vso okolico. Nemudoma so poklicali visoke vojaške osebnosti in pa znanstvenike, ki naj bi razvozali uganko. Ti sicer niso izdali še nobenega uradnega pojasnila, sodijo pa, da je bilo vse skupaj uspela potegavščina neznanih hudočušev, ki so izkoristili psihozo, nastalo v zvezi s sovjetskim »sputnikom«.

Spet ena iz dežele rekordov. Tokrat vam predstavljam Toma Bairda, ki se je proslavil kot — balinar. V 65 urah je odigral 286 partij, ne da bi vmes kaj počival. Še jedel je kar med igro. Partnerji so se seveda menjavali

3.000 LET STARA KOČIJA

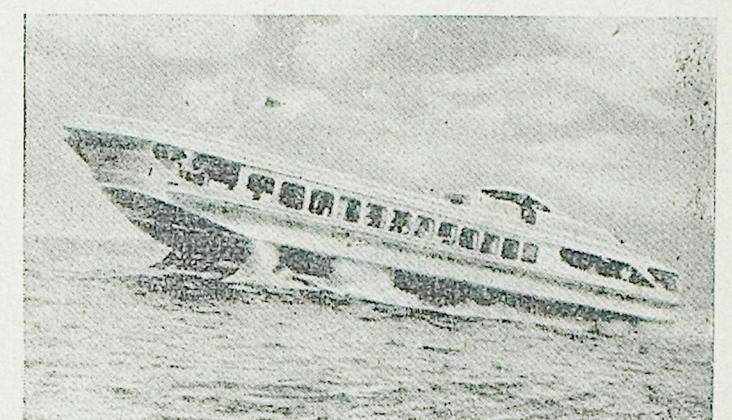
Na obali jezera Sevan v Jermeniji sovjetski republiki so arheologi izkopali skoraj polpolno ohranljeno kočijo, tako imenovano »arabo«. Kočija je visoka nekaj več kot dva metra, narejena pa izključno iz lesa, brez kakršnih kolikor železnih zebeljiev ali klinov. Sodijo, da je stara od 3.000 do 3.100 let.

ORJAŠKI GASILSKI AVTO

V ZDA so izdelali gasilski avto, za katerega pravijo, da je največji na svetu. Avto ima razen običajnih gasilskih naprav rezervoar za 8.000 litrov vode, 800 kg pene in 960 kg ogljikove kislino. S svojimi močnimi brizgalnami lahko v manj kot četrti ure pokrije s sredstvi za gašenje požara 3.000 kvadratnih metrov in na tem področju popolnoma zadusi ogenj.

V Srednji Ameriki raste nekaj goba, ki ji domačini pravijo teonakati. Goba je pravzaprav strupena, toda njeni stupri kaj čudno deluje na človeški organizem. Tisti, ki jo užije, nekako po dveh urah zaspiti. Že starci Indijanci, ki so jo uživali pri raznih verskih obredih. Zdaj proučujejo možnosti njene uporabe v zdravilstvu.

Danes nihče več ne dvomi o visokih sposobnostih sovjetskih znanstvenikov. Mimo Sputnikov vemo, bo v kratkem zaplula tudi prva sovjetska atomska ladja, da pripravlja načrte za ogromno atomske električne centralo in podobno. Na sliki pa vidimo model moderne turistične ladje. Na krov sprejme 100 ljudi, ima Dieselsov motor, ki razvija 750 KM in doseže hitrost 70 kilometrov na uro.

400 KG TEŽKA OBTOŽNICA

V Parizu se je te dni začela največja sodna razprava po vojni. Na zatožni klopi se je znašel neki pariški lekar, ki je s svojim »čudežnim« zdravilom povzročil smrt 102 ljudi, medtem ko je zdravilo imelo hujše posledice pri 150 klientih. Med tistimi, ki so zlasti ušli smrti, je tudi neki švicarski bivši minister. Posledice lekarjevega zdravljenja so podrobno opisane v obtožnici, ki tehta skupaj s prilogami nič manj kot 400 kilogramov.

ZAVAROVANJE PROTI SATELITU

Iz Londona poročajo, da je zavarovalna družba Loyd zavarovala prvo zgradbo proti sateliti, ki bi jo utegnil narediti umetni satelit. Gre za stanovanjsko hišo, katere lastnica se boji, da bi utegnil pasti umetni sateliti nanjo in jo porušiti. Zavarovalnina se ne nanaša le na sovjetski Sputnik, ampak na vse satelite, ki jih bodo še poslali za njim.

V severnih predelih, na sami meji večnega ledu, se pasejo velike črede severnih jelenvov, ki dajejo skromnim Laponcem vse, kar potrebujejo za življenje. Dvakrat na leto zborejo črede skupaj, da jih potem spet razdelijo in jim določijo pašnike. Pogled na tisoče ponosnih severnjakov je naravnost impozantan.

sva se dol in vzela čoln. Jaz sem veslal, točaj pa je sedel na krmi ter metal trnek z vabo in svincem na konju, s kakršnim se lovijo jezerske postri. Veslala sva ob obali; točaj je držal v roki ribiško palico ter tu in tam trznil z njo. Z jezera je bila Stresa videti popolnoma mrtva. Videti je bilo dolge vrste golih dreves, velike hotele in zaprte vile.

Zaveslal sem proti Isoli Belli in se približal stenam, kjer je bila voda zelo globoka, da je bilo videti, kakor da se skalna stena poševno spušča v bistro vodo, potem pa sem veslal ob Otoku ribičev. Sonce je bilo za oblačkom, voda pa je bila temna, gladka in zelo mrzla. Ničesar nisva ujela, čeprav sva videla na vodi nekaj krogov od rib, ki so se poganjale navzgor.

Odveslal sem na nasprotno stran od Otoka ribičev, kjer so bili privezani čolni in so ljudje kraljali mreže.

»Bova kaj popila?«

»Lahko.«

Potisnil sem čoln h kamnitih obali, točaj pa je zvili vrvico, jo spustil na dno čolna in zataknil trnek z vabo za rob čolna. Izstopil sem in privezal čoln.

Stopila sva v majhno kavarno, sedla za golo leseno mizo in naročila vermut.

»Ste utrujeni od veslanja?«

»Ne.«

»Nazaj gredé bom veslal jaz,« je rekел.

»Rad veslam.«

»Mogoče bova imela več sreče, če boste vi držali trnek.«

»Prav.«

»Povejte mi, kako je z vojno.«

»Ogabno.«

»Meni ni treba iti. Prestar sem, kot grof Greffi.«

»Morda boste vseeno še moraliti iti.«

»Prihodnje leto bodo poklicali moj letnik. Teda jaz ne pojdem.«

»Kaj boste storili?«

»Odšel bom iz te dežele. Nočem iti v vojno. Nekoč sem že bil v vojni, v Abesiniji. Dovolj! Zakaj ste vi šli?«

»Ne vem. Bil sem neumen.«

»Še en vermut?«

»Lahko.«

Pri povratku je veslal točaj. Lovila sva na jezeru onkrat Strese, potem pa nedaleč od obale. Držal sem vrvico in občutil, kako se trnek z vabo polagoma pomika in vrti, medtem pa sem gledal temno novembrsko vodo jezera in zapeščeno obalo.

Točaj je veslal z dolgimi zamahi in ko se je čoln premaknil naprej, je vrvica zatrepetala. Enkrat sem že hotel potegniti: vrvica se je nenadoma napela in trznila. Potegnil sem in začutil živo težo postri, toda potem je vrvica spet popustila.

Ušla mi je.

»Je bila velika?«

»Še kar prečej.«

»Nekoč, ko sem lovil sam, sem držal vrvico z zobmi. Ena je prijela in mi skoraj odtrgala usta.«

»Najbolje je, če jo privežeš za nogo,« sem rekел.

»Potem čutiš, če potegne, in ne izgubiš zoba.«

Segel sem z roko v vodo. Bila je zelo mrzla. Zdaj sva bila že skoraj nasproti hotela.

»Moram iti,« je rekel točaj, »da bom v hotelu ob enajstih. L'heure du cocktail.«

»Prav.«

Povlekel sem vrvico in jo namotal na deščico, ki je bila na obeh koncih zarezana. Točaj je potisnil čoln v majhno vdolbino v kamnitem zidu ter ga pritrdil z verigo in žabico.

»Kadar koli boste želeli,« je rekel, »vam bom dal ključ.«

»Hvala.«

Vrnila sva se v hotel in v bar. Nisem bil razpoložen, da bi vnovič pil tako zgodaj zjutraj, in sem odšel v najinsko sobo.

Sobarica je pravkar končala s pospravljanjem sobe, Catherine pa se še ni vrnila. Legel sem na posteljo in si prizadeval, da ne bi na nič mislil.

Ko se je Catherine vrnila, je bilo vse spet v redu.

Fergusonova je spodaj, je rekla. Prišla je na zajtrk.

»Vedela sem, da ne boš imel nič proti,« je rekla Catherine.

ERNEST HEMINGWAY:
Slovod od orložja

POLOVZEVNI RADO BORDON

80

81

»Mlajši je kot kdaj koli. Snoči je pred večerjo spil tri šampanjske koktailje.«

»Kako pa igra bilard?«

»Dobro. Mene vselej premaga. Ko sem mu povedal, da ste tu, je bil zelo vesel. Tu nima s kom igrati.«

Grof Greffiju je bilo štiriindveterdeset let. Bil je Metternichov sodobnik, starec z belimi lasmi in brki ter lepih manir. Nekoč je bil v diplomatski službi, tako avstrijski kakor italijanski, sprejemil ob njegovem rojstnem dnevu pa so bili velik družabni dogodek v Milanu. Imel je namen dočakati sto let in igral je spretno in gladko bilard, kar je bilo v nasprotju s krvkostjo njegovih štiriindveterdesetih let.

Spoznal sem se bil z njim že prej v Stresi, nekoč izven sezone; igrala sva bilard in pila šampanjec. To se mi je zdela sijajna navada. Dal mi je petnajst točk prednosti na sto in me premagal.

»Zakaj mi niste povedali, da je tu?«

»Pozabil sem.«

»Kdo je še tu?«

»Nihče, ki bi ga poznali. Vsega skupaj je samo šest oseb.«

»Kaj pa zdaj počnete?«

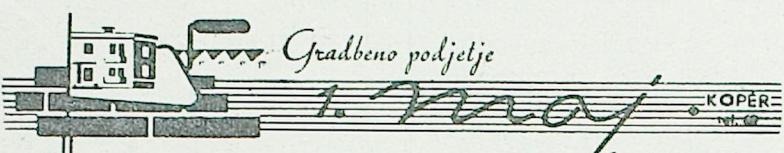
»Nič.«

»Pojdova loviti ribe.«

»Lahko bi šel za eno uro.«

»Pojdova. Vzemite s sabo trnek.«

Točaj si je oblekpel suknjič in odšla sva ven. Spustila

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM
OB PRAZNIKU REPUBLIKE
TER ŽELI VSEM DELOVNIM
KOLEKTIVOM OBILO DELOV-
NIH ZMAG

TRGOVSKO PODJETJE

»Moda«

IZOLA

čestita ob prazniku Republike svojim odjemalcem in vsemu delovnemu ljudstvu. Vse potrošnike vabi, da si ogledajo njihove poslovalnice v IZOLI in PIRANU, ki so odlično založene

»BOR« KOPER

TRGOVSKO PODJETJE Z LESOM,
KURIVOM IN GRADBENIM MATERIALOM

Brzjavci: Bor Koper - Telefon št. 96

Iskreno čestita ob prazniku 29. novembra vsem delovnim ljudem naše domovine

AVTOPODJETJE „SLAVNIK“ KOPER

priporoča svoje prevozniške usluge gospodarskim organizacijam in posameznikom
Ob 29. novembru vsem naše iskrene čestitke!

OKRAJNA ZADRUŽNA POSLOVNA ZVEZA V KOPRU

čestita vsem Zadružnim poslovnim zvezam, zadružnim podjetjem, zadrugam, kmetijskim posestvom in ekonomijam, vsem zadružnikom, delovnim kolektivom, kmetovalcem in vsem državljanom k 29. novembru in jim želi čimveč uspeha pri graditvi našega socialističnega kmetijstva

»Intereuropa«

MEDNARODNA ŠPEDIČIJA IN TRANSPORT - KOPER

čestita vsem poslovnim prijateljem in delovnim ljudem Jugoslavije

GOSTINSKA ZBORNICA ZA OKRAJ KOPER KOPER

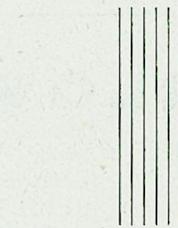

čestita v imenu svojih članov
vsemu delovnemu ljudstvu ob
Dnevu republike ter jim želi mnogo
uspehov pri graditvi socializma

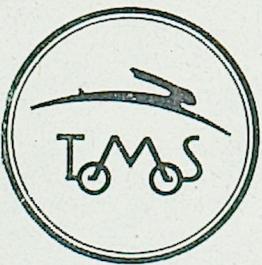
Pastirnica - KOPER

TOVARNA

ZA PREDELAVO PLASTIČNIH MAS,
IZDELAVO ŠČETK IN ČOPIČEV

čestita vsem delovnim kolektivom, svojim poslovnim prijateljem ter delovnemu ljudstvu k 29. novembru

TOVARNA MOTORNIH KOLES „TOMOS“ KOPER

čestita vsemu delovnemu ljudstvu Jugoslavije k državnemu prazniku - 29. novembri in jim želi mnogo uspeha pri delu

Občinski ljudski odbor
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL

Ilirska
Bistrica

čestitajo k Dnevu republike - 29. novembru vsem delovnim ljudem in jim želijo mnogo uspehov pri skupni graditvi socializma

TRGOVSKO PODJETJE
»TOBAK«
SEŽANA
čestita k državnemu prazniku - 29. novembru ter se toplo priporoča svojim odjemalcem

OBRTOVNO PODJETJE
»SODAVICA«
KOPER
priporoča svoje brezalkoholne pijače odlične kakovosti
K prazniku jugoslovenskih narodov - 29. novembru iskreno čestita!

Mizarstvo »Bolčič«

KLANEC PRI KOZINI

JE ZNANO PO SVOJIH KVALITETNIH IZDELKIH

K Dnevu republike - 29. novembru iskreno čestita vsem poslovnim prijateljem

Ob prazniku narodov Jugoslavije iskreno čestita ter se priporoča za obisk naše trgovine

KOLEKTIV TRGOVINE Z MANUFAKTURO

»Tekstilija«
ILIRSKA BISTRICA

V TRGOVINI

»JELKA«

ILIRSKA
BISTRICA

boste vedno postreženi s prvorstnim blagom po konkurenčnih cenah - vladno vabljeni. - Vsem odjemalcem čestitamo k Dnevu republike!

Stil

TOVARNA POHIŠTVA - KOPER
(ŠKOCJAN)

čestita vsem delovnim kolektivom Jugoslavije ob državnem prazniku - 29. novembru in želi še nadaljnjih uspehov vsem delovnim ljudem

Občinski ljudski odbor Koper
Občinski odbor SZDL Koper

čestitajo vsem delovnim kolektivom ter vsemu delovnemu ljudstvu z željo, da bi še naprej z revolucionarno silo prispevalo vse moči k dokončni socialistični izgraditvi naše domovine

Občinski komite ZKS Koper
Občinski odbor ZB Koper

Ob obletnici ustanovitve nove Jugoslavije - 29. novembra, čestita vsem svojim poslovnim prijateljem ter delovnemu ljudstvu

**PROJEKT
KOPER**

Ob Dnevu republike čestitamo vsem delovnim ljudem in jim želimo mnogo uspeha pri nadaljnji skupni graditvi socializma

Občinski ljudski odbor Pivka
Občinski komite ZKS Pivka
Občinski odbor SZDL Pivka

»Javor« Pivka

TOVARNA VEZANIH PLOŠČ IN FURNIRJA

Priporoča svoje znane lesne izdelke: panel plošče, kakovostne vezane plošče in furnir za potrebe naše industrije in za izvoz — Kolektiv tovarne iskreno čestita ob prazniku jugoslovenskih narodov vsemu ljudstvu naše socialistične domovine.

ZADRUŽNA POSLOVNA ZVEZA ILIRSKA BISTRICA

z obrati: trgovina »SNEŽNIK«, »ZADRUŽNIK - ZIB« in kmetijsko posestvo ZABIČE čestitajo vsem poslovnim prijateljem in vsemu kmečkemu prebivalstvu k 29. novembru — dnevu rojstva socialistične Jugoslavije

K NAJVEČJEMU PRAZNIKU JUGOSLAVIJE
ČESTITAJO:

Občinski ljudski odbor Piran
Občinski komite ZKS Piran
Občinski odbor SZDL Piran

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU in mu želijo novih delovnih zmag

DESTILERIJA
»Ex CORRADO«

PROIZVODNJA
LIKERJEV
IN SIRUPOV
KOPER

čestita vsem poslovnim prijateljem k prazniku 29. novembru

TOVARNA FURNIRJA IN LESNIH IZDELKOV

»Topol«
ILIRSKA BISTRICA

čestita vsemu delovnemu ljudstvu naše domovine K DNEVU REPUBLIKE

K Dnevu republike
iskreno čestita vsem
delovnim ljudem naše
domovine, posebno svo-
jim cenjenim
odjemalcem

ELEKTRO-SEŽANA
SEŽANA

V počastitev 29. novembra - Dneva republike
čestitajo:
Občinski ljudski odbor Sežana
Občinski komite ZKS Sežana
Občinski odbor SZDL Sežana

vsem delovnim kolektivom in občanom
k njihovemu požrtvovalnemu delu pri
graditvi socialistične domovine

»Jelka«

PODGETJE ZA REZANJE IN PREDELAVO LESA
K O Z I N A

se priporoča vsem svojim
naročnikom tudi v prihodnje
ter jim čestita k 29. novembru

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODGETJA „KLAS“ KOPER

čestita vsem cenjenim odjemalcem k Dnevu republike
Vse potrošnike vabimo, da si ogledajo naše poslovalnice ter
novo delicatesno trgovino

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA SEŽANA
z obrati:
trgovina

**„GRUDA“ in
„MLEKARNA“
v SEŽANI**

čestita ob 29. novembra vsem kmetijskim zadružam,
kmetijskim gospodarstvom in vsem svojim odjemalcem
ter jim želi nadaljnjih uspehov pri razvoju kmetijskega
gospodarstva

Konto NB Sežana 654-T-338
Telegrami: Jadran Sežana

Telefon interurban št. 4, 62, 66
Poštni predal številka 24

**„Jadran“
EXPORT - IMPORT**

**SEŽANA
JUGOSLAVIJA**

Iskrene čestitke vsem našim poslovnim prijateljem
ter vsemu ljudstvu k DNEVU REPUBLIKE
Sprejemamo naročila za uvoz in izvoz
po goriško-tržaškem sporazumu

Trgovsko podjetje „PRESKRBA“ SEŽANA

čestita vsem svojim odjemalcem k Dnevu republike — Potrošnike vabimo, da si ogledajo naše dobro založene trgovine

Telekomunikacije
INDUSTRIJSKO PODGETJE ZA ELEKTROZVEZE
LJUBLJANA - PRŽANJ, OBRAT III.
Sežana

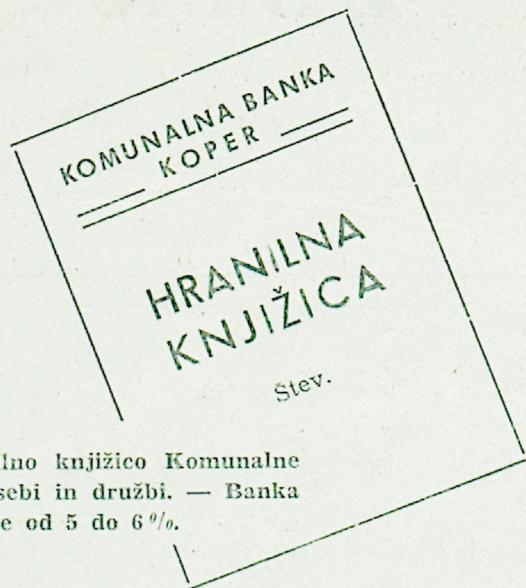
čestita vsem delovnim kolektivom
Jugoslavije k Dnevu republike z željo,
da bi imeli pri svojem delu mnogo
uspeha

TOVARNA KLJUČAVNIC IN KOVINSKE GALANTERIJE

DEKANI pri KOPRU

PRIPOROČA SVOJE KVALITETNE IZDELKE
CENE ZMERNE — ZAHTEVAJTE PONUDBE
K Dnevu republike vsem odjemalcem iskrene
čestitke — DELOVNI KOLEKTIV

Z vlaganjem na hranično knjižico Komunalne
banke Koper, koristiš sebi in družbi. — Banka
obrestuje hranične vloge od 5 do 6%.

**KOMUNALNA BANKA
KOPER**

s svojimi podružnicami v SEŽANI, POSTOJNI,
ILIRSKI BISTRICI in PIRANU čestita vsem
delovnim kolektivom k največjemu prazniku 29. novembra

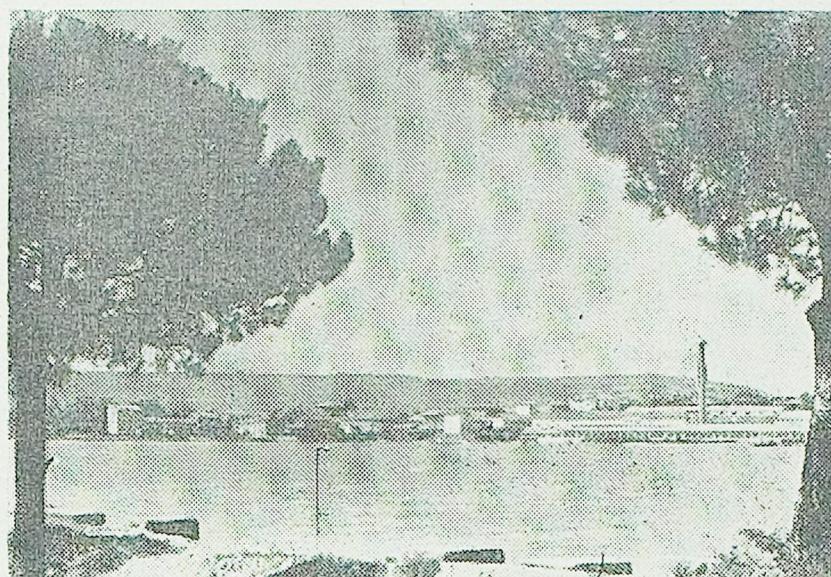
TRGOVSKO PODJETJE

„Pivopromet“ Izolačestita vsem svojim odjemalcem -
gostincem k Dnevu republike**UPRAVA ZA GOZDARSTVO
IZOLA KOPER**

in sekcija za pogozdovanje in melioracijo Krasa v SEŽANI in ILIRSKI BISTRICI pošilja ob državnem prazniku - 29. novembra vsem državljanom iskrene čestitke

**»MEHANOTEHNIKA«
TOVARNA IGRAČ IN KOVINSKIH IZDELKOV, IZOLA**

čestita k državnemu prazniku - 29. novembra vsem delovnim kolektivom Jugoslavije

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE ZA PREDELAVO RIB

**„Iris“
IZOLA**

čestita ob 29. novembra - velikem prazniku jugoslovanskih narodov - vsem odjemalcem, delovnim kolektivom in ustanovam k njihovim — — delovnim znagam in uspehom — —

**TRGOVINSKA ZBORNICA
ZA OKRAJ KOPER**

čestita v svojem in v imenu vseh svojih članov ob Dnevu republike delovnim ljudem naše socialistične skupnosti

**VELEBLAGOVNICA
„TRGOVSKI DOM“
KOPER**

Vam nudi vse vrste potrošniškega blaga po zelo ugodnih cenah - Obiščite našo veletrgovino !
Ob 29. novembra iskreno čestitamo vsem našim odjemalcem

SLAVICA**TRGOVSKO PODJETJE Z INDUSTRIJSKIM BLAGOM NA DEBELO - KOPER**

čestita vsem poslovnim prijateljem in odjemalcem k Dnevu republike

Hkrati se priporoča svojim cenjenim odjemalcem za nabavo raznega industrijskega blaga

DELOVNI
KOLEKTIV
PODJETJA**„Autocommerce“
KOPER**

čestita k Dnevu republike vsem poslovnim prijateljem in šoferjem

TOVARNA

**Ex ARRIGONI
IZOLA**ČESTITA K PRAZNIKU - 29. NOVEMBRU,
vsem delovnim ljudem naše socialistične skupnosti**Občinski ljudski odbor
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL IZOLA**

čestitajo vsemu prebivalstvu in članom množičnih organizacij ob Prazniku republike z željo, da bi še nadalje vlagali vse napore za izgradnjo socializma